

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**GİRİDLİ HACI AHMED'İN EFLÂK'TA MEYDANA
GELEN OLAYLAR HAKKINDA KALEME ALDIĞI
1760 TÂRİHLİ RİSALESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mustafa GÜNDOĞDU

Enstitü Anabilim Dalı : Tarih

Enstitü Bilim Dalı : Yeniçağ Tarihi

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. M. Hüdai ŞENTÜRK

HAZİRAN – 2015

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

GİRİDLİ HACI AHMED'İN EFLÂK'TA MEYDANA
GELEN OLAYLAR HAKKINDA KALEME ALDIĞI
1760 TÂRİHLİ RİSALESİ

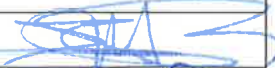

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mustafa GÜNDOĞDU

Enstitü Anabilim Dalı : Tarih

Enstitü Bilim Dalı : Yeniçağ Tarihi

Bu tez 10.06.2015 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Oybirliği ile kabul edilmiştir.

JÜRİ ÜYESİ	KANAATI	İMZA
Yrd. Doç. Dr. M. Hüdaî ŞENTÜRK	BASARILI	
Yrd. Doç. Dr. Turgut SUBAŞI	BASARILI	
Prof. Dr. Bayram ALI KAYA	BASARILI	

BEYAN

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlâk kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrîfât yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının Sakarya Üniversitesi veya başka bir üniversitedeki başka bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

Mustafa GÜNDOĞDU

10.06.2015

ÖNSÖZ

Bu tez çalışması, Giridli Hacı Ahmed'in Eflâk'taki olayları kaleme aldığı 1760 tarihli bir Risâlenin latin harflerine aktarılması ve değerlendirilmesi şeklinde ortaya çıkmıştır. Arşiv belgesine dayalı çalışmalar üretmek iğne ile kuyu kazımağa benzer. Araştırmacı öncelikle belgenin dilini çözerek ardından tahlil etmeye çalışır. Elde edilen mevcut bilgiler, literatürdeki çalışmalarla desteklenerek tek tek parçalardan bütünü oluşturan resme yönelir. Böylelikle ortaya konulan çalışma bir anlam kazanmakta ve bilim dünyasına katkı sağlamaktadır. Mevcut çalışmamız, bu anlayışın bir ürünü olarak ele alınmış ve Eflâk'ın siyasî, sosyal, ekonomik ve kültür tarihine ışık tutmayı amaçlamıştır.

Bu tezin ortaya çıkmasında, çalışmamı büyük bir titizlikle inceleyen danışman hocam Yrd. Doç. Dr. M. Hüdai ŞENTÜRK'e değerli katkı ve emekleri için sonsuz teşekkürlerimi sunmayı bir borç bilirim. Bölümümüz hocalarından Prof. Dr. Yücel ÖZTÜRK ve Yrd. Doç. Dr. Mahmut KIRPINAR hocalarıma da katkılarından dolayı minnettarım. Tezimin son aşamasında sabırla tezimi okuyarak gerekli düzeltmelerde yardımlarını esirgemeyen meslektaşım Fırat YAŞA'ya teşekkür ederim. Ayrıca, benim bu günlere ulaşmamda emeklerini hiçbir zaman ödeyemeyeceğim ebeveynime de minnet ve şükranlarımı sunarım.

Mustafa GÜNDOĞDU

10.06.2015

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	iii
TABLO LİSTESİ	iv
ÖZET	v
SUMMARY	vi
GİRİŞ	1
BÖLÜM 1: TARİHİ SÜREÇ İÇİNDE EFLÂK	4
1.1. Eflâk'ın Tarihî Kökeni	4
1.2. Romen Halkı'nın Menşei	5
1.3. Eflâk'ın Coğrafi ve Tarihsel Tanımı	5
1.4. Osmanlı Hakimiyeti'nde Eflâk	6
1.4.1. I. Murad Dönemi ve Eflâk ile İlk Temas	6
1.4.2. I. Bayezîd Dönemi	7
1.4.3. Fetret Devri	8
1.4.4. I. Mehmet Dönemi	9
1.4.5. II. Murad Dönemi	10
1.4.6. II. Mehmed Dönemi	11
1.4.7. II. Bayezîd Dönemi	12
1.4.8. I. Süleyman Dönemi	13
1.4.9. Fenerli Beyler Dönemi	16
1.4.10. Yerli Prensler Dönemi	17
1.4.11. Bağımsızlığa Giden Yol	18
BÖLÜM 2: EFLÂK'TA İDARİ TEŞKÎLÂT	20
2.1. Kazalar	20
2.2. Kasabalar	22
2.3. Nahiyeler	23
2.4. Karyeler	23
2.5. Coğrafi Yerler	24

BÖLÜM 3: GİRİDLİ HACI AHMED'İN RİSALESİNE GÖRE EFLÂK'TA EKONOMİK HAYAT.....	26
3.1. Geçim kaynakları	26
3.1.1. Yetiştirilen Ürünler	26
3.1.2. Meyveler	26
3.1.3. Sebzeler	27
3.1.4. Hububat Ürünleri	28
3.1.5. İhrac Ürünleri	28
BÖLÜM 4: METİN TRANSKRİPSİYONU	32
SONUÇ	80
KAYNAKÇA	81
EKLER	85
ÖZGEÇMİŞ	117

KISALTMALAR

Bk.	: Bakınız
C.	: Cild
Çev.	: Çeviren
DİA	: Diyanet İslâm Ansiklopedisi
S.	: Sayı
s.	: Sayfa
M.	: Mîlâdî
vb.	: Ve benzeri
yay.	: Yayın
yy.	: Yüzyıl

TABLO LİSTESİ

Tablo 1 : Risalede adı geçen kazalar	20
Tablo 2 : Risalede adı geçen kasabalar	22
Tablo 3 : Risalede adı geçen nahiyeler.....	23
Tablo 4 : Risalede adı geçen karyeler	24
Tablo 5 : Risalede adı geçen nehirler ve göller	24
Tablo 6 : Risalede adı geçen meyveler	27
Tablo 7 : Risalede adı geçen sebzeler.....	27
Tablo 8 : Risalede adı geçen ihrac ürünleri	28

Tezin Başlığı: Giridli Hacı Ahmed'in Eflak'da Meydana Gelen Olaylar Hakkında Kaleme Aldığı 1760 Târihli Risalesi	
Tezin Yazarı: Mustafa GÜNDOĞDU Danışman: Yrd. Doç. Dr. M. H. ŞENTÜRK	
Kabul Tarihi: 10.06.2015	Sayfa Sayısı: vi (ön kısım) + 84 (tez) + 32 (ek)
Anabilim Dalı: Tarih	Bilim Dalı: Yeniçağ Tarihi
<p>Osmanlı Devleti Eflak'ı hakimiyeti altına aldıktan sonra, bölgede iskan politikası ve tımar uygulamadı. Yıllık vergi vererek İmparatorluk sistemine dahil edilmeyen Eflak, eski toplumsal, ekonomik ve siyasi ayrıcalıklarını korudu. Reaya'nın hemen hemen hepsi gayrimüslim idi. Bu nedenle bölgede Kadı sicillerine ve tımar uygulanmadığı için tahrir defterlerine rastlanmamaktadır. 18. yüzyılın 2. yarısında Fethülislam bölgesinden Eflak coğrafyasına gelen Yeniçeriler ve Arnavud eşkıyaları halkın topraklarına el koyması üzerine Eflak Voyvodası Osmanlı Devleti'ne şikayet etmiş. Bunun üzerine Giridli Hacı Ahmed önderliğindeki bir heyet, Eflak coğrafyasındaki kargaşanın nedenini araştırıp çözüm bulması için bölgeye gönderildi. Araştırmamızın konusu olan Giridli Hacı Ahmed'in tutmuş olduğu Risale'nin birçok boyutu vardır. Eflak'ın akarsu sistemleri ve tarıma ilişkin neredeyse eksiksiz bilgi veren Giridli, bölgedeki kaza, kasaba, nahiye hakkında teferruatlı bilgilere yer vermiştir.</p> <p>Bu risale Eflak'ın ilk Türkçe coğrafya kitabı mahiyetindedir. Eflak hakkında yazılmış kadı sicilleri ve tahrir defterleri gibi tarihi belgelerin olmayışı bu risalenin önemini bir kat daha arttırmaktadır.</p>	
Anahtar Kelimeler: Osmanlı Devleti, Giridli Hacı Ahmed, Eflak, Risale.	

Title of the thesis: The Risale of the Events Taken Place the Eflak in 1760 Written by Giridli Hacı Ahmed	
Author: Mustafa GUNDOGDU	Supervisor: Yrd. Doç. Dr. M. H. ŞENTURK
Date: 10.06.2015	Nu. of Pages: vi (pre text) + 84 (thesis) + 32 (add)
Department: History	Subfield: New Age Period History
<p>After the Ottoman Empire dominated Eflak, it didn't apply housing and timar policy. Eflak which gave annual tax, so wasn't incorporated in to the Empirement- conserved its social, economic and political concession. Nearly the whole farmers (reaya) were non muslim. Because of that there were no judicial records and cadastral survey since the timar system wasn't applied. In the second half of the 18th century, the Eflak Vaivode complained to Ottoman Empire about the Yeniçeri and Albanian brigands who came from Fethülislam regions to Eflak geography because they had invaded their country. On that event a committee leaded by Giridli Hacı Ahmed was sent to that area to search the reasons and find a solution. The Risale that the subject of our research has many aspects. Giridli who gave almost complete information about the agriculture and river system also gave information about the towns, villages and subdistricts in a detailed way.</p> <p>The risale has an importance as Eflak's first Turkish geography book. The lack of the judicial records and cadastral records written for Eflak increases the historical importance of this risale.</p>	
Keywords: Ottoman Empire, Giridli Hacı Ahmed, Eflak, Risale.	

GİRİŞ

İnsanoğlunun, tarihî ilk çağlarından beri yakın çevresi ile kurduğu sosyal ve ekonomik ağların uzaktakilere oranla daha güçlü olduğu bilinen bir gerçektir. Geçmişten günümüze devletler de bu yönüyle insanlara benzerler. Merkeze yakınlık derecesi artınca aralarındaki etkileşim ve güç göstergesi de paralel olarak artmaktadır. Osmanlı Devleti'nde de yönetim sâhasının içinde olan yerler yani merkeze yakın ve merkezden uzakta olan bölgelerde aynı gücü ve ihtişamı görmek mümkün değildir. Bu olgu karşımıza tımar uygulanan bölgeler ve tımar uygulanmayıp yıllık vergi alınan, en basit ifade ile iç işlerinde bağımsız, dış ilişkilerde merkeze bağlı bir yapıyı gözler önüne sermektedir. Bu tür bölgelerde tahrîr uygulanmaması o bölgeleri çalışmayı kısmen imkânsız kılmaktadır. Ayrıca Eflâk örneğinde olduğu gibi bölge, Hristiyan halktan oluşuyorsa ne kadı sicilleri ne de tahrîr kayıtları bulunabilir. Bu tür bölgeler, ya yabancı tüccarlar, seyyahlar, diplomatlar yahud misyonerlerin kayıtları üzerinden çalışılabilir ya da bizim incelediğimiz gibi, bir Osmanlı memurunun tuttuğu notlara dayandırılabilir.

Bu çalışma, 18. yüzyılın ikinci yarısında bir Osmanlı müderrisi olan Giridli Hacı Ahmed'in tuttuğu kayıtlara dayanmaktadır. Fethulislam¹ reayası ve Arnavud eşkiyalarının, Eflâk halkının mallarına ve çiftliklerine zarar vermesi üzerine bölge voyvodası bu durumu Osmanlı payitahtına bildirmiş ve Pâdişah da bölgeye bir teftîş heyeti göndermiştir. Bölgede halkın şikâyetlerine sebep olan olayları ortadan kaldırmak ve güvenliği sağlayıp durumu teferruatlı bir şekilde merkeze rapor etmek için görevlendirilerek 1759'da İstanbul'dan yola çıkan heyet'in başında müellifimiz Giridli Hacı Ahmed vardı. Giridli, sâha araştırması yapıp bölgede yaşanan olayları kayıt altına aldıktan sonra tuttuğu raporları merkeze yolladı. Onun tutmuş olduğu bu kayıtlar, bölgenin sosyal ve ekonomik hayatına âdeta ışık tutmaktadır. Aldığı eğitim ve yazmış olduğu risâlede kullandığı dil ve üslûbdan, iyi yetişmiş bir müderris olduğu anlaşılan Hacı Ahmed, aynı zamanda gördüklerini de detaylı bir şekilde yazması, bizi bu çalışmayı yapmaya sevk etmiştir. Bölgenin idarî yapısı içerisinde yer alan kazalar, kasabalar, köyler ve nâhiyelerin yanı sıra nehirler, akarsular, göller hakkında da ayrıntılı

¹ Fethulislam, Vidin'in yukarı tarafından başlayarak Tuna kıyısına kadar uzanan ve reayası Müslüman olan kaleli büyük bir kasabadır. L. İnciciyan- H.D. Andreasyon, "Osmanlı Rumelisi'nin Tarih ve Coğrafyası", *Güneydoğu Avrupa Araştırmaları Dergisi*, S. 4-5, İstanbul 1976, s.133.

olarak verdiği bilgilerle *Risâle*, âdeta bölge için yazılmış bir coğrafya kitabını andırmaktadır.

Bununla beraber Giridli Hacı Ahmed'in, bölgede yetiştirilen ürünlerden, ticâreti yapılan metâlara kadar çok geniş bir perspektifte bilgiler sunması, *Risâle*'ye ayrı bir değer katmaktadır. Hristiyanların gündelik hayatta neler yaptıkları, hangi işlerle meşgul oldukları, çarşıları, pazarları, hanları, hamamları, kilise ve manastırları da *Risâle*'de ele alınan konulardandır. Bu bakımdan Giridli Hacı Ahmed'in önemli bulduğumuz *Risâle*'si, tez konusu olarak seçilmiştir.

Çalışmanın Amacı

Giridli Hacı Ahmed tarafından 1760 yılında kaydedilen *Risâle*'yi latin harflerine aktarmak ve elde edilen bilgiler ışığında, literatürde bulunan kaynaklar ile desteklenerek Eflâk'ın siyasî, sosyal, ekonomik ve kültür târihine dâir bilgileri gün yüzüne çıkarmaktır.

Çalışmanın Önemi

Osmanlı Devleti'ne bağlı bir prenslik olan Eflâk, gerek dünyada gerekse Türkiye'de üzerinde pek fazla çalışılmamış coğrafi bir bölgedir. Çalışmamız, bu saha için önemli bir yere sahip olan Giridli Hacı Ahmed'in bölgedeki olayları anlattığı 1760 târihli *Risâle*'sine dayanmaktadır. İncelenen dönem ise meydana gelen siyasî, sosyal, ekonomik ve kültür faaliyetlerine yer vermesi açısından önemlidir.

Çalışmada İzlenilen Yöntem

Giridli Hacı Ahmed tarafından kaleme alınmış olan *Risâle*, Topkapı Sarayı Yazma Eserler Kütüphanesi'nden te'mîn edilmiştir. *Risâle*'nin ilk olarak latinize edilirken, tam transkripsiyon uygulanmamıştır. Sadece ayın (ع) harfi “ ٠ ”, hemze (إله) harfi ise “ ٠ ” simgeleri ile gösterilmiştir.

Çalışmamız dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, Eflak'ın tarihi kökeni, menşei, coğrafi ve tarihsel tanımı, Osmanlı hakimiyetine girişi ve bağımsızlığa giden süreç içerisinde Eflak tarihi konuları ele alınmıştır. İkinci ve Üçüncü bölümde, temel

kaynak olarak Giridli Hacı Ahmed'in Eflak hakkında kaleme aldığı 1760 târihli *Risâle*'si latin harflerine aktarıldıktan sonra, ortaya çıkan bilgiler ışığında değerlendirme yapılmış ve literatürdeki 2. el kaynaklar da incelenerek bölgenin idari teşkilatlanması, sosyo-kültürel ve ekonomik hayat hakkında önemli bilgiler ortaya çıkarılmıştır. Çalışmamızın son bölümünde ise, Metin Transkripsiyonu yer almaktadır.

Değerlendirme kısmında izlenen metod ise, *Risâle*'den elde edilen bilgiler konularına göre tasnif edilmiş ve ikinci el kaynaklarla desteklenerek tablolar hâlinde değerlendirmeler yapılmıştır.

BÖLÜM 1: TARİHİ SÜREÇ İÇİNDE EFLÂK

1.1. Eflâk'ın Tarihî Kökeni

Tarih, birçok kavmin yeni arayışlarla bir yerden başka bir yere göç ediş hikâyeleriyle doludur. Coğrafi şartlar, doğal afetler, verimsiz topraklar ve su kaynakları insanları farklı diyarlara sürüklemiştir. Yeni yerler arayışı içinde olan toplulukların gittikleri bölgenin sâkinleriyle mücâdele etmesi kaçınılmazdır. Bu mücâdeleler târihin ilk çağlarından itibaren olagelmıştır. İncelediğimiz bölge olan Romanya da bu tür mücâdelelere sahne olmuştur.

Elde edilen veriler bölgede en eski insan kalıntılarının Paleolitik Çağ'a kadar dayandığını ortaya koymaktadır. Bu coğrafya Yaşlı Plinius ve Tacitus tarafından Daçia olarak adlandırıldığı bilinmektedir². Daçia'da yaşayan halk Dakyalılar ve Getler, Trak kökeninden gelmektedir. Trakların anayurdu Balkan coğrafyası olarak bilinmektedir. Getler ve Dakyalı komşu olan Moesialıların da Trak kökenli oldukları anlaşılmıştır. Çeşitli bölgelerde bulunan Trak halkı çoğunlukla Balkan coğrafyasından göç etmiştir. Örneğin milattan önce 800'lerde Balkanlardan göç edip Anadolu'da devlet kuran Frigler de Trak kökenlidir. Ayrıca milattan önce Balkanlardan gelip Kuzeybatı Anadolu'da hüküm süren Misyalılar, Mariandinler, Bebrıklar ve Bithynialılar da Trak kökeninden geldikleri bilinmektedir³.

M.Ö. I. yüzyılda güçlü bir karaktere sahip olan Burebista, Romen toprakları üzerindeki bütün kabileleri bir araya toplayarak Daçia krallığını kurmuş ve kısa süre içinde ülke sınırlarını genişletmiştir. Burebistan'ın ölümünden sonra Daçia krallıkların başına geçen kişiler aynı başarıyı gösterememiş ve krallık dağılma sürecine girmiştir. Bu durumdan yararlanmak isteyen Roma İmparatorluğu, zengin ve verimli topraklara sahip Daçia'yı, İmparatorluk sınırları içine katmak için harekete geçerek kısa bir süre içinde Moesia topraklarını alarak Daçia Krallığı ile komşu olmuştur. Böylece Daçia Krallığı ile Roma İmparatorluğu arasında uzun süreli çatışmalar baş göstermiştir. Milattan sonra 101-106 yılları arasında Trajan komutasındaki Roma orduları ile Daçia Kralı Decebalus

² İffet Tosun, "Ulahların-Romenlerin Ortaya Çıkışı", *Balkanlar El Kitabı*, Ed. Osman Karatay- Bilgehan A. Gökdağ, Vadi Yayınları, Cilt 1, Ankara 2006, s. 252.

³ Engin Beksaç, "Balkanlarda Tarih Öncesi ve Erken Uygarlıklar", *Balkanlar El Kitabı*, Ed. Osman Karatay- Bilgehan A. Gökdağ, Vadi Yayınları, Cilt 1, Ankara 2006, s. 45.

arasındaki mücâdeleyi Roma İmparatorluğu kazanarak Daçia Krallığı'na son vermiş ve verimli toprakların işlenmesi için uzun savaş sonucunda bu coğrafyada azalan nüfusun yerine İmparatorluk sınırları içerisinde insanlar yerleştirilmiştir. Daçia krallığında Roma İmparatorluğu 165 yıl hüküm sürdü. M.Ö 106 yılında işgal eden ve M.S 271 bu topraklarda kalan Roma İmparatorluğu ile yerli halk olan Geto-Daklar arasında kültürel bir kaynaşma olmuştur⁴. Roma İmparatorluğu, Tuna'nın kuzeyinden gelen Germen toplulukları ve diğer göçebe toplumların yoğun baskısı sonucu İmparatorluk topraklarının daha rahat korunması için Tuna Nehri'nin güneyine çekilme kararı almıştır.⁵

1.2. Romen Halkı'nın Menşei

Romen halkının menşei üç temel unsur üzerine oluştuğunu bilinmektedir. Bunlardan birincisi, Geto-Daklar olup Romen halkının alt yapısını oluşturmaktaydı. İkincisi, Daçia topraklarını M.S. 106 yılında işgal ederek 165 yıl hüküm süren Roma İmparatorluğunun üstün kültürü yerli halkı zaman içerisinde Romalılaştırmıştır. Romen adı da Romalı kelimesinden geldiği bilinmektedir. Son olarak Tuna nehri ile Karpat dağları arasında yaşayan Slavların zaman içerisinde asimile olarak Romenleşmesidir. VIII. ve IX. yüzyıllarda Romenler oluşumunu tamamladıktan sonra, dış devletler tarafından ilk kez Vlahlar, Valahlar, Volohlar, Ulahlar⁶ gibi isimler kullanılmıştır⁷.

1.3. Eflâk'ın Coğrafi ve Tarihsel Tanımı

Tuna Nehri'nin kuzeyi ile Karpat dağlarının güneyi arasında yer alan, Romanya'nın tarihî ve coğrafi yerlerinden biri olan Eflâk, Romenler arasında “Romenler yurdu” veya “*Romen ili*” anlamına gelen “*tara Romaneasca*” adıyla anılmasına karşın, Türkler tarafından Eflâk, Eflâklı ve Eflâkistan kelimeleri kullanılmış. Ayrıca Osmanlı Devleti

⁴ İffet Tosun, “Ulahların-Romenlerin Ortaya Çıkışı”, *Balkanlar El Kitabı*, Ed. Osman Karatay- Bilgehan A. Gökdağ, Vadi Yayınları, Cilt 1, Ankara 2006, s. 253-254.

⁵ Engin Beksaç, “Balkanlarda Tarih Öncesi ve Erken Uygarlıklar”, *Balkanlar El Kitabı*, Ed. Osman Karatay- Bilgehan A. Gökdağ, Vadi Yayınları, Cilt 1, Ankara 2006, s. 52.

⁶ Ulahlar, Trakya, Makedonya, Teselya ve Moesiya'ya dağılmış olarak yaşayan Romalılaştırılmış çoban topluluğu olup etnik alt kimlikleri Trakyalıdır. İhsan Burak Birecikli, “Balkanlarda Unutulmuş Bir Halk: Ulahların Kısa Tarihi”, *Türk Tarihinde Balkanlar*, Balkan Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi Yayınları, Cilt 2, Sakarya 2013, s. 940.

⁷ İffet Tosun, “Ulahların-Romenlerin Ortaya Çıkışı”, *Balkanlar El Kitabı*, Ed. Osman Karatay- Bilgehan A. Gökdağ, Vadi Yayınları, Cilt 1, Ankara 2006, s. 256.

Eflâk ve Boğdan için “İki Memleket” anlamına gelen Memleketeyn adını da kullanmıştır⁸.

1.4. Osmanlı Hakimiyeti'nde Eflâk

1.4.1. I. Murad Dönemi ve Eflâk ile İlk Temas

Osmanlı Devleti ile Eflâk arasındaki ilk münasebetler, gaza ve cihad anlayışıyla yönünü Balkan coğrafyasına çevirmiş olan I. Murad devrinde başlamıştır. Eflâk'ın kurucusu olarak kabul edilen İvanko Basarab'ın (1310-1320) oğlu Nikola Aleksandr, babası ile birlikte beylik işlerini yürüterek 1320-1364 yılları arasında Eflâk Prenslığı'nin başında bulunmuştur. Nikola Aleksandr, Sırp sındığı Savaşı'nda (1364) Osmanlı Devleti'nin Balkanlarda yayılışını engellemek için Papa'nın teşvikiyle bir araya gelen Haçlı ordusu içinde yer alıp almadığı hususunda kesin bir malumat yoktur⁹.

Balkan devletlerinin aralarında bir birlik olmaması ve sürekli birbirleriyle çıkar çatışması içinde olmaları, Osmanlı Devleti'nin Balkan topraklarına yayılmasını kolaylaştırmıştır. Örneğin, 1365-1366'da Macaristan ve Eflâk'ın Bulgaristan'a saldırması Bulgarları Osmanlı Devleti'ne yakınlaştırmış ve hatta Bulgar Kralı Şişman, Türk yardımını kabul etmiştir. Yine, 1310 yılında I. Basarab tarafından kurulan Eflâk Prenslığı, 1330 yılında Macarları yenerek bağımsızlıkları sağlamlaştırmasına rağmen Macarların himayesinden kurtulamamış ve Eflâk Bey'i Vladislav da 1373'te Osmanlı Devleti ile ittifak yaparak Macarlara sırt çevirmiştir¹⁰.

I. Murad'ın Kosova savaşında öldürülmesi üzerine yerine 1389 yılında Osmanlı tahtına I. Bayezîd geçmiştir. Osmanlı Devleti ilk defa I. Bayezîd döneminde Tuna Nehri'nin ötesine geçerek, 1391 yılında Firuz Bey tarafından Eflâk üzerine akınlar düzenlenmiştir. Bu konu 15. yüzyıl kroniklerinin çoğunda yer almasına rağmen, tarihlerde farklılıklar görülmektedir¹¹. İlk dönem Osmanlı kroniklerinden Tevârih-i Al-i Osman adlı eserinde Oruç Bey, Firuz Bey'in 1388 yılında Eflâk'a akın düzenlediğinden bahsetmektedir. Oruç Bey bu akını Tevârih-i Al-i Osman'da şu şekilde anlatmaktadır:

⁸ Kemal Karpat, “Eflak”, *Diyanet İslam Ansiklopedisi*, Cilt 10, İstanbul 1994, s. 466.

⁹ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Cilt 1, 2. Baskı, Ankara 1961, s. 211.

¹⁰ Halil İnalçık, *Devlet-i Aliyye*, Türkiye İş Bankası Yayınları, 30. Baskı, İstanbul 2009, s. 64.

¹¹ Viorel Panaite, “Osmanlı Hakimiyeti'nin Tuna Nehrinin Kuzeyinde Yayılışı: XIV ve XVI. Yüzyıllarda Eflak ve Boğdan”, Çev. Numan Eribol, *Türkler Ansiklopedisi*, Cilt 9, Ankara 2002, s. 384.

“Firuz Beğ derlerdi. Vidin'i feth etdi. Ahir gelüp Edirne'de karar etdiler. Evrenos Beğ varup Vidin'i ve Çitroz'u feth etdi. Ol Firuz Beğ Eflâk eline geçüp akın eyledi, bi-nihayet ganimetle geldi. (790)”¹².

1.4.2. I. Bayezîd Dönemi

I. Bayezid, sürekli seferler yapmasına rağmen, yaptığı fetihler kalıcı olmamış ve fethettiği yerlerden ayrılır ayrılmaz isyanlar çıkmıştır. Bu durumu bazı tarihçiler, Yıldırım Bayezîd'in Rum topraklarına yaptığı seferlere ilişkin çelişen tarihlere dikkat çekerken, bazıları da Eflâk ve Karaman'a hangi tarihlerde ve kaç defa sefer düzenlediklerine ilişkin kesin verilere ulaşmanın mümkün olmadığına vurgu yaparlar¹³.

Mircea, Firuz Bey kumandasındaki Türk akıncıları ile Eflâk'ı istila etmesinden sonra, Yıldırım Bayezîd'in Karaman seferine çıkışını fırsat bilerek Osmanlı hakimiyetinde bulunan Silistre'yi zapt etmiş ve Karınabad Ovasına kadar ilerleyerek yağma hareketlerinde bulunmuştur. Bu durum üzerine Yıldırım Bayezîd, Eflâk Beyi Mircea'yi cezalandırmak için bizzat kendisi Eflâk seferine çıktı. Bu seferde Osmanlı ordusuna yardım için Sırp Despotu Lazaroviç, Makedonya Sırp Beyi Marko Kıraliyeviç ve Köstendil Sırp Beyi Kontantin de yer almıştır. Osmanlı ordusu Vidin üzerinden Tuna'yı geçerek Kalafat mevkiine gelmiş ve Mircea kuvvetleri ile Rovine'de karşılaşmıştır. İlk küçük çaplı çarpışmada Osmanlı Devleti yenilmesine rağmen, Mircea bu savaştan muvaffak olamayacağını anlayınca geri çekilmiş, Transilvanya (Erdel) tarafına kaçmayı başarmıştır. Yıldırım Bayezîd, kaçarak kurtulan Mircea'nın yerine Osmanlı Devleti'ne yıllık vergi vermeyi kabul eden Vlad adında bir beyi Eflâk Prensiği'nin başına 1394'te getirilmiş ve Eflâk'a bir takım Türk muhafızı bırakılmıştır. Fakat Mircea, bu sıralarda Türk düşmanı Macar Kralı Sigismund ile Osmanlı Devletine karşı ittifak yaparak Eflâk tahtını ele geçirmek istemiştir. Macarların desteğini alarak Tuna Nehri kenarındaki küçük Niğbolu'yu ele geçirmesine rağmen, Osmanlı Devleti'nin desteğini alan Eflâk

¹² Oruc b. Adil, *Tevarih-i Al-i Osman*, Haz. Necdet Öztürk, Bilge Kültür Sanat Yayınları, İstanbul 2014.

¹³ Donald Edgar Pitcher, *Osmanlı İmparatorluğu'nun Tarihsel Coğrafyası*, Çev. Bahar Tırnakcı, Yapı Kredi Yayınları, 2. Baskı, İstanbul 2001, s.76.

Beyi Vlad, Macar kuvvetlerini bertaraf etmeyi başararak, Niğbolu savaşına (1396) kadar hükümranlığını sürdürmüştür¹⁴.

I. Bayezîd, 1394 yılında İstanbul'u abluka altına alması, Mircea'nin Osmanlı topraklarına saldırması üzerine Balkan seferine çıkararak Eflâk'a girmesi ve ardından Bulgar kralı Şişman Tevfik'i idam ederek Bulgar krallığına son vermesi Avrupa Devletlerini endişeye düşürmüştü. Osmanlı Devleti'ni Balkanlardan atmak için Papa'nın çağrısı ile bir araya gelen haçlı ordusu, Macar Kralı Sigismund önderliğinde harekete geçti¹⁵.

Macar kralı Sigismund'un teşvikiyle Erdel Voyvodası Stibor, 1396 yılında Eflâk'a sefer düzenlemiş. Eflâk Prensi Vlad savaşı kaybettikten sonra kaçmış ve onun yerine Macarların desteklediği Mircea ikinci defa Eflâk tahtına oturmuştur¹⁶.

Niğbolu Savaşı'ndan (1396) bir yıl sonra I. Bayezîd, 10.000 kişilik ordusu ile Haçlı ordusu içinde yer alan ve Macarların desteğini alarak tekrar Eflâk prensliğinin başına geçen Mircea'yi itaat altına almak için Eflâk üzerine sefere çıktı. Fırsatını buldukça Osmanlı Devletine karşı ayaklanan Mircea, Niğbolu Savaşı'nda Haçlı ordusunu yenen Osmanlı Devleti'nin gücünü anlamış ve I. Bayezîd'a itaat ederek on beş maddelik bir anlaşmayı imzalanmış. Bu anlaşmaya göre; özerk bir konuma gelen Eflâk, Osmanlı Devleti tarafından belirlenen haracı vermeyi kabul ederek tekrar Osmanlı himayesine girmiştir¹⁷. Mircea, Osmanlı Devleti ile Timurular arasında yapılan Ankara Savaşı'nda Osmanlı Devleti'nin yanında yer almıştır¹⁸.

1.4.3. Fetret Devri

Timurlenk'in 28 Temmuz 1402 tarihli Ankara Savaşı'nda I. Bayezîd'i yendikten sonra Osmanlı Devleti on bir yıl boyunca Fetret Devrinde kaldı. Osmanlı Devleti'nin bu çalkantılı döneminde gerek Anadolu gerekse Balkanlardaki hükümdarların Osmanlı

¹⁴ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Cilt 1, 2. Baskı, Ankara 1961, s. 212-213.

¹⁵ Halil İnalçık, *Devlet-i Aliyye*, Türkiye İş Bankası Yayınları, 30. Baskı, İstanbul 2009 s.85.

¹⁶ Yusuf Heper, *1550-1580 Osmanlı Eflak-Boğdan İlişkileri*, Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Uşak 2014, s. 14.

¹⁷ Yusuf Heper, *1550-1580 Osmanlı Eflak-Boğdan İlişkileri*, Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Uşak 2014, s. 14.

¹⁸ Kemal Karpat, "Eflak", *Diyanet İslam Ansiklopedisi*, Cilt 10, İstanbul 1994, s. 467.

Devleti'ne karşı izledikleri politikaların şekillenmesinde önemli bir etken oldu. Mircea, bu durumu fırsat bilerek Osmanlı Devleti'nin iç işlerine karışmış ve I. Bayezîd'in halefleri arasındaki iktidar mücâdelesine müdahil olmuştur. Bu mücâdele sırasında en büyük desteği Musa Çelebi'ye 1409-1410 yıllarında kızını vererek yani akrabalık bağı kurarak vermiştir¹⁹.

1.4.4. I. Mehmed Dönemi

I. Mehmed, kardeşleri ile giriştiği taht mücâdelelerinde üstünlük sağladı. 1413 yılında Fetret devrine son vererek Osmanlı tahtına oturdu. Çelebi Mehmed, Anadolu'da Osmanlı hakimiyetini yeniden tesis etmek için, ilk iş olarak Osmanlı Devleti'nin egemenliğini tanıyan Bizans, Sırp, Eflâk, Mora Despotluğu ve Atina prensliğinin elçilerini kabul ederek onlarla dostluk ve barış antlaşmaları imzaladı. Venedik ve Cenevizlerle de ticâret antlaşmalarını yeniledi. Böylece Balkanları garanti altına aldı ve Anadolu'ya yönelerek Ankara Savaşı'ndan sonra bağımsızlığını ilan eden Anadolu beyliklerini itaat altına alarak tekrardan Osmanlı himayesine girmesini sağladı²⁰.

Mehmed Çelebi, Anadolu'da siyasî birliği sağladıktan sonra Balkanlara yöneldi. İlk olarak Eflâk üzerine sefere çıkmaya karar verdi. Çünkü Fetret Devri'ndeki mücâdeleler sırasında Osmanlı Devleti'nin iç işlerine karışarak kardeşi Musa Çelebi'yi destekleyip askeri yardımda bulunması, I. Bayezîd'in oğlu olduğunu iddea eden Düzmece Mustafa'yı himaye etmesi ve Şeyh Bedreddin isyanını da desteklemesi gibi nedenlerden dolayı bu dönemde Osmanlı Devleti'nin Balkanlardaki en büyük rakibi olmuştur²¹. 1417 yılında Eflâk üzerine yapılan seferde, Turnu ile Giurgiu (Yergöğü) ele geçirildi. Yergöğü'den sonra Dobruca ele geçilirdi. Mircea, Çelebi Mehmed'in tabiiyetini kabul ederek Osmanlı Devleti ile antlaşma imzalamıştır. Üç yıldır Osmanlı devletine yollamadığı vergiyi tekrardan göndermeye başlamış ve yıllık 3.000 akçe Osmanlı devletine vergi vermeyi kabul ederek oğlunu da Osmanlı Devletine rehin olarak

¹⁹ Viorel Panaite, "Osmanlı Hakimiyeti'nin Tuna Nehrinin Kuzeyinde Yayılışı: XIV ve XVI. Yüzyıllarda Eflak ve Boğdan ", Çev. Numan Eribol, *Türkler Ansiklopedisi*, Cilt 9, Ankara 2002, s. 209.

²⁰ Ersin Gülsoy, Kuruluştan İstanbul'un Fethine, *Osmanlı Tarihi El Kitabı*, Ed. Tufan Gündüz, 2. Baskı, Grafiker Yayınları, Ankara 2002, s. 45.

²¹ Ersin Gülsoy, Kuruluştan İstanbul'un Fethine, *Osmanlı Tarihi El Kitabı*, Ed. Tufan Gündüz, 2. Baskı, Grafiker Yayınları, Ankara 2002, s. 47.

göndermiştir²². Osmanlı Devleti kuruluş döneminde hakimiyeti altında aldığı Erdel, Eflak ve Boğdan gibi Balkanlardaki uç beyliklere kendine özgü vergi sisteminin dışında daha esnek bir vergi toplama yönetimine gitmiştir²³.

1.4.5. II. Murad Dönemi

II. Murad, Çelebi Mehmed'in ölümünden sonra 1421 yılında Osmanlı tahtına geçmiştir. Eflâk Voyvodası Mircea'nin ölümünden sonra Eflâk'ta 1420-1456 yılları arasında sürekli taht mücadelelerine sahne olmuştur. 1436 yılında Macarların Osmanlı Devleti'ne karşı kullanmak istediği Şeytan Vlad'ı destekleyerek Eflâk tahtına oturtmuş fakat Macaristan Kralı I. Sigismund'un 1437 yılında ölümünden sonra yeteri desteği göremediği için, tahta çıkışında kısa bir süre sonra biat etmiştir. Osmanlı hakimiyetini tanıyarak, 2 yıllık ödenmeyen Haracın ödemeyi kabul etmesi, ayrıca oğullarını sarayın hizmetine sunması, (Vlad ve Radu adındaki iki oğlu ile birlikte çok sayıda boyarların oğullarını Osmanlı sarayına göndermiş), Osmanlı Devleti'nin Macaristan'a karşı düzenleyeceği seferde Osmanlı birliklerinin yanında yer alacağı anlamına geliyordu²⁴.

Eflâk, Osmanlı Devleti ile Macarlar arasında 14. yüzyılın sonları ile 15. yüzyılın ikinci yarısına kadar hakimiyet mücadelesine sahne olmuştur. Özellikle Mircea gibi dirayetli bir Voyvodanın ölümünden sonra başlayan taht mücadeleleri sırasında daha sık görmekteyiz. 12 Haziran 1444 yılında yapılan Edirne Segedin Antlaşması ile Eflâk, Osmanlı Devletine haraç vermesine rağmen Macar Kralına itaat ederek ikili hükümranlığını kabul etmişse de Eflâk boyarları Macarlar yerine Osmanlı hakimiyetinde kalmayı istiyorlardı²⁵.

I. Mehmed ve II. Murad döneminde, Balkanlarda Vidin, Rahova, Niğbolu, Turnu-Nicopolis, Rusçuk, Tutrakan, Yergöğü, İsakçı ve Enisale gibi önemli kavşak noktaları alınmıştır. Demir Kapı'dan Karadenize kadar uzanan bölgenin sınır güvenliği bölgeye yerleştirilen Mihaloğulları komutasındaki akıncı birlikler tarafından sağlanıyordu.

²² Aurel Decei, "Eflak", *İslam Ansiklopedisi*, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, Cilt 4, İstanbul 1965, s. 182.

²³ Daniel Goffman, *Osmanlı Dünyası ve Avrupa (1300-1700)*, Çev. Ülkün Tansel, Kitap Yayınevi, İstanbul 2004, s. 127.

²⁴ Viorel Panaite, "Osmanlı Hakimiyeti'nin Tuna Nehrinin Kuzeyinde Yayılışı: XIV ve XVI. Yüzyıllarda Eflak ve Boğdan", Çev. Numan Eribol, *Türkler Ansiklopedisi*, Cilt 9, Ankara 2002, s. 210.

²⁵ M. Alaaddin Yalçınkaya, "Osmanlılar Döneminde Eflak ve Boğdan", *Balkanlar El Kitabı*, Ed. Osman Karatay- Bilgehan A. Gökdağ, Vadi Yayınları, Cilt 1, Ankara 2006. s. 386.

Böylece Eflâk vasalı gözetim altında olduğu gibi diğer Balkan ülkeleri de bu üslerin denetimi altında tutuluyordu²⁶.

1.4.6. II. Mehmed Dönemi

II. Mehmed döneminde, Eflâk Voyvodalığına II. Vladislav'ın yerine 1456 yılında III. Vlad Çepeş²⁷ geçmiştir. 1442 yılında Osmanlı Devleti'ne rehin olarak verilen ve Osmanlı sarayında yetişen III. Vlad, ilk yıllarında Osmanlı Devleti'ne sadık görünerek vergilerini ödüyordu. Fatih Sultan Mehmed'in Trabzon ve Karadeniz seferini fırsat bilerek Macaristan ile gizli bir antlaşma yapmıştı. Ardından kış ayında donan Tuna Nehri'ni aşarak Dobruca ve Kuzey Bulgaristan taraflarına saldırdı. Bölgede yağma ve katliam hareketlerinde bulunarak ittifak yaptığı Macar Kralı Matyas Corvin'e gönderdiği mektupta 24.000 kişi öldürdüğünü bildirmiştir²⁸.

Fatih Sultan Mehmed, Eflâk Voyvodası III. Vlad'ın itaat altına alınması ve yıllık vergisini ödemesi için Silistre Beyi Yunus Bey ile Niğbolu Sancakbeyi Çakırcıbaşı Hamza Bey'i görevlendirdi. III. Vlad, Yunus Bey'i öldürüp yanındakilerini esir alarak kazıklara vurdurdu. Hamza Bey'i mevki ve rütbesinden dolayı daha yüksek bir kazığa vurdurmuş ve başını da ittifak yaptığı Macar kralı Matyas Corvin'e göndererek Osmanlı Devleti'ne karşı yardım istemiştir. Bundan sonra Niğbolu, Vidin ve Tuna Nehri boyunca şehirleri tahrip, katliam ve yağmalayarak yirmi beş bin kişiyi esir alarak Eflâk'a döndü²⁹. Bu durumu öğrenen Fatih Sultan Mehmed, Trabzonu aldıktan sonra İstanbul'a gelerek bizzat kendisinin kumanda edeceği Eflâk seferi için hazırlıklara başladı³⁰.

Fatih Sultan Mehmed, yanına Mahmud Paşa'yı da alarak yüz elli bin kişilik ordu ile 1462 yılında III. Vlad'ı cezalandırıp onun yerine kardeşi Radu'yu Prenslığın başına

²⁶ Donald Edgar Pitcher, *Osmanlı İmparatorluğu'nun Tarihsel Coğrafyası*, Çev. Bahar Tırnakçı, Yapı Kredi Yayınları, 2. Baskı, İstanbul 2001, s. 138.

²⁷ Düşmanlarını kazıklara çakarak işkence ile öldürülüp mezalimleriyle tarihe geçen daha sonra Bram Skoker'ın Drakula romanına ve Drakula filmlerine konu olan III. Vlad, Osmanlılar tarafından Kazıklı Voyvoda, kendi milleti olan Ulahlar arasında Tepeş (Cellat) ve Macarlar arasında da Drakul (şeytan) olarak adlandırılırdı. Bk: Donald Edgar Pitcher, *Osmanlı İmparatorluğu'nun Tarihsel Coğrafyası*, Çev. Bahar Tırnakçı, Yapı Kredi Yayınları, 2. Baskı, İstanbul 2001, s. 139.

²⁸ Mehmet İnbaşı – Ersin Gülsoy – Zübeyde Güneş Yağcı, “Güçlü Sultanlar Dönemi”, *Osmanlı Tarihi El Kitabı*, Ed. Tufan Gündüz, Grafiker Yayınları, 2. Baskı, Ankara 2012, s. 76.

²⁹ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Cilt 2, 6. Baskı, Ankara 1994, s. 75.

³⁰ Viorel Panaite, “Osmanlı Hakimiyeti'nin Tuna Nehrinin Kuzeyinde Yayılışı: XIV ve XVI. Yüzyıllarda Eflak ve Boğdan”, Çev. Numan Eribol, *Türkler Ansiklopedisi*, Cilt 9, Ankara 2002, s. 388.

geçirmek için Eflâk seferine çıktı. Bu durumdan haberdar olan III. Vlad'ın amacı, kuvvetli bir baskınla Otağı Hümayuna saldırıp Pâdişahı öldürmek olduğu için, hazırlığını yaparak gece yarısı ani bir baskın yapmış fakat öncü birlik olarak önde giden Mahmud Paşa ve İshak Paşa'nın çadırına saldırmış. Planında başarılı olamadığını görünce Transinvanya'ya, oradan da Macaristan'a kaçarak yardım istedi. Fakat Osmanlı Devleti ile barış antlaşması yapmış olan Macar Kralı Matyas Korven Osmanlı Devleti ile arasının bozulmaması için III. Vlad'ı zindana attı. Böylece III. Vlad'ın yerine Osmanlı sarayında yetmiş kardeşi Radu, her yıl Osmanlı Devleti'ne 12 bin duka altın vergi vermeyi kabul ederek Eflâk Prensiği'nin başına geçti. Fatih Sultan Mehmed, III. Vlad hadisesinden sonra yeni Voyvoda Radu'nunda kendini topladıktan Osmanlı Devleti'ne yıllık göndereceği haracı yollamayıp isyan etmesinin önüne geçmek için yanına Evrenuz oğlu Ali Bey tayin etti ve Eflâk'ı Osmanlı Devletine bağlı bir Eyalet haline getirdi³¹.

Radu, 1462-1473 yılları arasında Osmanlı Devleti'ne yıllık vergisini göndererek itaatine bağımlı kalmıştır. Fakat hırslı ve dirayetli olan Boğdan Voyvodası Stefan Çel Mare, 1473 yılında Osmanlı Devletine yıllık vergisini vermediği gibi Fatih Sultan Mehmed'in Denizlerde Venedik, Napoli ve Papalık ile karada Arnavut ve Macarlar ile savaş hâlinde olmasını fırsat bilip Osmanlı himayesindeki Eflâk'a saldırarak birçok insana ve ülkeye zarar verdi. 1475 yılında da Rumeli Beylerbeyi Hadım Süleyman Paşa komutasındaki Osmanlı kuvvetlerini bozguna uğrattı. Bu başarısından dolayı Papa Stefan Çel Mare'ye “İsa'nın Pehlivanı” ünvanını vermiştir. Bunun üzerine Fatih Sultan Mehmed, 1476 yılında bizzat ordunun başında Boğdan seferine çıktı. Bu seferde Osmanlı ordusu içerisinde Eflâk kuvvetleri de bulunmaktaydı³².

1.4.7. II. Bayezîd Dönemi

II. Bayezîd, iktidarının ilk yıllarında Tuna Nehri'nin kuzey sınırında güvenliğini sağlamak için 1484 yılında Boğdan Voyvodası Stefan'dan haraç istedi. Stefan Osmanlı Devleti'ne vergi vermeyi reddedince II. Bayezîd Temmuz ayında Eflâk'tan yardım alarak Kili'yi Osmanlı topraklarına kattı. Ağustos ayında da Mengli Giray'ın desteğiyle

³¹ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Cilt 2, 6. Baskı, Ankara 1994, s. 76-77.

³² M. Alaaddin Yalçınkaya, “Osmanlılar Döneminde Eflak ve Boğdan”, *Balkanlar El Kitabı*, Ed. Osman Karatay- Bilgehan A. Gökdağ, Vadi Yayınları, Cilt 1, Ankara 2006, s. 387.

Akkerman'da alınarak Boğdan Prensiği'nin denizle olan bağlantısı kesilmiş oldu. Kalelerden biri Tuna Deltası'nın kuzey kısmını gözetleyen, diğeri ise Dinyester Nehri'nin ağzını denetim altında tutan bu iki önemli kalenin ele geçirilmesiyle birlikte Osmanlı Devleti'nin bölgedeki nüfuzu arttı³³.

Eflâk Voyvodası IV. Vlad, bir yıl sonra (1485) İskender Mihaloğlu ve Bali Bey Malkoçoğlu ile beraber Boğdan üzerine sefere çıkarak Suceava'ya kadar ilerlediler. Fakat Stefan, Polonya Kralı Casimir'in egemenliğini tanıdı ve Polonya'nın desteğiyle onları geri püskürttü. Stefan, daha sonra Polonya'nın Bukoniva'daki Pokucie eyaletini almak için 1499 yılında Polonya'nın himayesinden çıkarak Osmanlı Devleti ile yeniden bir antlaşma yaptı. Osmanlı devleti 1503 yılında Macaristan ve Polonya ile yaptığı antlaşma ile Eflâk ve Boğdan'ın Bab-ı Âli'ye bağlı vasallar olduğu kabul edilmiş ve Stefan'ın yıllık dört bin Radu'nun ise sekiz bin duka altın haraç vereceği belirlenmiş. Ayrıca görevinin onaylanması için üç yılda bir İstanbul gelerek sultandan hilat alması gerekecekti³⁴.

1.4.8. I. Süleyman Dönemi

Osmanlı Devleti için önemli bir yere sahip olan Eflâk, Yavuz Sultan Selim döneminde doğu politikası nedeniyle gereken ilgi gösterilememiştir. Yavuz Sultan Selim'den sonra tahta geçen Kanuni Sultan Süleyman ise, Eflâk Prensiği'nde yapılan Voyvoda değişimini dikkatle izlemiştir. Voyvoda değişimi sırasında Lehistan ve Avusturya'nın aktif rol alarak Eflâk üzerinde hakimiyet kurmasını engellemek isteyen I. Süleyman, 1526 yılında Voyvoda değişiminde Radu'yu voyvoda yapmış ve Eflâk'ın yıllık Harac vergisini On iki Bin duka altından On dört bin altına çıkartılarak yeni voyvoda Eflâk'a gönderilmiştir³⁵. Eflak, Osmanlı hakimiyetine girdikten sonra başlangıçta cuzzi miktarda vergi ödüyordu. Fakat 16. yüzyıldan sonra vergiler giderek artırıldı. 18. yüzyılına geldiğinde ise haraç vergisinin iki katına çıkmıştır. 1710 yılında Eflak yıllık 430 bin

³³ Donald Edgar Pitcher, *Osmanlı İmparatorluğu'nun Tarihsel Coğrafyası*, Çev. Bahar Tırnakcı, Yapı Kredi Yayınları, 2. Baskı, İstanbul 2001, s.140.

³⁴ Donald Edgar Pitcher, *Osmanlı İmparatorluğu'nun Tarihsel Coğrafyası*, Çev. Bahar Tırnakcı, Yapı Kredi Yayınları, 2. Baskı, İstanbul 2001, s.141.

³⁵ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Cilt 2, 6. Baskı, Ankara 1994, s. 429.

taler (180 ile 220 bin altın duka'ya denk gelir.) 1590'larda ödenen haraç bu miktarın yaklaşık yarısı miktarındaydı³⁶.

Eflâk Prenslığı'nin kuruluşundan beri Osmanlı Devleti ile Macaristan arasında hükümlanlık mücâdelesine sahne oldu. 1526 yılında Macaristan'ın ilhak edilmesiyle birlikte Eflâk'ın kuzeyden yardım görmesi engellendiği gibi Macarların Eflâk üzerindeki hükümlanlık iddiaları da sona erdi. Böylece 16. yüzyılda Osmanlı Devleti'nin Eflâk üzerindeki etkisi bir hayli arttı³⁷.

1530 yılına gelindiğinde Eflâk boyarları arasındaki iç çekişmelerden dolayı, Kanuni Sultan Süleyman Eflâk'ı Türk bir idareci atayarak merkezi yönetime bağlı eyalete çevirme teşebbüsünde bulunduysa da kendi aralarındaki çatışmayı bir kenara bırakarak toplu halde Pâdişah'a biat ederek özel statüye sahip konumunu korumayı başardılar³⁸. Osmanlı Devleti İbrail, Curcu gibi liman kentleri dışında Eflak topraklarına müslüman halkı yerleştirmemiş. İskan hareketinde bulunmadığı gibi Osmanlı Devleti'nin onayını alma şartı ile Eflak'a, Voyvoda seçiminde boyarlar dediğimiz yerli aristokrasiden seçme imkanı vermiştir³⁹.

Radu'dan sonra Kanuni Sultan Süleyman, Eflâk Prenslığı'nin başına Moisi'yi getirdi. Fakat 1529 yılında Avusturya'ya karşı yapılan I. Viyana kuşatmasında başarısız olunması ile birlikte Avusturya'ya yakınlaşan bu yeni voyvoda azl olunarak yerine Vlad tayin edildi. 1530 yılında harekete geçen Vlad, selefi Moisi'yi öldürerek Eflâk tahtına oturmuştur. 1532 yılında Dimboviça Nehri'ni geçerken boğulan Vlad'ın yerine Osmanlı Devleti'nin desteğini alarak 1535 yılında Eflâk Voyvodası olan Petro Poisi, boyarlar tarafından kabul edilmedi. Bunun üzerine huduttaki Osmanlı kumandanlarının yardımıyla tekrar Eflâk prensliği'nin başına getirilmiştir. Paisie devrinde önemli bir liman kenti olan Braila, Eflâk'tan alınarak Osmanlı Devleti topraklarına dahi edilmiştir. On yıl Eflâk tahtında kalan Paisie, 1545 yılında görevinden alınarak yerine getirilen

³⁶ Barbara Jelavich, *Balkan Tarihi: 18.ve 19. Yüzyıllar*, Çev. İhsan Duru- Haşim Koç- Gülçin Koç, Küre Yayınları, İstanbul 2006, s.109.

³⁷ Kemal Karpat, "Eflak", *Diyanet İslam Ansiklopedisi*, Cilt 10, İstanbul 1994, s. 468.

³⁸ Viorel Panaite, "Osmanlı Hakimiyeti'nin Tuna Nehrinin Kuzeyinde Yayılışı: XIV ve XVI. Yüzyıllarda Eflak ve Boğdan", Çev. Numan Eribol, *Türkler Ansiklopedisi*, Cilt 9, Ankara 2002, s. 389.

³⁹ Mehmet Ali Ekrem, "Türk Medeniyeti'nin Romen Ülkelerindeki İzlerine Dair Bazı Mülâhazaları", 8. *Türk Tarih Kongresi Bildirisi*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Cilt 3, Ankara 1983, s. 1719.

Çoban Mircea de sekiz yıl Eflâk tahtında kaldı. Çoban Mircea Osmanlı Devleti'nin düşmanı Avusturya Kralı Ferdinand'a yakınlaştığı anlaşıldığı için 1554'te azl olunarak yerine Petreşku Eflâk Voyvodalığına getirildi⁴⁰.

XVI. yüzyılın 2. yarısından sonra Eflâk Voyvodaları sık sık Osmanlı Devletine karşı isyan ettiği görülmektedir. Bunlardan en önemlisi Romenlerin milli şuurunun oluşmasında etkili olan ve Kahraman Mihai diye anılan Mihai Viteazul (1593-1601)'un vergi yüzünden ettiği isyandır. Mihai, Koca Sinan Paşa Komutasındaki orduya Kalugare'de ani baskın yaptıysa da muvaffak olamayacağını anlayınca geri çekildi. Fakat Transilvanya Prensi Bathory'in yardımıyla tekrar Eflâk'ı ele geçirdi. Osmanlı Devleti Eflâk'ı yalnız bırakmak için Transilvanya Prensi Bathory ve Lehistan ile dostluk ilişkileri kurmuştur. Bunun üzerine Eflâk Voyvodası Mihai harekete geçerek 1599 yılında Transilvanya'yı, 1600 yılında da Boğdan'ı alarak Eflâk, Transilvanya ve Boğdan'ı birleştirip kendisini bu üç ülkenin hakimi ilan ederek Mihai “Domn” (Yurdun Efendisi) ünvanını almıştır. Bu durum Avusturya'nın da hoşuna gitmemiştir. Mihai, 1601 yılında Avusturya ordularının başında bulunan General Basta'ya yenilerek öldürülünce, bu üç Prenslük tekrar ayrılmıştır. Bu üç Prenslüğü çok kısa süre için dahi olsa birleştirmeyi başarmış olması Mihai'ye Romen tarihinde açısından önemli bir yere sahip olmasını sağlamıştır. Çünkü Mihai ilk kez Romenleri bir çatı altında toplamayı başarmıştır⁴¹.

XVII. yüzyılda boyarlar ekonomik güçlerini artırdı ve bölgesel hanedanlıklar kurdular. Ayrıca bu yüzyılda Romenler sosyal ve kültürel anlamda büyük ilerlemeler kaydetti. Özellikle Bizans İmparatorluğu soyundan gelen Eflâk Voyvodası Şerban Cantacuzino (1678-1688) ve ondan sonra gelen Conttantin Brancoveanu (1688-1714)'nin Voyvodalıkları sırasında matbâa sayısında ve yüksek tabaka kesim arasında okuma yazma bilenlerin oranı bir hayli arttı. Şerban Cantacuzino döneminde (1688) İncil Romence'ye tercüme edilmiş ve Bükreş'te Üniversite şeklinde bir Yüksekokul kurulmuştur. Conttantin Brancoveanu bu yüksekokul genişletilerek, kültür faaliyetleri

⁴⁰ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Cilt 2, 6. Baskı, Ankara 1994, s. 429.

⁴¹ M. Alaaddin Yalçınkaya, “Osmanlılar Döneminde Eflak ve Boğdan”, *Balkanlar El Kitabı*, Ed. Osman Karatay- Bilgehan A. Gökdağ, Vadi Yayınları, Cilt 1, Ankara 2006, s. 389.

daha da genişletilmiştir. Bükreş, Snagov ve Boza'daki matbaalarda, Romence, Türkçe, Arapça, Yunanca ve Gürcüce eserler bastırılmıştır⁴².

Şerban Cantacuzino ve Conttantin Brancoveanu, Osmanlı Devleti himayesinde olmaya devam etmelerine rağmen komşu Hristiyan prens ve devletlerle irtibata geçip onlardan yardım istemekten geri kalmamışlar. Akıllı ve dindar bir kişiliğe sahip olan Brancoveanu, Osmanlı Devleti'nin siyasi ve ekonomik hükümlülüklerini yerine getirmeye gayret göstermesine rağmen Prut Savaşı'nda Çar Petro'ya yardım ettiği anlaşılınca dört oğlu ile birlikte İstanbul'a getirilerek idam ettirildi. Osmanlı Devleti'nde önemli bir yere sahip Boğdan Prensi Dimitri Kantemir, Brancoveanu'nun Osmanlı Devleti'ne sadık kaldığı yönünde şikâyette bulunması, Eflâk Prensini idamında etkili olmuştur. Fakat daha sonra Dimitri Kantemirin de Rus çarına yardım ettiği anlaşılmıştır⁴³.

1.4.9. Fenerli Rum Dönemi

Prut Savaşı'nda (1711) Eflâk Voyvodası'nın ihaneti ile karşılaşan Osmanlı Devleti, Eflâk idaresine yerli voyvoda atamasından vazgeçerek yerine merkezden seçerek göndereceği Fenerli Rum ailelerinden seçmiştir. Böylece 1821 yılındaki Yunan isyanına kadar devam eden 100 küsur yıllık Fenerli Rum Dönemi başladı. Eflak, bir asırlık Fenerli Rum hakimiyetine girmesine rağmen yerel arisokrasisini korumayı başarmıştır⁴⁴.

Fenerli Rumlar, bürokrasi işinden iyi anladıkları için özellikle XVIII. yüzyılın ikinci yarısında Osmanlı Devleti'nin diğer devletlerle olan münasebetlerinde önemli bir rol oynayan ve Osmanlı Devleti ile Prusya arasında 1761 yılında yapılan Dostluk ve Ticaret Antlaşması'nda olduğu gibi diğer Hristiyan Devletleriyle olan siyasi meselelerde de aktif rol oynamıştır⁴⁵.

⁴² M. Alaaddin Yalçınkaya, "Osmanlılar Döneminde Eflak ve Boğdan", *Balkanlar El Kitabı*, Ed. Osman Karatay- Bilgehan A. Gökdağ, Vadi Yayınları, Cilt 1, Ankara 2006, s. 390.

⁴³ Kemal Karpat, "Eflak", *Diyanet İslam Ansiklopedisi*, Cilt 10, İstanbul 1994, s. 468.

⁴⁴ Maria Todorova, *Balkanları Tahayyül Etmek*, Çev. Dilek Şendil, İletişim Yayınları, İstanbul 2013, s. 346.

⁴⁵ Johann Wilhelm Zinkeisen, *Osmanlı İmparatorluğu Tarihi 5*, Çev. Nilüfer Epçeli, Yeditepe Yayınları, İstanbul 2014, s. 624.

Fenerli Rum Dönemi'nde, Prensler Pâdişahın memuru olarak görülmekte ve sık sık taht değişikliği olmaktaydı. Bu dönemde entrikalar, rüşvetler ve tuzaklar artmıştır. Voyvodalık, bu dönemde yıllık haraç vergisinde en yüksek fiyat teklif edene verilmiştir. Böylece, Eflâk tahtına geçen lüks düşkünü Fenerli Rum Beyleri yaptıkları harcamalar ve haraç vergisini vermek için devlet memuriyetlerini satıp, vergileri artırma yoluna gitmişlerdir. Halk vergi ödeyemez duruma geldi. 1714 ile 1821 yılları arasında Eflâk'ta 40 prens değişti. Bu dönemde Eflâk toprak kayıpları da yaşadı. 1718 yılında Osmanlı Devleti ile Avusturya arasında yapılan savaş sonucu imzalanan Pasarofça Antlaşması'nda Küçük Eflâk diye anılan Olentina Avusturya'ya bırakıldı. 1739 Belgrad Antlaşması'na kadar Avusturya hakimiyetinde kaldı. Bu devirde Eflâk toprakları üzerinde Osmanlı, Avusturya ve Rusya arasında yapılan savaşlar neticesinde Eflâk'ın iktisadi yönden zorluklar yaşamasına neden oldu⁴⁶.

Eflâk ve Boğdan Beyleri, 1750 yıllarından sonra İstanbul Patrikhanesi ile iş birliği yaparak Bizans'ı tekrar diriltme çabasına girişerek Bizans milliyetçiliğini yaymaya çalışmışlardır. Fenerli Rum Dönemi, Romen halkı tarafından halen kötü bir devir olarak akıllarda kalsa da bu dönemde olumlu adımlarda da atılmıştır. Bu devirde Eflâk'ta, Okullar, Hastaneler açılmış, yeni kanunlar çıkartılarak köylülere bazı şahsi haklar⁴⁷ tanımıştır. Fenerli Rum döneminde halk büyük sıkıntılar çekerek her geçen gün artan vergi yükümlülüğünü ödeyemez duruma gelmişlerdi. Halkı ağır bir şekilde sömüren Fenerli Rumlardan kurtarmak amacıyla Tudor Vlademirescu, Eflâk'ta 1821 yılında isyan ateşini başlattı⁴⁸.

1.4.10. Yerli Prensler Dönemi

Tudor'un başlattığı isyan, sosyal olduğu kadar siyasî ve milli bir hareket olup, Eflâk'ı Fenerli Rum idaresinden kurtarmıştır. Tudor Vlademirescu'nun 1821 yılında başlattığı isyan, Rus çarının desteğini alarak Kırım'da Alexandre İpsilanti önderliğinde Eteriya Rum Hareketiyle aynı tarihe rastlanmaktadır. Ruslar birbirinden bağımsız bu iki

⁴⁶ Aurel Decei, "Eflak", *İslam Ansiklopedisi*, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, Cilt 4, İstanbul 1965, s. 186.

⁴⁷ 18. yüzyılda Avrupa Devletler'inde olduğu gibi Eflak Prensiği'nde de serf denen toprak köleleri vardı. Fenerli Rum Döneminde serfler azad edildiler. Serflerin azad edilmesi, Almanya'dan 50 ve Rusya'dan 125 yıl önce idi. Yılmaz Öztuna, *Osmanlı Devleti Tarihi*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Cilt 2, Ankara 1999, s. 293.

⁴⁸ Kemal Karpat, "Eflak", *Diyanet İslam Ansiklopedisi*, Cilt 10, İstanbul 1994, s. 468.

hareketi Balkanlar'da Türklere karşı çıkmış isyan gibi göstermişlerdir. Alexandre İpsilanti'nin, Tudor Vlademirescu'ya Türklere karşı beraber çarpışma teklifinde bulunmasına karşılık “*Ben Türklere karşı değil Rumlara karşı ayaklandım*” şeklinde cevap vermiştir. Tudor'un isyanından sonra Eflâk Voyvodalığına Fenerli Rumlar atama siyasetinden vazgeçerek tekrardan Eflâk ailelerden seçilmiştir. Böylece Fenerli Rum Beylerinin (idaresinden) ağır yükümlülüklerinden kurtulan Eflâk, Yerli Prenslar döneminde Modern çağın eşğine gelmişler⁴⁹.

1.4.11. Bağımsızlığa Giden Yol

Eflâk, ürettiği gıda ürünlerini öncelikli olarak Osmanlı devletine gönderiyordu. 1828-1829 Osmanlı-Rus savaşı ile sonra imzalanan Edirne Antlaşması ile birlikte, Eflâk'ta bu uygulamaya son verilerek Osmanlı Devleti'ne belirli fiyatlar üzerinden satma mecburiyeti ortadan kaldırılmış. Böylece Eflâk dünya piyasasına açılma imkânını elde etmiş oldu. Ancak Ruslar Osmanlı Devleti'nin savaş tazminatı ödeninceye kadar Eflâk'ta kalma kararı aldı (1834). Bu sırada General Kiselef, vali sıfatı ile Eflâk ve Boğdan boyarlarından oluşan 132 kişilik bir meclis kurarak, Anayasa hazırlatmıştır. Buna göre; Prensi meclis seçecek ve yine kanunları da bu meclis yapacaktır. Edirne Antlaşması'ndan sonra Eflâk ve Boğdan iyice Rus himayesine girmeye başlamıştır⁵⁰.

1789 Fransız İhtilali ve 1848 İhtilalleri bütün Avrupa'da yarattığı köklü değişiklikler ve milli şuurun oluşması Eflâk ve Boğdan Prenslükleri'nde de etkisini göstermiştir. Fransa'nın tesiriyle kendi latin dili ve kültürü üzerinde oturtulan milli gelişme, Romen Prenslükleri'nde birleşme yolları aranmaya başlandı. Kırım Savaşında (1853-1856) Rusya Eflâk'ı işgal ettiyse de Paris Antlaşması (1856) ile Avrupalı Devletlerin teminatı altında tekrar Osmanlı hakimiyetine bırakmaya mecbur bırakıldı. Osmanlı Devleti Ruslara karşı koruyamadığı Eflâk ve Boğdan Prenslükleri'nin birleşmesine sıcak bakmaya başladı. Romen diplomat Mihail Kogalniceanu'nun çabası ve Fransa ile Osmanlı Devleti'nin desteğiyle Eflâk ve Boğdan birleşme kararı aldı. 1859 yılında da

⁴⁹ M. Alaaddin Yalçınkaya, “Osmanlılar Döneminde Eflak ve Boğdan”, *Balkanlar El Kitabı*, Ed. Osman Karatay- Bilgehan A. Gökdağ, Vadi Yayınları, Cilt 1, Ankara 2006, s. 393.

⁵⁰ M. Alaaddin Yalçınkaya, “Osmanlılar Döneminde Eflak ve Boğdan”, *Balkanlar El Kitabı*, Ed. Osman Karatay- Bilgehan A. Gökdağ, Vadi Yayınları, Cilt 1, Ankara 2006, s. 393.

her iki ülke Albay Alexandru Ion Cuza'yı başkan seçti. Daha sonra Bükreş'in devlet merkezi olmasına karar verildi⁵¹.

1877-1878 yıllarında yapılan Osmanlı-Rus savaşı'ndan sonra 13 Temmuz 1878 yılında imzalanan Berlin Antlaşması'na kadar, Osmanlı idaresinde olan Romen Prenslikleri Avrupalı Devletler tarafından tanınan da tanınan bağımsız bir ülke haline gelmiştir⁵².

⁵¹ Kemal Karpat, “Eflak”, *Diyanet İslam Ansiklopedisi*, Cilt 10, İstanbul 1994, s. 469.

⁵²Viorel Panaite, “Osmanlı Hakimiyeti'nin Tuna Nehrinin Kuzeyinde Yayılışı: XIV ve XVI. Yüzyıllarda Eflak ve Boğdan”, Çev. Numan Eribol, *Türkler Ansiklopedisi*, Cilt 9, Ankara 2002, s. 211.

BÖLÜM 2: EFLÂK'TA İDARÎ YAPILANMA

XVIII. yüzyılın ikinci yarısında Giridli Hacı Ahmed tarafından tutulan kayıtlar göz önüne alınarak bölgenin idarî yapılanmasına dâir bir takım verilere ulaşılmıştır. Bu veriler bize bölgedeki nüfus kayıtları ile ilgili kesin bilgiler vermemesine rağmen bölge hakkında bazı çıkarımlar yapmamıza olanak tanımıştır. Bölgenin kazaları, köyleri ve coğrafi yer isimleri hakkında bilgiler vermektedir. Giridli Hacı Ahmed'in gözlemlerinin teferruâtlarıyla yazması neticesinde Osmanlı'nın merkezden oldukça uzak bir bölgesi olan ve tahrîr kayıtları olmayan bir bölge hakkında yeni bilgiler gün yüzüne çıkması açısından oldukça önemlidir.

2.1. Kazalar

Hacı Ahmed'in verdiği bilgilere göre Eflâk'ın on iki tane büyük, beş tane küçük olmakla toplamda on yedi tane kazası vardır⁵³. Nüfusun en yoğun olarak yaşadığı yerler olarak kazalar gösterilebilir. Çünkü buralarda büyük pazarlar, panayırlar kurulmaktadır. İmar faaliyetleri bu bölgelerde yoğunlaşır ve reaya hem dini hem de ihtiyaçlarını gidermek için bu bölgelere gelir. Bölgede ticari faaliyetlerden dolayı yabancı tüccarlar gelmekte ve para sirkülasyonu da sağlanmaktadır. Eflâk'ın nüfusunun büyük bir çoğunluğunu gayrimüslim halk oluşturmaktadır. Bu yüzden bölgede Osmanlı Devleti tarafından görevlendirilmiş bir kadı olmadığı tahmin edilmektedir. Giridli Hacı Ahmed'in kazaları büyük ve küçük olarak ikiye ayırması bizim onları iki ayrı tablo hâlinde ayrıştırmamızı sağlamıştır.

Tablo 1 : Risâlede adı geçen kazalar

Eflâk-i Kebîr

Argil Kazası	Balomiçe Kazası
Berahova Kazası	Boze Kazası
Demboviçe Kazası	İlfov Kazası
Muşcel Kazası	Olet Kazası
Remnik Kazası	Sukuyan Kazası
Teli Orman Kazası	Vileşka Kazası

⁵³ Giridli Hacı Ahmed, *Risâle*, Topkapı Sarayı Müzesi Hazine Kütüphanesi, No: 445, v. 7/b.

Tablo 1: Devamı
Kara (Küçük) Eflâk

Çerçiç Kazası	Hokna Kazası
Krayova Kazası	Romanç Kazası
Tirgozi Kazası	

Bölgeye Müslüman halkın yerleşmesinin yasak olduğunu ve sadece Müslüman tüccar tâifesinden gelenlerin olduğu bilinmektedir. Bölgenin küçük kazalarına gelince bu kazaların başında Hokna ve Tirgozi diğerlerine oranla daha fazla ticari faaliyetlere açık olduğu, çeşitli pazarlar kurulduğu Giridli Hacı Ahmed'in verdiği bilgilerden anlaşılmaktadır. Yazar, Risâlede idarî yapılanma ile birlikte aynı zamanda imar yapıları hakkında da bilgiler sunmaktadır. Hokna ve Ramenk ve Çerenç isimli kazalarda birer hamam, Şerban isimli bir hanın, hamam olarak tahsis edildiği ve içinde üç ayrı hamamın olduğu bilinmektedir⁵⁴. Bunlara ilaveten Giridli Hacı Ahmed, Çerenç kazasında büyük bir manastır olduğu ve Availin Beğ adında bir reisin bu manastırın avlusunu karargah olarak kullandığını bilgisini vermektedir.

Tergözi'de bir çok kilise vardır ve bu kilisenin en eskisi 550 yıl önce yapılmıştır. Evliya Çelebi Seyahatnamesi'nde Bükreş'te on dört manastır olduğunu söylemektedir. Evliya Çelebi, öncelikle Koca Mihal'in bir bayır üzerine taştan yaptırdığı yüz odalı manastırdan bahsetmektedir. Daha sonra Eflak Voyvodaları Konstantin Bey ve Radu Bey'in yaptırdığı manastır ile Nikola Manastırı ve Meryem Ana Manastırlarının isimlerini zikretmektedir⁵⁵. Giridli'nin Bükreş'te büyük manastırın olduğunu söylemektedir. Risale'de bahsedilen manastırın Koca Mihal'in yaptırdığı yüz odalı manastır olduğu tahmin edilmektedir.

Giridli Hacı Ahmed Şerban Beg Hanı olarak bilinen elli odalı büyük bir Han yapısının bilgisinin yanı sıra otuz odalı Zanefer Hânı, 20 odalı Filipesak hânı, 20 odalı Kolca hânı, 15 odalı Tursina vakfi hânı ve 15 odalı Vakaraş hânından bahsetmektedir⁵⁶.

⁵⁴ Giridli Hacı Ahmed, *Risâle*, Topkapı Sarayı Müzesi Hazine Kütüphanesi, No: 445, v. 21/a

⁵⁵ Evliya Çelebi, *Evliya Çelebi Seyahatnamesi*, Topkapı Sarayı Kütüphanesi Bağdat 308 Numaralı Yazmanın Transkripsiyonu-Dizini (Haz. Seyid Ali Kahraman- Yücel Dağlı- Robert Dankoff), 7. Kitap, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2003, s. 178.

⁵⁶ Giridli Hacı Ahmed, *Risâle*, Topkapı Sarayı Müzesi Hazine Kütüphanesi, No: 445, v. 21/a

2.2. Kasabalar

Kasaba genel olarak köyden büyük, şehirden küçük yerleşmeleri tarif etmek için kullanılır. Arap kaynaklarında şehrin veya bölgenin ana parçasını, merkezini surla çevrili, askeri garnizonu, kalesi olan yerleşim yeridir⁵⁷. Giridli Hacı Ahmed'in Risâle'de bahsettiği kasabalar hayli çoktur. Eflâk'ın yirmi tane kasabası olduğu kayıtlardan anlaşılmaktadır. Bölgenin idarî yapısında kazalardan sonra en büyük yerleşim yeri olarak kasabalar yer almaktadır. Bahsedilen kasabalar şunlardır:

Tablo 2 : Risâlede adı geçen kasabalar

Bükreş Kasabası	Çerenç Kasabası
Çukanist Kasabası	Eslanne Kasabası
Esletna Kasabası	Filoc Kasabası
Fokşana Kasabası	Hokna Kasabası
Hodikane Kasabası	Karakal Kasabası
Karayeva Kasabası	Kucen Kasabası
Nişt Kasabası	Olnanca Kasabası
Ramenk Kasabası	Roş Kasabası
Tergori Kasabası	Tergoşt Kasabası
Vakrayeva Kasabası	Valen Kasabası

Giridli Hacı Ahmed bu kasabalardaki hareketlilikten de kısaca bahsetmektedir. Hokna'da cuma günleri pazar kurulduğu ve köylerden insanlar bu pazarlara gelerek ürettiği ürünleri sattığı ve ihtiyaçlarını giderdiğinden bahsetmektedir⁵⁸. Aynı şekilde Ramenk'de de pazar günü pazar kurulduğu bilgisini verir. Tergozi adlı kasaba da hem esir pazarı hem de tüccar pazarı vardır. Ayrıca uzun çarşısında da aktif bir şekilde alım satım işlemleri gerçekleşmektedir. Evliya Çelebi Seyahathanesinde, Fokşan'da yılda bir defa 40 günlük yaz panayırı kurulduğundan bahseder. Kazak, Çin, Maçin vb. ülkelerden tüccarların geldiğini çadır ve kilim'den dükkanlar yaparak mallarını

⁵⁷ Tuncer Baykara, "Kasaba", *Diyanet İslam Ansiklopedisi*, Cilt 24, İstanbul 2001, s. 525.

⁵⁸ Giridli Hacı Ahmed, *Risâle*, Topkapı Sarayı Müzesi Hazine Kütüphanesi, No: 445, v. 10/b

sattığını söylemektedir⁵⁹. Giridli Hacı Ahmed, neredeyse tüm kasabaların çarşılarının olduğuna dikkat çeker.

2.3. Nâhiyeler

Sözlüklerde “taraf, cihet, yöre, kenar, bölge” manasına gelen nâhiye kelimesi, Osmanlı Devleti'nin idarî sistemi içinde bazen bir yönetim ünitesini ve bölgeyi, bazen de coğrafi bakımdan büyük ya da küçük bir çevreyi, yöreyi ve semti ifade edebilirdi⁶⁰. Dini inanışların ve coğrafyanın geçmişten beri gelen isimlerinin kaza, kasaba, köy, nâhiye ve benzeri idarî yapılanma noktalarına verildiği bilinmektedir. Eflâk bölgesi gayrimüslimlerin yaşadığı bir bölge olduğundan yer isimleri Osmanlı Devleti'ndeki gibi topluma önderlik etmiş kişilerin ya da bu kişilerin mesleklerinin isimleriyle değil de gayrimüslimlerin adları ve kendi kültürel birikimlerinin bir yansıması olarak düşünülebilir. Giridli Hacı Ahmed on bir tane nâhiyeden bahsetmektedir. Bunlar:

Tablo 3: Risâlede adı geçen nâhiyeler

Ares Nâhiyesi	Cilur Nâhiyesi
Ciluret Nâhiyesi	Dönervile Nâhiyesi
Emarede Nâhiyesi	Hamarada Nâhiyesi
Kanyol Nâhiyesi	Mehendec Nâhiyesi
Tesmane Nâhiyesi	Zayg Nâhiyesi
Zidejuj Nâhiyesi	

2.4. Karyeler

İncelenen Risâle Eflâk'ın idarî yapılanmasında mühim bir yere sahip olan köyler hakkında kazalar, kasabalar ve nâhiyelere olanla zengin bilgiler içermemektedir. Giridli Hacı Ahmed'in Risâlede bahsettiği köyler altı tanedir. Bu köylerden iskeleye yakın olanının coğrafyadan adını aldığı anlaşılmaktadır. Diğer köyler hakkında detaylı bilgilerin olmayıp sadece isimleri bilinmektedir.

⁵⁹ Evliya Çelebi, *Evliya Çelebi Seyahatnamesi*, Topkapı Sarayı Kütüphanesi Bağdat 308 Numaralı Yazmanın Transkripsiyonu – Dizini (Haz. Seyid Ali Kahraman- Yücel Dağlı- Robert Dankoff), 7. Kitap, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2003, s. 184.

⁶⁰ İlhan Şahin, “Nâhiye”, *Diyanet İslam Ansiklopedisi*, Cilt 32, İstanbul 2006, s. 306.

Tablo 4 : Risâlede adı geçen Karyeler

Karboneş Karyesi	Beradican Karyesi
Oberlese Karyesi	Lekereşt Karyesi
Esterhay Karyesi	Iskele-i Bogaz Karyesi

2.5. Coğrafi Yerler

Tarih boyunca insanlar su kaynaklarının bulunduğu coğrafyalara yerleşmeyi tercih etmişlerdir. Bir bölgede su kaynaklarının bolluğu aynı zamanda tarımda da verimlilik demektir. Giridli Hacı Ahmed Eflâk bölgesinin nehirler ve göller açısından ne kadar zengin olduğuna dikkat çekmiştir. Eflâk'ın toplamda elli üç tane nehri ve dokuz tane gölü olduğu tespit edilmiştir. Bunlar:

Tablo 5 : Risâlede adı geçen Nehirler ve Göller

Nehr-i Arceş	Nehr-i Beloska
Nehr-i Berahva	Nehr-i Besko
Nehr-i Boze	Nehr-i Cerogarla
Nehr-i Demboçya	Nehr-i Dirinyonek
Nehr-i Destecuy	Nehr-i Elfo
Nehr-i Faslender	Nehr-i Fokej
Nehr-i Fokşana	Nehr-i Fonbolak
Nehr-i Galaçoy	Nehr-i Hablor
Nehr-i Hadin	Nehr-i Hotmana
Nehr-i Islanik	Nehr-i Jebaga
Nehr-i Kalaneşt	Nehr-i Kalmacoy
Nehr-i Karika	Nehr-i Kaylanşen
Nehr-i Kılınv	Nehr-i Kolniye
Nehr-i Lorca	Nehr-i Berahive
Nehr-i Melkor	Nehr-i Mesar
Nehr-iNazlubasma	Nehr-i Nezil
Nehr-i Mevştene	Nehr-i Nazlu

Tablo 5: Devamı

Nehr-i Nişkoyna	Nehr-i Oleta
Nehr-i Oltec	Nehr-i Olteka
Nehr-i Orloy	Nehr-i Ölteg
Nehr-i Sarate	Nehr-i Sava
Nehr-i Teli Orman	Nehr-i Tilazen
Nehr-i Şiret	Nehr-i Vehmüvar
Nehr-i Velsan	Nehr-i Votno
Nehr-i Voda	Nehr-i Yolemçe
Nehr-i Zagliye	Nehr-i Zamalana
Nehr-i Zayg	Yukarite Gölü
Belça Gölü	Çökenest Gölü
Fakami Gölü	Kalderoşat Gölü
Mareçyan Gölü	Nebaşe Gölü
Orsar Gölü	

Nehirlerin su kaynakları olmalarının yanı sıra ulaşımında da kullanıldığı bilinmektedir. Giridli Hacı Ahmed nehirlerle ilgili Risâlesinde çokca deyim kullanmıştır. Bu nehirler ve aşağıdaki tabloda adı geçen göllerde balıkçılık yapıldığı bilinmektedir. Halkın bir kısmının geçim kaynağı olarak gördüğü bu nehirler ve göllerin, coğrafyanın karakteristik özelliğine göre acı, tatlı ve ekşi su olarak da vurgulandığı bilinmektedir. Giridli Hacı Ahmed tarıma uygun olmayan coğrafyada yaşayan halkın, balıkçılığa yöneldiğine dikkat çekmektedir.

BÖLÜM 3: GİRİDLİ HACI AHMED'İN *RİSÂLE*'SİNE GÖRE EFLÂK'TA EKONOMİK HAYAT

Coğrafyanın insanoğluna bahşettiği imkânlar onların hayat tarzında büyük bir etkiye sahiptir. Çünkü iklim, verimli topraklar, su kaynakları, insanların yaşayış biçimine yön vermektedir. Eflâk coğrafyası hem su kaynakları açısından hem de verimli topraklara sahip olduğundan tarımsal faaliyetlere olanak veren zengin kaynaklara sahiptir. Eflâklılar coğrafyanın kendilerine sunduğu imkânları kullanmayı başarabilmişler hatta yetiştirdikleri fazla ürünleri Osmanlı Devleti başta olmak üzere birçok bölgeye sevkiyatını yapmaktadır. Osmanlı Devleti için Romen Prenslikleri önemli bir yere sahipti. Bunun en önemli nedeni, Naima'nın dediği Romen Prensliklerinin pek çok zenginliklere sahip olmalarından gelmekteydi⁶¹.

3. 1. Geçim kaynakları

İncelenen Risâlede Eflâk'ın geçim kaynakları bakımından çeşitlilik arz ettiğini görmekteyiz. Giridli Hacı Ahmed bu Risâlede, Eflâktaki zengin akarsu ağlarından bahsederek bunun coğrafyaya sağladığı imkânları teferruatlı bir şekilde nakletmektedir. Bu açıdan Eflâk'ın ekonomik hayatında önemli bir yer tutan tarımsal faaliyetlere ışık tutmaktadır. Risâle'de Eflâk'ın ekonomisinde tarım ve hayvancılığın önemli bir yer tuttuğunu görmekteyiz. Evliya Çelebi, Eflak'ın ganimet ve ucuzluk yeri olduğundan bahseder ve Osmanlı İmparatorluğu'nda bu kadar ganimetin olmadığını söylemektedir⁶².

3. 1. 1. Yetiştirilen Ürünler

3. 1. 2. Meyveler

İncelediğimiz Risâle'de zengin tarım arazilerine sahip olan Eflâk'ta yetiştirilen Meyveler tablolar haline getirilerek gösterilmiştir. Giridli, coğrafi duruma göre meyve tatlarındaki değişikliklerden bahsetmektedir. Ayrıca meyveler hakkında ayrıntılı bilgiler vermiştir.

⁶¹ Mihail Guboğlu, "Romanya Tarihine Ait Türk Kaynakları", Cilt 2, 7. *Türk Tarih Kongresi Bildirisi*, Türk Tarih Kongresi, Ankara 1973, s. 503.

⁶² Evliya Çelebi, *Evliya Çelebi Seyahatnamesi*, Topkapı Sarayı Kütüphanesi Bağdat 308 Numaralı Yazmanın Transkripsiyonu-Dizini (Haz. Seyid Ali Kahraman- Yücel Dağlı- Robert Dankoff), 7. Kitap, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2003, s. 146.

Örneğin, Kara Eflâk coğrafyasını tanıtırken Vişne ve Kiraz meyvelerinin çok fazla olmasına rağmen tadının hoş olmadığını, ayva meyvesinde fazla olup, limon ayvası diye tasvir ederek ekşimsi tadı olduğu bilgisini bizlere vermektedir⁶³. Evliya Çelebi reayasının tamamı Eflak'lı olan üç yüz haneli Sersik köyünde yetişen eriğin, başka hiçbir diyarda yetişmediğini söylemektedir⁶⁴.

Tablo 6 : Risâlede adı geçen Meyveler

İncir	Üzüm
Fişne	Kiraz
Karpuz	Ayva
Zeytin	Hurma
Turunç	Elma
Armut	

3. 1. 3. Sebzeler

Meyvelerde olduğu gibi Sebzeler hakkında da ayrıntılı bilgi veren Giridli, lahana ve pırasaların büyük olduğunu, Yazercan, meluhiyye ve bamya sebzelerinin yetiştirilmesine rağmen halkın fazla itibar etmediği bilgisini vermiştir. Şükufe, Kantaryon ve Karabaş'ın orak ile biçildiğinden bahsetmektedir. Ayrıca Soya'nın hemen hemen her evde bulunduğundan bahsetmiştir .

Tablo 7 : Risâlede adı geçen Sebzeler

Lahana	Pırasa
Bazercan	Bamya
Meluhiye	Esfanf
Kartaryon	Karabaş
Şükufe	Soya
Nesrin	Gülben
Gül	

⁶³ Giridli Hacı Ahmed, *Risâle*, Topkapı Sarayı Müzesi Hazine Kütüphanesi, No: 445, v. 15/b

⁶⁴ Evliya Çelebi, *Evliya Çelebi Seyahatnamesi*, Topkapı Sarayı Kütüphanesi Revan 1447 Numaralı Yazmanın Transkripsiyonu-Dizini (Haz. Seyid Ali Kahraman- Yücel Dağlı), 6. Kitap, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2002, s. 1.

3. 1. 4. Hububat Ürünleri

Eflâk'ın verimli tarım arazilerinde temel gıda maddeleri olan Buğday, Arpa ve Mısır bol miktarda yetiştirilmekteydi. Osmanlı Devleti 15. yüzyıldan sonra yoğun bir kentleşme sonucunda gıda ürünlerine duyulan ihtiyacı arttı. Bu soruna çözüm bulmak için Bab-ı Âli yönetimi tarım ürünlerinde önemli bir yere sahip olan Eflâk ve Boğdan Prenslikleri'nin diğer ülkelere ihracat yapmasını yasaklamış ve ihrac edeceği ürünlerin fiyatlarını belirlemek için görevliler tayin etmiştir⁶⁵. Ayrıca Osmanlı Devleti savaş zamanlarında da ordunun gıda ürünlerini karşılamak için romen zahiresine ihtiyaç duymuş ve Eflâk ile Boğdan Prenslikleri'ne emirler göndererek ordunun zahire ihtiyacını tedarik etme yoluna gitmiştir⁶⁶.

3.1. 5. İhrac Ürünler

Tablo 8 : Risâle'de adı geçen İhrâc ürünleri

Bal	Kereste
Koyun	Manda
Sığır	Peynir
Tuz	Yağ

İncelenen Risâle'de zengin tarım arazilerine ve yaylaklara sahip olan Eflâk ekonomisi'nin yapısı, tarım ve hayvancılığa dayandığını görmekteyiz. Giridli, Risâle'de zengin akarsu ağına sahip olduğu için Orman alanlarının da bol olduğu ve buna bağlı olarak tarım ve hayvancılığın yapılamadığı yerlerde halkın Kerestecilik yaparak geçimini sağladığı bilgisini vermektedir. Eflâkta yetiştirilen ürünler çarşı ve pazarlarda

⁶⁵ Kemal Karpat, *Balkanlarda Osmanlı Mirası ve Milliyetçilik*, 2. Baskı, Timaş Yayınları, İstanbul 2012, s. 297.

⁶⁶ Osmanlı Devleti 1569 yılında Astrahan Seferi sırasında ordunun gıda ihtiyacını karşılamak için Eflak'tan 50.000 kile arpa (Her kilesi 3 akçaye) 10.000 kile un (Her biri 600 akçeye) satın alınmıştır. Maxim Mihai, 16. Asrın 2. yarısında Eflak-Boğdan'ın Osmanlı İmparatorluğu'na karşı iktisadi ve mali mükellifiyetleri hakkında bazı düşünceler, Cilt 1, 7. *Türk Tarih Kongresi Bildirisi*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1973, s.563. Özellikle Batı seferlerinde ordunun gıda ürünleri hububat yönünden zengin bir coğrafyaya sahip olan Eflaktan karşılanmakta idi. 1672-1676 yılları arasında Polanya ile yapılan savaş zamanında da ordunun gıda ihtiyacını Eflak ve Boğdan'dan karşılamıştır. Robert Mantran, *Osmanlı İmparatorluğu Tarihi I (Osmanlı Devleti'nin Doğuşundan 18. yy'nin Sonuna)* Çev. Server Tanilli, İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul 2011, s. 372.

satılmaktaydı. Ürün fazlası ürünler ise başka ülkelere ihrac edilmekteydi. Eflâk ihrac ürünlerini öncelikle Osmanlı devletine satmak zorunda idi. Eflâk'ın yıllık ödediği vergi dışında Osmanlı Devleti'ne karşı bazı mali mükellefiyetleri de vardı. Bunlar yıllık belli miktarlarda İstanbul'a göndermek zorunda oldukları ihrac ürünleri olan zahire, yağ, bal mumu, canlı büyük ve küçükbaş hayvan ve kereste idi⁶⁷.

Osmanlı Devleti Romen ülkelerinden satın aldığı ihrac ürünlerini narh-ı cari üzere yani günün fiyatına göre alıyordu⁶⁸. Eflak'ta tahıl fazlası ürünleri deniz yoluyla İstanbul'a gönderilmekteydi. Bu tahılları taşıyan gemilere “*Tezkereli Sefain*”, “*Defterli Sefine Sefine*”, ya da “*Kapan Sefinesi*” denirdi. Bu gemiler Osmanlı Devleti tarafından kiralanır ve İstanbul'a gelen bu ürünler Ambar Eminlerine teslim edilirdi⁶⁹.

Osmanlı Devleti XVII. yüzyılda Kırım ve Batı Karadeniz limanlarının tamamını kontrol altında tutuyordu. Özellikle bölge buğdayının ve Eflak tuzu'nun İstanbul'a nakliyatı için Varna limanı önemli bir yere sahipti⁷⁰. Yergöğü iskelesi, Eflâk ile Osmanlı devleti arasında bir ambar görevi üstlenmiştir. Bu iskele'den Eflâk ve Boğdan Tüccarları sığır, deri, tuz, at, Eflâk bıçakları, keten, bal ve balmumunu, Akdeniz gıda maddeleri olan biber, yünlü, ipekli, pamuklu kumaş gibi mallarla takas ederlerdi⁷¹.

İncelenen Risâle'de Giridli, Eflâkta otlak ve yaylakların bol olduğundan bahsederek, ülkede yapılan hayvancılıktan bahsetmektedir. Eflâk her sene Osmanlı Devleti'ne önemli miktarda canlı hayvan gönderdiği bilinmektedir. Bunun dışında Osmanlı Devleti gemi yapımında kullanılan yağ ihtiyacı'nın bir kısmını Eflâk coğrafyası'ndan karşılamaktaydı⁷². Katip Çelebi'ye göre, Bir kadırga'yı yağlamak için 350 kilo yağ

⁶⁷ Cezmi Karasu, “XVI–XIX. yüzyıllarda Eflak ve Boğdan”, *Türk Tarihinde Balkanlar*, Ed. Muhammet Bilal Çelik – Zeynep İskefiyeli – Serkan Yazıcı, Sakarya Üniversitesi Balkan Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi Yayınları, Sakarya 2013, s. 445.

⁶⁸ Maxim Mihai, 16. Asrın 2. Yarisında Eflak-Boğdan'ın Osmanlı İmparatorluğu'na Karşı İktisadi ve Mali Mükellefiyetleri Hakkında bazı Düşünceler, Cilt 1, 7. *Türk Tarih Kongresi Bildirisi*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1973, s. 562.

⁶⁹ Yücel Özkar, *18. Yüzyılda Osmanlı Kurumları ve Osmanlı Toplum Yaşantısı*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara 1985. s. 331.

⁷⁰ Halime Doğru, *Lehistan'da Bir Osmanlı Sultani*, Kitap Yayınevi, İstanbul 2006, s. 15.

⁷¹ Halil İnalçık, *Osmanlı Klasik Çağ (1300-1600)*, Çev. Ruşen Sezer, 18. Baskı, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2011, s. 139.

⁷² Eflak, Her sene Özi vasıtasıyla bin fiç don yağı ve bin adet sığır gönü gönderirdi. İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, 2. Baskı, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Cilt 4, Ankara, 2011, s. 102.

ihtiyaç vardı. Kadirga, bir kez tersaneden çıkmadan önce, iki kez de sefer esnasında olmak üzere üç defa yağlanırdı. Bundan dolayı Osmanlı Devleti gemilerin yapımında yağa büyük bir ihtiyaç duymuştur⁷³.

İncelenen Risâle'de Eflâk'ın diğer bir ihrac ürünü Manda idi. Osmanlı Devleti Manda derisi ihracını ulaşımı daha kolay ve daha az masraflı olduğu için olduğu için deniz yoluyla Eflâk, Boğdan, Baserebya, Bulgaristan'dan tedarik etmiş ve İstanbul'a gelen manda derileri her yıl ortalama 5-6 bin manda derisi Fransa'ya ihrâc edilmekteydi⁷⁴.

Giridli, Eflak'ın Beraheviçe kazasına bağlı üç yüz evli Yeloveş kasabasında yağ ve bal pazarların olduğunu diğer kazalardan pazarlara geldiğini ve kapan tüccarlarında bu pazarlara gelerek yağ ve balı akçe ile satın alıp Asitâne-i Aliyye'ye nakledildiği söylemektedir. Ayrıca kamkana kazasında peynirin çok olduğunu ve özellikle Asitâne-i Aliyye'de meşhûr olan Kantana peyniri'nin Osmanlı Devletine gönderildiği bilgisini bizlere vermektedir⁷⁵. Evliya Çelebi de Seyahatnamesi'nde, Eflak, Boğdan, Erdel, Vidin, Budin, Atina, Mora, Girid vilayetlerindeki balların meşhur olduğunu ve Dünya'ya bu coğrafyadan toplanan balların ihrac edildiğini, Osmanlı Devleti'nin vassal olan Eflak ve Boğdan'dan yıllık bin fiçı balın İstanbul'a gönderildiğini söylemektedir⁷⁶.

Tuz ihracatı, Eflak ekonomisi için önemli bir gelir kaynağı idi. Evliya Çelebi Seyahatnamesi'nde, dünyadaki en önemli iki tuz madenin Erdel ve Eflak'ta olduğu bilgisini bizlere verdikten sonra bu tuzların göllerde, deniz kenarlarında çıkarıldığını ve fil cüssesi kadar kayalar olduğunu bildirmektedir⁷⁷. İncelenen Risale'de sulu bir araziye

⁷³ Colin İmber, *Osmanlı İmparatorluğu 1300-1650*, Çev. Şiar Yalçın, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul 2006, s. 385.

⁷⁴ Antonie Olivier, *18. Yüzyılda Türkiye ve İstanbul*, Çev. Aloda Kaplan, Kesit Yayınları, İstanbul 2007, s. 198.

⁷⁵ Giridli Hacı Ahmed, *Risâle*, Topkapı Sarayı Müzesi Hazine Kütüphanesi, No: 445, v. 19/b – 20/a.

⁷⁶ Evliya Çelebi, *Evliya Çelebi Seyahatnamesi*, Topkapı Sarayı Kütüphanesi Bağdat 304 Numaralı Yazmanın Transkripsiyonu-Dizini (Haz. Seyid Ali Kahraman- Yücel Dağlı), 1. Kitap, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2006, s. 294.

⁷⁷ Evliya Çelebi, *Evliya Çelebi Seyahatnamesi*, Topkapı Sarayı Kütüphanesi Revan 1447 Numaralı Yazmanın Transkripsiyonu-Dizini (Haz. Seyid Ali Kahraman- Yücel Dağlı), 6. Kitap, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2002, s. 8.

sahip olan Kaza-i Çerenç'de ve Kaza-i Hokna'da tuz madeni olduğu ve çıkarılan tuzların ihracatı yapıldığı bilgisine ulaşılmıştır⁷⁸.

⁷⁸ Giridli Hacı Ahmed, *Risâle*, Topkapı Sarayı Müzesi Hazine Kütüphanesi, No: 445, v. 10/a – 19/a.

BÖLÜM 4: RİSÂLE METNİ

[1B] İklîm-i îmân ü iz°ândan ve zübde°-i nâhiye-i cinân bir itkâna resîde nesâ°im-i şemâyim-i hamd ü senâ ve fâyih-i revâyih nesemât-ı şükr-i bî-intihâ kavâfil-i kabâ°il-i melâik-i mukaddesetü'r-ribâ° ve revâhıl-i resa°il-i ûlâ ecnihate müsennâ ve selâse ve rubâ° ile ol Hudâvend-i cihân-âferîn hazretlerinin tefrîh-i bârgâh takdîs ü tervîh-i destgâh-ı temcîdi kılınur ki mücmer-i °adl-i şehen-şâhân ile ta°fîr-i dimâg-ı cemî°-i °âlem ve ıslâh-ı mizâc-ı kâffe-i benî-âdem eyledi. Ve ka°r-i bahr-i °ummân-ı °irfândan beravürde sâhil-i dâma-yı ta°azzuba? (دامای تعظبه؟) rû-sûde le°âlî-i tahıyyât ve derârî-yi teslîmât ol hâmil-i livâ-yı şefâ°at hazretlerinin hâk-pây-i °arş-peyemâ-yı sa°âdetlerine °arz u nisâr olunur ki şifâh-ı hikmet-penâh ü nübüvvet-iktinâh risâletlerinden pîr-i emn-i sumâh-ı cân-ı ehl-i îmân olan nusirtü [2A] nusirtü bi'r-ra°b min-mesîreti şehri kelâm-ı meberret-encâmının âsâr-ı hakîkat-medârı meşhûd-ı °âmme-i kâm-kârı ve mahsûs-ı şüca°ân-ı kâffe-i sugdârı olmuştur:

Nebıyyün simâ fevka's-semâki menâkıbâ,

Vifâkun °alâ zehri'n-nücûm-i mefâhırâ

Ve mâ sadaka bi-eyyihim iktedeytüm ihtedeytüm

olup her biri necm-i zirve-i vâlâ-yı iktidâ ve kevkeb-i evc-i bâlâ-yı ihtidâ olan al-i ashâb-ı vacibu'l-iktifâ ile tetmîm-i salât-ı seyyidi'l-enbiyâ ve tekmîl-i tahıyyât-i seyyidü'l-asfiyâ kılınur ki nûru'n-nûr-i vücûd-ı tecellî-i cemâliyle ziyâ-bahş-ı kâ°inât olan zât-ı i°câz-âyât-ı Muhammediyye'den iktibâs eyledikleri envâr-ı hidâyet-âsâr ile kıbâb-ı ef°ide°-i ins ü cinni tenvîr itdiler. Ba°d ez-temhîd, kavâ°id-i mehâmid-i ilâhî ve te°sîs-i mebânî°-i tahıyyât-ı hazret-i Risâlet-penâhî hâlâ silkü'l-le°âlî silsile°-i selâtîn-i °Osmâniyye'nin girân-kadri ve sipihr-i büleñ saltanat-ı °aliyenin mih-bedri imâme-i tesbîh-i hılâfet-i sermediyye ve râbita-i silsiletü'z-zeheb-i şevket-i ebediyye şehen-şâh-ı mu°azzam-ı a°lâ-hazret, Keyhusrev-ı vâlâ-rütbet, Süleymân-satvet-i Ferîdûn-şevket, kahrimân-ı dâr-gir, sâhib-i şemşîr-i Cemşîd-nazîr [2B] muhassalü'l-âmâli'l-ümem bi-vüfûr-i keremihî'l-etemm mükemmel-i merâmi'l-enâm, bi-şumûl-i lutfihi'l-e°amm, el-mahfûf bi-sunûf-i eltâfi'l-meliki'l-Mennân el-Mu°linu li-mefhûmi: “İnna°llâhe ye°muru bi'l-°adli ve'l-ihsân” sultânü'l-magribîn ve'l-maşrikîn zıllu°llâhi fi'l-hâfikîn hâdimü'l-Haremeyni°ş-şerîfeyn mü°essis-i kavâ°id-i kubbe°-i safâ halîfe°-i rûy-ı zemîn Sultân Mustafâ lâ-zâlet a°nâku'l-ümem mutavvakaten bi-etvâkı emrihi'l-°âlî ve mâ-berihati'l-

âfâku müsahharaten bi-süyûf-i hükmihi'l-müte'âlî hazretleri otâg-ı felek-nîlgûn hârgâh-ı çarh-ı bukalemûndan çıkup tahtgâh-ı ebnûsîde sa'âdetle cülûs idüp levâmi-i ruhsâr-ı tâbdâr ve envâr-ı dîdâr-ı ferhunde-âsâr ile etrâf ü eknâf-ı âlemde gûmûm-ı hûmûm-ı zılâm-ı şeb-deycûrî dûr u mehcûr idüp dil-i gam-dîde°-i merdûm ve mâr u mûr ve cân-ı semm keşîde°-i beşer ü vühûş u tuyûrî rûşen ü pür-nûr u pür-sürûr ve sâye-i devha-i zât-ı kerâmet-simât-ı hümâyûnları aktâr-ı memâlik-i cihânı istî'âb ve ser-çeşme-i zuhûrî ser-â-pâ bu sâhire-i gabrâ'î reyyân ü sir-âb eylediginden berü hazret-i cân-bahş-ı cihân-âferîn ki kudret-i kâmile ve hikem-i şâmîle birle **[3A]** cemî°-i mevcûdâtı beyâbân bî-pâyân-ı ademden hadâ'ik-i debistân-ı pür nigâristân vücûda ve cemî° mahlûkât-ı beydâ-nâ-beydâ imkândan rıyâz-ı gülistân-ı şehristân hudûsa getürdi °inâyet-i ezeliyye ve irâde-i lem-yezeliyyesiyle ol necm-i baht-u ikbâl ve kevkeb-i sa'âdet ve iclâlî zirve-i izzetde tâli° ve evc-i rıf'atde lâmi eyleyüp yevmen fe-yevmen envâr-ı adâlet ve âsâr-ı himâyet ve hirâsetle ma°mûre-i cihânî âfitâb-ı â'lem-tâb gibi münevver û dirahşân û pür-nûr û tâbân idüb zümre'-i nev'-i insânî belki gûruhu ceyš-i hayvânî kenef-i himâyetinde âsûde ve hâb-ı huzûr ile gunûde eyledi Cihân durdukça olsun mihr-i rûy-i âleme pertev dil-i âgâhî olsun mehbiti envâr-ı subhânî ve çünkü “İnnâ ce°alnâke halîfeten fi'l-arzı fahkûm beyne'n-nâsi bi'l-hakk” celîlesi işâreti ve es-sultân-ı zıllu'l-lâhe fi'l-arz kelime-i hikmet-i elîfesi mefâdınca sultân-ı a°zâm halîfe-i rû-yı zemîn ve sâye-i himâyesi hakîkatül-ilahiyeden mâbihi-l intifâ° bir zıll-i zalîl olub icrâ-yı ahkâm âmme-i ibâd mazhar-ı tecelliyât-ı ilâhiyye olmagın ânın dahî infâz-ı ahkâm-ı Rabbu'l-'âlemînde erkân-ı devleti **[3B]** Mecâl°-î evsâfi olup vekîl-i mutlakı ki vezîr-i a°zam ve sâhib-i mühürdür. Mazhar-ı cemâl-u celâlî olmuşdur Ancak âsâr-ı cemâl ki lutf ve ihsân ve kerem-i °inâyet-i iktırândır. Bizzât vezîr-i a°zâmdan sâdr-u âna menûtdur ve ted°ib ve ta°zîr-u kahr u tedmîr mertebe°-i sâniyyede ânın emriyle zevâbıt°-ı °askeriyeye merbûtdur Vel-hâsıl idâre°-i ümûr-ı şehinşâhîde merci°ul ileyhi kabz ve bast-ı cumhûr olmagın innel ilâhi melâi°kutun tüsevvikü'l-ehl ile°l-ehl-i haber-i hikmet eserince cenâb-ı nesik sâz-kârâ-yı cihân müşeyyidü°l-bünyân ânâ yegân° evüzerâ kâmkâr°-ı bî-pervâ Râgîb Mehmed Paşa Yesserahullâhü mâ yürîdü vemâ yeşâ° hazretleri gibi müşîri asaf-ı nazır-ı hâtim nihâd ve destûru Aristo şu°ûr-ı âlî nejâd memdûh-ı âlem Mahmûd benî âdem bir vezîr°-i müşterî tedbîr Eflâtûn isti°dâd verdigim vaz°-ı esâs bünyân-ı devlet-i ebed pîvendden bu °asr-ı şerefnâk-ı ferhunde nizâma gelince vücûd-ı mes°ûd °amîmü'l-cûd gibi hizmet-i azîme°-i dîn-û devleti hakk-ı edâ ile mü°eddî ider fezâil°-i penâh

fevâzil-i eknâh teşrîf-i müttekâ-yı vekâlet-i kübrâ kalmamışdır ve üfûl-i kevkebi keffi'l-hadîb hâsiyet bir mekîneden bu devr-i übbehet [4A] karîne müntehâ olunca felekü'l-Eflâk-i rast-kerdeş-i mekârimden te'diye-i rızâ-yı humâyûn ile bu resme nizâm-ı cihân-bânî mûcib bir neyyir-i şa'sa'a pâş a'zâm tâb-ı efken sahn-ı â'lem olmamışdır. Hafâ ki tûr-ı tavr-ı keremde bir sâhib-i yed-beyzâdır ki cenâh-ı himmete zamm yed-i mekremet felse keff-i pür-nûr-ı billûr sugûtî bezl-i âmme için ahz-ü ihrâc etdiği nakra-i sîm sikkedâr ve zertâb şa'sa'a bâr ile amûd-u subh-ı sâdik gibi sefid bilge nûr-u ziyâda hemrenk pençe-i hurşîd olur ve bir mu'cizgû-yı mûciz edâdır ki hezârân-ı hezâr ümûr-ı müşkile-i düş-vârı inhilâle bir lafz-ı kesîrû'l-ma'na ile cevâb-ı fermâ olub nesk-sâz-ı kârhâ-yı cihân-bân bâbında lâ ve ne'amı kâfi ve kâtıbeten cevâb-ı şâfidir savb-ı â'lem-i gaybdan mâhiyyet-i a'sâ-yı hâmisinden istikşâf olunsa tayy-ı râh istihnûrîde ol asâya ittikâ ve ânınla heşş-i agnâm-ı hurûf edâ olundugun tahkîkde itnâb-ı der-mükâleme-i dûst-ı hûşterest medlûliyle amel buyurub me'reb-u uhrâ tafsîlen muktezâ-yı makâm üzere havâle li-beyân-ı hâl ider “ Hüveş-şemsü yeclû külle gammin ve zulmetin Hüve'l-vâbilü'l-vesemiyu hîne yecûd ” [4B] Ve dahî fetvâ ilme mevkûf olmagın Sultân-ı a'zâmın merâtib-i mahsûsasından mertebe-i 'ilmiyyesine mazhar ve mecellî bihterîn-i verese-i enbiyâ revnak-ı efzâ-yı nezhangâh-ı fetvâ Veliyyü'd-dîn Efendi gibi bir şeyhu'l-islâm Sellemehullâhü's-selâm verdigim muktezâ-yı hadîs-i şerîf-i âlemgîr şöhret-pezîr üzere âzım-ı enbiyâ ü rusûlün güzîde-i evsâf-ı hamîdelerin ihrâz ile sâ'irden mümtâz ve şeref-i verâset-i külliye ile ser-ikrâz oldukları kurrâr-dâde-i hakk-şinâsân-ı mesâ'il-i râz ve ma'lûm gerde-i nükte sübhân-ı hakîkat u mücâzdu ve mertebe-i 'irfânü'l-heyyde bir dereceye bi'l-özr ki tavr-ı zâhirde bir tarafsâz-ı gavgâ-yı zîd ü ömr ü çâre-perdâz-ı da'vâ-yı bi-şükr ü bîkr olmagla efrâd-ı nâsın ma'mûrî dünya ü ahiretleri tedbîrinde iken ez-derûn-ı şu âşinâ u ez-bîrûn-ı bîgâne yaş vefkince dil-âgâhları müşâhedât-ı kudsiyye ile mahbûb-ı Hudâ ve mazhar-ı lutf-i mahsûs-ı cenâb-ı müfeyyizu'n-nü'emâdır ihrâz-ı halk-ı Muhammedîde bir tabakaya vâsıldır ki sâha-i müselsâ-yı âlem mûtî-i pây-ı ferhunde pey'î olalı bir mûr nâ-tüvân-ı şikeste meyân âzerde-i dest ü kademi ve hîç âferîde zencîde-i vaz ü meşreb-i âlî himemî oldığı [5A] ma'hûd ümem olmayub kâffe-i benî âdem zâkir-i kerem ve şâkir-i ni'amı dinlese revâdır hümâra ol arâyış-nümâ-yı arûs câh ve celâl ve nümâyîş-i efzâ-yı çehre-i gülgüne-i ikbâl şevketlü kerâmetlü mehâbetlü 'azametlü şehinşâh-ı mu'azzam veliyyü'n-ni'am-ı âlem efendimiz hazretleri sahîfe-i devrinin eyyâm ve leyâlîde bâ-

nakş-ı bekr nekî-i âfiyet ile müsebbit ve mekîn ü cây-ı engeşt-i harfgîrân-ı inhîrâf ve ıztırâbdan bî-gâi-le-i pür-temkîn olub halâyık-ı esmân ü zemîn teveccüh-ü kenân-ı bârgâh-ı Rabbü'l-Alemîn ola ref-i der-zıll-i âfitâb tevâsûde-i endahlık Yâ Râbb mübâd-ı tâ bi-kıyâmet zevâl nev-du'âsına zemzeme sâz-amîz olalar. Ba'de zîn bu takrîr dil-pezîr ü tahrîr-i ibret masîr ve hakîkat-ı semîre bâ'is mücebul-tasvîr oldur ki ber-müceb-i mukâlât-ı mukarrere ü mukaddemât-ı mebsûta gezend-i intişâr-ı eyyâm kalâde-i gevhergeş-i şehinşâhîden dûr u garâyim-i kudret-i pâdişâhî gencîne güşâ-yı mekâsıd-ı cumhûr olub lema'ât-ı hançer 'azabları âteş-i düşmen söz ve nîze-i dil-düz-i kahrları bezm-i nusrete şem-i cihân efrûz olmagın aktâb-ı erba-i mütemeyyizeyi kâtı devâir-i erba-i kebîre ile muhât olan basîta-i cismiyye-i [5B] havza-i şehinşâhîden mânend cüz-i lâ yetecezzî olub kalem-i düzbân ile samâh-ı zât-ı kırtâsa ilkâ ü mecma-ı beyânda i'ân ve imlâsı musammem olub beynehümâ-i nehr-i Ölteg fârik olduğu memleket-i Eflâkayn ki cennetân-ı an-yemînin ve şimâlin mefâdınca her varakı anber-i iştimâl ü her şecerî tûbâ misâldir. Hücûm-ı seylü'l-arm işrâ ile pâmâl ve zîâb-ı imâr ihtilâl ile Ke-asfin me'kûl pür gülâl ve ahâlisi siper deh-i hatta-i izmihlâl rütbesine vusûli gâlib-i ihtimâl oldukda seyf-i sârim serîun-nefâz-ı cihândârîleriyle kıt-ı urûk madde-i fesâd-ı bedenhâd idüp hâlet-i ûlâsına ircâ ile imdâda irâde-i Humâyûn-ı şehâmet-makrûn-ı şehinşâhîleri buyurulmagın iş bu râkım-ı hurûf 'acze-i müderrisînden Girîdî El-Hâcc Ahmed Efendi kulları bu emr-i 'azîmü'l-kadrin telfik ve tanzîmine ya işâret-i 'aleyh-i Müvellâ nasb ve ta'yîn buyurulmagın cenîş ve neşât ile tahsîl-i rızâ-yı humâyûnda bezl-i vücûd ü emr-i humâyûnun kavlen ve fi'len itmâm ve ihtitâmında sarf-ı havsala-i imkân ve vüs için hazret-i cân-bahş-ı cihân-ı âferîn ile 'uhûd etmegın bâg-ı emri otâg-ı merâmdan [6A] bagbân hâme-i beyân meyve çîn-i devha-i ayân olub evvelâ Eflâkayn-i mezkûreteynin hudûd ve mesâhası sâniyen hâvî olduğu nevâhî ve kara ve enhâr ve esmârı sâlisen memleket-i mezbûrenin mübtelâ oldığı hâlâtı râbi'an himmet ve l-imkânat-ı şehinşâhîyle hâlet-i ûlâsına ircâ'nı serd ve beyâna şurû ve hasebü'l-imkân tahkîkine vülû idüp bu vechle hâme fersâ-yı sahîfe-i beyân oldı ki memleket-i Eflâkayn fethü'l-islâm hizâsı fevkinde vâkî nısf-ı arz tisîn olub kırk beş derece ile munkatı olan Bahne suyundan Tuna akıntısıyla şarka dogru memleket-i mezbûre ile Bogdan memleketini fârik olub fark dokuz derecede olan nehr sırta varınca dört derecedir ki her derece yirmi iki fersahdan ibâret olmagın seksen sekiz fersah ve ber-vech-i re'y-i kudemâ fersah üç milden ibâretdir o takdîrce iki yüz altmış

dört mil tûli oldu lâkin min haysü'l-°arz tahdîdi takrîbîdir. Zîrâ taraf-ı cenûbîsi ki Tunadır mukavves vâkî° olub taraf-ı şimâlîsi ki Erdel tarafı ve kavs-i mezbûrun vetri mesâbesindedir. **[6B]** Muhtelifetü'l-ezlâ° şekl-i zü°ş-şüruf vâkî° olmagla tahkîkî rütbe°-i tû°assirdedir ancak vasat-ı kavs-i mezbûrun yergögi tarafıdır kırk dört buçuk derece arzda vâkî° ve nihâyeti ki şimâlde Vetr tarafıdır kırk altı buçuk derece arzında vâkî° olub sehim-i kavs olmak üzere iki derece °arz olmuş olur ki hesâb-ı mezbûr üzere kırk dört fersah olur ve kavsin tarafeyni kırkar fersah olmanın bir hesâb ma°muri °arzı kırk iki fersah ve mîl hesâbıyla yüz yirmi altı mîl °arzı olur ki dâ°iren mâdâr takrîben memleket-i Eflâkaynın muhîti yediyüz yetmiş mîl olur ve murabba° farzıyla hasebü°t-terbî° otuz üç bin ikiyüz altmış dört mîl olur taraf-ı cenûbîsi Tuna şimâlîsi Erdel şarkîsi Bogdan garbîsi ba°zan Macar ve ba°zan memleket-i Nemçe ile mahdûd takrîben dört bin mevşiyeyi müştemil on yedi kazâhâ-yı kebîreden °ibâret olub beş kazâsı ki Çerenc ve Tırgozi ve Hokna ve Karayeva ve Karakal kazâlarıdır zikr olunan Bahne suyundan şarka doğru Tuna akındısıyla Nehr-i Olete varınca yirmi dokuz sâ°at ve Tunadan **[7A]** Erdel cânibî şimâle doğru kırk sâ°at memleket-i Kara Eflâk ta°bîr olunan memleketdir. Zikr olunan dört bin mevşiyenin bin mikdârını bu taraf havî olub ve bu memleket fi°l-asl dâhî nâm putperest bir millet-i dalâlet-i °illetin yedinde iken Tatar gayret-i şî°âr-ı mücâhede ile millet-i mezkûre yedinden ahz ve tahlîs ve bir müddet ânda ikâmet ile kendülere tahsîs etdikden sonra Kostantin silsilesinde bir tâi°fe°-i Frenk Rum tarafından zuhûra gelüb memleket-i mezbûreye müstevlî ve bed-renk idüp iyâd-ı °âtılalarında kurrâr-dâde ve cem°iyyet-i re°âyâ ile ma°mûr ve âsûde olmaları bâbında te°lif ve takrîr-i ra°iyye için memleket-i mezbûre arâzîsinden her birinin yedinde bulunan emâkin ve arâzî°-i iki ta°yîn ve tahsîs etmege bir bire ve dûr-i muhadded nasb ve tensîs idüp ol dahî ber-vech-i muharrer temyîz ve tahdîd ve mülkiyet üzere tasarrufları için her birinin yedine sened virmele merâmlarını teşyîd eylediklerini ehl-i vukûf ve havâdis-i şinâsân takrîr ve beyân eylemişlerdir. Ba°dehû Nemçe milleti tegallüb ile memleket-i mezkûreyi kabza°-i tasarrufuna **[7B]** olub bir buçuk sene taht-ı tasarrufunda olduktan sonra dâhil-i havza°-i islâmiyye olması müyesser olub yine bir iki def°a dâd vesitidden sonra istîlâ-yı âhîrde Kara Eflâk yirmi iki sene iyâdî°-i bâtılâ°-i Nemçede kalub lillâhi°l-hamd ve°l-minhü bin yüz elli iki târihinde Hudâvendigâr-ı esbak Sultân Mahmûd Hân °Aleyhi°r-Ahmed vel-gufrân hazretlerinin zamân-ı mu°addelet-i iktirânlarında Belgrad dârü°l-cihâdın feth ve teshîri kabîlinde seyfi-sârim-i şehinşâhî ile dâhil-i beyza°-i Devlet-i

°Aliyye ebedhâ Allâhü Te°âlâ ilâ yevmi°l-kıyâmete ve °ânuhâ ani°l-âfât ve°l-beliyye olmuşdur ve ber-vech-i meşrûh ifrâz ve taksîm olunan arâzînin her bir kıt°asına bir mevşiyye itlâk olunub en kebîri terbî°an dört bin kulacdır lâkin bu kısmı ekall-i kalîldir on °adede bâlig olur olmaz andan aşağı kısmı iki bin beş yüz kulac andan aşağı bin iki yüz elli kulac ednâ mertebede ba°zı fukarâ°-i ra°ıyyet yedinde olan kısmı üç yüz yetmiş beş kulac olub mülkiyet ve serbestiyyet üzere keyfe mâ yurîdûn mutasarrîfûn ve bey ve şerâ etdiklerinden ve biri fevt oldukda mevşiyye-i mahlûlesini sâ°ir emlâk ve muhallefât-ı mânendi iktisâm [8A] olundugundan tansîf ve teslîs ve terbî° olunarak hindi hırkasına dönmele şimdi °adedi nâ-ma°lûmdur ve cânib-i mîrîden °aşâr ve rûsûmât-ı müte°ârif arziyyeye dâir bir habbe alınmaz ashâb-ı hakk arâzî almak üzere âhara ilzâm iderse mülteziminden hakk-ı arz-ı evvel olur. Ammâ biraz müddetden beru ashâb-ı mevşiyyeler dahî tegallüb eden hazla ve eşkiyânın dest-i tasallutundan bîzâr olub mevşiyyesini ilzâm degil lisânına almakdan dahî memnû° ve mahzûr olub bir para nâna kanâ°at ile kendi mevşiyyelerinden harîflere hizmetkâr olub çerlâk ve çıblâk mânend-i esîr iken zîrde tahkîk ve tastîr olunan takrîr üzere lillâhi°l-hamd ve°l-mennehû himmet ve°l-emkenet-i pâdişâhî ile bu ta°addiyât ve mezâlim mündefî°a olub re°âyâ âsûde-hâl olmuşdur.

Der-Vasf-ı Memleket-i Kara Eflâk

Bu memleket bilâda tastîr ve tasrebah olundığı üzere beş °aded kazâsı vardır. Çerenç ve Tırgozi ve Hokna ve Karayeva ve Karakal kazâlarıdır ve bu kazâların her birinde âhardan mütemeyyiz müfrez beşer nâhiye vardır ve memleket-i Nemçe ile hudûd ve sınırun [8B] daşdır şöyle ki fethu°l-islâm hizâsı fevkünde Mihâdiyyenin cânib-i garbiyyesinde Temaşvar Cibâli eteklerinden nübû° idüp Belgrad dârü°l-cihâd mükâlemesinde me°mûriyyetleri üzere hâlen sadr-ı a°zâm cenâb-ı veliyyü°n-ni°am efendimiz hazretlerinin hakîmâne ol vaktde olan tedbîr-i isâbet-pezîrleri üzere İrşiva kal°ası dâhil-i beyza°-i İslâmiyye olmak irâdesiyle âhar mahalle imâle ve icrâsı mukâvele olunan Çerne suyu ile beri taraf-ı şarkîde olan Vodiçe suyu beyninde vâkı° olub tahmînen ve takrîben Vodiçe suyuna bin zirâ mikdârı karbî olan Bahne suyu Eflâk ile Nemçenin serhadd-i nihâyetidir bu takdîrce Vodiçe suyu bin zirâ ilerüde olan Bahne suyuna varınca dâhil-i hudûd-ı Eflâkdır li-zâlik Vodiçe Suyının Tunaya karîb bir mahalli etrâf-ı memâlike sâlik dört yol agzında Eflâk voyvodası tarafından bir kapudân

nasb olunub turuk-ı erba'a-i mezkûreden tecâvüzü iktizâ eden tüccâra izn tezkeresi verüb o tezkere ile hudûdu tecâvüz mümkün olur ve bu kazânın Çerenc ismiyle müsemmâ olan kasabası [9A] nefis-i fethu'l-islâm hizâsında Tunaya nisf sâ'at ve hadd-i fâsıl-ı mezkûra beş sâ'at mahalde vâkı' tahmînen yüzelli hânedan 'ibâret âb ve hevâsı hûşca bir kasabadır ve zîrde tezkîr olunacak fethu'l-islâm nizâi için varılıb re'yu'l-âyn meşhûdumuz olmuşdur kebîr ve sagîr üç yüzden mütecâviz kurrâsı olub hattâ mahall-i merkûmdan 'avdetimizde Esterhay nâm bir büyük karyeye konub anda olan messen ve mütemeyyiz bi-târîk rivâyetleri üzere kürsî-i memleket fi'l-asl-ı mahall karye-i mezbûre olmagın hâlâ mânend-i kal'a üç yüz dört seneden beru binâ olunmuş bir ma'mûr manastırı vardır ki havlûsı derûnunda kanîse ittisâlinde Avâilin Beg nâmında olan rüesânın makarrları kemâ-kân mevcûddur ve taraf taraf balkanlığı çokdur ve ekser arâzîsi düz ova ve münbit yerler olmagla hinta ve şî'âr ve kokozer ta'bîr olunan mısır bugday bî-had ve bî-kıyâs olub envâ'-ı ezhâr ile zîb-i -ârâ ve mevki'-i istinâs olub gâyetde sulu yerler olmagla esmâr-ı sayfiyesi me'kûl ve ebdâr olmaz ve tonbaz üzerinde deverân ider âsiyâblar enhâr [9B] üzerlerinde kimi bi-re'sihî ve kimi Çerne suyuna ihtilât ile Macâr cibâlinde nübû' idüp nehri Tunaya mansab olur Motro ve Bubcest, ve Sancar ve Borçan ve Bevanest ve Virce ve Menci ve Matasar ve Rabec ve Halorest ve Berc ve Lobuy ve Rusvuc ve Yerbuc ve Tobulc ve Setuyca esmâsıyla müsemmâ olub ve câyiü'z-zikr Zeyg nehri dahi bu kazâyâ ugrayub ber-vech-i âtî Tunaya mansab olur ve bu kazânın cânib-i şimâlisinde meşhûr Vakrayeva kasabasına yigirmi sâ'at mesâfede vâkı' kazâ-yı Hoknadır ki beyne'l-âhâlî Volça ismiyle şöhret-i şî'âr olub ve altı aded nevâhî-i mütemeyyize olan Ramenk ve Kozya ve Avzer ve Çerne ve Oltec ve Olet isimleriyle müsemmâ-yı müstemildir bu kazâ tûlen nehr-i Oltek hudûduyla mahdûd ve nehr-i Olteke kazâ-i mezbûrun mülâsıkı olan Macar Vardal daglarından zuhûr ve ba'zan enhâr-ı sagîre buna munazzam olarak Nıgboli karşısında olan Kulle kurbunde Tunaya mülâkî ve mansab olunca mânend-i nehr-i Save bir nehr-i 'azîm olur ve kazâ-i mezbûr cesîm kazâ olub [10A] üçyüze karîb kurrâ ve iki kasabadan 'ibâretdir ve biri Ramenk ve biri Hokna kasabalarıdır Mâbeynleri bir sâ'at mesâfe ve mukaddemâ Hokna kasabası şehir-i mu'azzam ve esvâk ve hammâmı müstemil olmagla sâ'ir kasabâtdan ma'mûr ve mümtâz ve Hokna ta'biri ma'den milh olan cibâl ile muhât ve el-yevm milh iki kuyudan ihrâc olunub yevmiye ikiyüzden mütecâviz 'amele seksen kulac kuyudan ihrâc iderler ve tahtü'l-arzda ol mikdâr kuyunun ka'rına varıldıktan sonra damar damar

milhi zîr-i zemînden kat° iderek gidirler hattâ hafır olunan yere milhden sütûnlar ile istihkâm virirler ve ka°r-ı arzda ma°den-i milh gâyetü'l-gâyet nerm olmagla diledikleri mikdârda milh kıt°alarını kat° idüp ihrâc iderler ve ücretle olan °ameleden başka ba°zı mücrim ve sârik ve töhmet-i azîme ashâbı olub habs-i ebed ve kürek erbâbı olanları ol kuyularda habs ve cürmüne göre ol hizmetde istihdâm iderler ve bu ihrâc olunan tuzdan ameile ve yâhûd eyyen men kâne bir dirhem tuz ahz etmez ve eger ahz iderse azîm-i töhmet etmiş **[10B]** olub müdded-i medîde ka°r-ı câhede mahbûs ve tuz ihrâcına me°nûs olur bu bâbda °azîm tekayyüd ve ihtimâm iderler ve kasaba°-i mezbûre bir mikdâr harâbe müşerref olub hamâmı ve ekser hâneleri harâb olmuşdur diger kasabası olan Ramenkde bu beş kazânın res-i bi-târikası olan piskopos kilisesi olmak hasebiyle °imârı yevmen fi-yevmen ziyâde olarak ma°mûr olmuşdur re°âyâ üzerlerine Esperavnik zâbit olan dahî mahall-i merkûmda ikâmet idüp ve çünki her kazâda ehl-i İslâmдан birer beşlü agası olmagla Cum°a günleri bazar Hokna kasabasında vaz° olunub ve Esperavnik ol mahalle gelür ve Ramenk kasabasında Bâzâr gününde bâzâr vaz° olunub beşlü agası ol mahalle varur ve bu vechle nizâm ve intizâmları cârîdir ve kasaba ve kurrâlarında etâr ve incirden mâ°ada envâ°-ı fevâkih ile bag ve bagçeleri pür eşcâr ve müzeyyen ve zû semârdır ve ol tarafda hudûd başında olan nezârete on iki sâ°at karîb olmagla ekser Macar ve Sırf bâzargânları gelür ve gidirler ve kazâ°-i mezbûrun otı ve suyu vâfir ve balkanlığı mütekâsir **[11A]** olmagla koyun ve harkle ve kâv beslemek âsân ve revgan ve asel ferâvân olur ve cânib-i garbîsinde olan hudûdı dahî Erdel daglarından hurûc ve iki kazâyı tahdîd iderek nehr-i Olete mansab olan nehr-i Oltec ibtidâ-yı emrde ekall-i kalîl iken giderek enhâr-ı sagîrelerin inzimâmıyla bu da bir nehr-i kebîr olub kazâ-yı Karakalda nehr-i Olete mülâkî olur bunların üzerlerinde dahî Tuna gibi tonbaz üzerinde degirmenler deverân ider ol kadar vâriddir ki kenâra karîb olmagla bir iki agaç köpri ile degirmene varılır nehr-i Oltecın cânib-i şarkîsi Hokna ve cânib-i garbîsi kazâhâ-yı hamseden °ibâret beyne°l-Eflâk zîde sûs ve beyne°s-sâ°ir Tirgozi dimekle ma°rûf kazâ olub bu dahî beş nâhiyeyi müştemildir ki Zîdejûj ve Cilûr ve Cîlûret ve Emârede Ve Tesmâne isimleriyle müsemmîdir bu kazâda ancak bir kasaba olub ismi Tergori ve iki büyücek karyeler ki kasaba Lenûrlar birinin ismi Karboneş ve birinin ismi Berâdîcândır bu kasaba tarafında olan nezârete dahî sekiz sâ°at olub ve bu **[11B]** Nezâret-i mehâdiyyeye beş sâ°atdır bu kazâda dahî Hokna kazâsında olan fevâkih ve şükûfe olur ve kurrâları az ve za°îfü°l-hâldir bu kazâyı muttasıl olan Macar daglarından nehr-i Zeyg

dimekle ma'rif bir nehr cereyân ider ki 'alâ za'mü'n-nâs memleket-i mezbûrede bundan Hûşgüvâr mâ-i cârî yokdur derler ve bu nehr Tergozî kasabasına mülâsık cereyân ider birkaç mahalde münşâ'ib ve yine mülâkî olur bu takrîb ile ba'zı mahalde ayakdan 'ubûr olub ekser mahalli seffineye muhtâcdır nehr-i merkûm dahî Çerenç kazâsından ve Karayevaya bir sâ'at karîb mahalden cereyân ve Karayeva kazâsı dâhilinde Râhva hizâsında Tunaya mansab olur bu nehr dahî nehr-i Olete karîb büyük nehrdir bunun dahî üzerinde âsiyâb-ı dakîk bisyâr ve nehr-i Oletden ziyâde olmak gâlib-i ihtimâldir bu kazâda bir nehr dahî vardır ki nehr-i Hablor derler bu dahî Macar daglarından nübûc ve enhâr-ı sagîre munazzam olarak Karayevada yedi sâ'at mesâfede nehr-i Jebaga mansab oldukda bir kâ'ide-i seffine ile mürûrî iktizâ eden enhârdan olur ve bu nehr-i Zaygda bir nev° semek olur ki Mihaliçe [12A] derler levrekden büyücek lâkin ba'îne kaya balığı renk ve ta'mında ve elezzü lezîz olur ancak 'aşâgılarında çokluk çıkmaz bu kazânın egerçe sa'eb dagları yokdur ve ekser yerleri düzdür lâkin kûhî eşcârı mübâlaga üzere olub iki çeki gelür bir 'araba hatabı beş paraya virirler ve ihtimâldir ki üç çeki dahî gele ve kazâ-i mezkûrun ittisâlinde ve Tunanın cânib-i şimâlinde gerisi memleket-i mezkûre olan Karayeva kasabası kazâsıdır bunun dahî dört nâhiyesi vardır hamârada Dönervile Zayg Kanyol ve nefsi-i kasaba-i mezbûre devri bir buçuk sâ'at mesâfe-i hâvî memleket-i Kara Eflâkın Fetak ve Ratkı yedinde olub âyân-ı ıtlâk etdikleri ser Boyârânânda sâkin bir kasaba-i kebîredir Boyârân ve kibârlarının dâirelerinden her biri dört beş bin zirâ'ı müstemil olub hariciye ve dâhiliye frengî Kârgîr binâları ve tetemme-i sükna ve bâg ve bağçeleri vardır ve her bir dâire birbirinden müfrez ve müstakil çiftlik mânendi saraylardır fukarâsı arz-ı hafî idüp zîr-i arzda bordel didikleri kuyulı ve ocaklı [12B] iki oda kadar vardır ve vezîrhânı mânendi müte'addid odalı bir kebîr dâire vardır ki gâh nusret-i İslâm ve gâh istilâ sebebiyle harâbe müşerref olub vakt-i istilâda ceneralin dest-i tasarrufunda olmagla ta'mîr ve anda sâkin olurdu hemân kal'a mânendi bir metîn ve müstahkem mahaldir ve burc ve bârûları olub berâ-yı muhârebe kable'l-feth derûnuna toplar ve edevât-ı sâire vaz° ve ceneral ânda mütehassın ve mütemekkin olub ba'de'l-feth iktizâ hasebiyle Turnacıbaşı agalar me'mûren geldiklerinde anlara tahsîs olunub bir tarafında arîz ve amîk mütemekkin olurlar ve bir tarafı kârgîr metîn dîvârlar ile muhât lâkin odaları harâb olmagla ednâ mesârîf-ı ta'mîr ve âyende ve revende tüccâr için bir hân olsa hıfz ve harâsetlerinde ziyâde cesyân olurdu ve on beş kenîsesi olub baş kenîse üç yüz elli sene mukaddem binâ eyledikleri kenîsedir ve tüvâhîsinde ma'mûr ve harâb

bin kadar kenîse vardır. Tirgozi kazâsında beş yüz elli senelik kenîse vardır ve kasaba²-i mezbûre vasatında [13A] vasatında tûlânî uzun çarşu mesâbesinde iki çarşu vardır biri es²âr ve biri bâzargân ve tüccâr çarşularıdır ve bu dükkanlarda hıfz-ı emti^a için kârgîr mahzenler vardır Lepiska ve sâ²ir etrâf ve eknâfindan Akmeşe ve Çuka ve sâ²ir emti^a gelüb etrâf ve eknâfa bey^c ve şerâ olur Veçâk vasatında yevm-i Cum^aada bâzar kurulub ba²zı mevsimde toyran panayırına yan başı olur ba²zı günde yigirmi beş kîselik hayvânât ve hubûbât ve revgan-ı sâde ve asel ve sâir mahsûlât-ı memleket bey^c ve şerâ olunur ve alan müte^aaddid odalu iki taş hanı vardır ve dört bâb tahta hânları olub ehl-i islâmın olmağla bâ- emr-i ²âlî hedm olundu ve bu kazâda üç nehr-i ²azîm cereyân ider ki biri bâlâda ve safî sebkat eden nehr-i Zaygdır pek ²arîz mahalli yüz elli kulac ve ba²zı mahalli otuz kulacdır eyyâm-ı sayfda ba²zı mahallinde bargîr ile mürûr mümkündür üzerinde âsiyâb-ı dakîk tonbaz üstünde deverân ider katî ve âferdir ve bir nehr-i ²azîmi dahî cîlündür Macar daglarından nübû^c idüp Çerenc kazâsında [13B] Zayg nehrine telâkî idüp Tunaya mansab olur eyyâm-ı sayfda on kulac ²arîzı vardır bu nehrin dahî üzerinde âsiyâb katî çokdur ve bir nehr-i ²azîmi dahî hımâr ider yine Macar daglarının birkaç tarafından nübû^c idüp telâsık-ı miyâh ile tekessür iderek Karayeva kasabasına nîm sâ²at mahalde Zayg nehrine telâkî idüp Tunaya mansab olur bu nehrin dahî üzerinde bezr-i âsiyâb deverân idüp ve bunlardan mâ²ada enhâr-ı sagîre-i müte^aaddide vardır biri nehr-i Destecûydur Mehendec nâhiyesinde cibâl eteklerinde Çengâne ovası ta²bîr olunur mevşiyeden nübû^c idüp bi-re²sihî Tunaya mansab olur ve eyyâm-ı şitâda üzerinde degirmenler deverân idüp eyyâm-ı sayfda münkatidir ve bir nehr-i sagîri dahî Beloska nehridir nâhiye ²Aresde Oberlese karyesi tarafından neşet idüp Karayeva kasabasına beş sâ²at karîb mahalde ²Amârâda suyuna karışub Tuna²ya mansab olur sayf ve şitâda âsiyâbları döner ve Nezildi ve ²Amara nâm iki nehr-i sagîr eyyâm-ı şitâda cereyân idüp sayfda munkati^clerdir ve Raheva hizâsında birbirinden ikişer buçuk sâ²at ba²d ile [14A] ile mümtâz üç nehr dahî vardır sayf ve şitâda âsiyâbları döner ve Zayg nehrine karîb mahalden nübû^c idüp yine Zayga karışurlar Kazâ-i Romanç anda Karakal ismiyle mevsûm yüz elli hâneli ve bir kaç dekâkîn ehl-i hirefî hâvî bir kasaba olub hıfz ve harâst için derûnunda beşlüler zâbiti ve Karalaş tâifesi ile bir kapudân ve hükûmet ider bir Esperavnik ve gümrükçü mukîmdir ve kazâ-i mezbûrda iki nehr cârî biri Oltec ismiyle müsemmâ ve zikr-i mesbûk olub üzerinde bu kazâda ondan mütecâviz âsiyâb deverân ve sayf ve şitâda cereyân idüp nehr-i Olete mansab olur ve biri Olet nehri

Macar memleketinde Olet bir memleketin ismidir cibâlerinden nübûc ve enhâr-ı munazzam olarak kazâ-i mezbûra geldikde nehr-i cazarz ve camik olmagla tonbazsız hiçbir mahallinden ubur mümkün degildir tonbaz üzerinde katî ve Efrasyab-ı dakik deveran ider ve andan Fele kalasının üst yanında Tunaya mansab olur ve kazâ-i mezbûrda düz yerler çok olmagla şiar, hintası ekser ve sair hububatı evfer olur göllerinde balıklar sayd olub nicmeti [14B] vâfir bir kazâdır Tuna sevâhilinde bagları vâfir ve engur ve şırası mütekâsir ve Küçük Eslatna nâmında yüz evli ve çarşusunda birkaç dükkânı olub mezkûr Olet nehri kenarında vâki bir kasaba var ve kazâ-i mezbûr ovasından kaynar âfer bir âb-ı latif olub sayf ve şitâda cârî ve bir kurrâr üzere ne artar ve ne eksilür ve bir degirmen çevirir Derî ismiyle mevsûmdur tûli Tunaya varınca on iki sâat ve arzı sekiz sâatdır

Der-vasf-ı Kara Eflâk

Ve bu memleket-i Kara Eflâkda ber-vech-i tahmîn kara ve kasabâtında mütemekkin on beş bin hâne düzen çift çubuk sâhibi cala ve evsat ve edna itibarıyla reâyâ olub arâzisi ahcârdan muarrâ ziyâde münbit ve sag türâbî olmagla ebresim mânendi ot bitürüb enbetet sebca senâbile fi külli sünbületin mietü habbetin celîlesine mâ sadak olmagın sertâb-kadem zirâat ve harast olunsa memâlik-i mahrûse-i agnâ ider mahsûlâtı hâsıl olacağı lâ raybdır lâkin reâyâ tesallut-ı eşkıyâ ve tegallüb-i işrâ ile râhat yüzi görmediklerinden perâkende ve perîşân ve [15A] ve meskenlerinde nüfûs-ı insân ve hayvâna müteallık nişân kalmamagla ekser mahalleri zirâatden hâlî ve gûy ve kendü imârdan arî ve eşcâr-ı müsemmere ve bâg ve bagbândan biri olmuştur balkanlığı pek çokdur husûsan Erdel ve Macar hudûdları gâyetü'l-gâyete balkan ve nihâyet mertebede bilâfed eşcârları olur şöyle ki cazarz ve tavil hadd ve adeden birün gemi diregi ve serenleri olur ki bir memleketde şebiyye ve nazîrî bulunmak ba'de mâ yekûndür ve ot ve suyunun hâssası böyledir ki otuz yaşında bir manda-i amel manda iki ay anda otlasa bi-sadremesinden mâada altmış ve yetmiş ve kıyye iç yağı ile yüz ve kıyye çereviş yağı hâsıl oldığını rütbe-i tevâtürde haber virmişlerdir ve celebkeşân tüccâr yalnız Kara Eflâk memleketinden be-her sene koyun ve sığır ve manda ve sair mevâsı iştirâ idüp etraf ve eknâfa ticâret için ihrâc iderler bir kovan tevlid iderek bir senede ogul oğla on kovana bâlig olur mahsûl-i asel ve şemi kıyâs oluna ve sâde revgan ve süt ve beynîri bi pâyândır ammâ memleket-i mezbûre [15B] bürûdet ve rutûbet üzerine mecûl olmagla

üzümünün hamu zayy-i gâlib olub şirelik olur tabîatca mekûl olmaz Fişne ve kirası olur çokdur ammâ abdâr hoşhûr degildir bûstanı ya'nî kavun ve karpuzunun vefreti olub ayvası dahî çokdur lâkin limon ayvasıdır gayri nevî yokdur arâzî üç kısma münkasime bir kısmı ki arâzî-i mu'tedile zeytûn ve hurma ve limon ve turunc bitirir bu ol kısımdan degildir arâzî bürûdet üzere olmagla nebâtâtdan lahana ve pırasa pek büyük ve sıkı olur sâir sebze yazencân ve bamyâ ve melûhiyye ve esfanh hâsıl olur ammâ ahâlîsi i'tibâr etmezler sahrâlarında hudâyî şükûfe ol kadar zînet bahş olur ki kantaryon ve karabaş ve sâir şükûfe orak ile biçilür gül ve şükûfehâ i'tibâr olunan bagçelerinde çokdur elma ve emrûdîyi nihâyedir lâkin pek a'lâ ve abdârı az bulunur ve bir mertebede kış ve hevâsı bârid olur ki her evde mültezim ve mu'tâd olan soya olmasa bir tarîk ile ta'îş ve ebâta mümkün olmazdı.[16A] memleket-i mezbûre on iki kazâdan ibâretdir ki Ramenk Yavne Sakoyan Berahva Balomiçe Velaşka Demboyça Moşcel Telliorman Olet Arcel İleno kazâlarıdır Kazâ-i Ramenk bu kazâ Bogdan tarafında vâkı olub Macar memleketinden nübû ve İbrail ile Galac beyninde Tunaya mansab ve memleketeyn-i mezkûreteyni fârik olan nehr-i Şirete karışan Ramenk nâm bir nehr kazâ-i mezbûre derûnunda cereyân etmekle tesmiyetü'l-küll bi-ismi'l-cüz kabîlinden olub kazâ-i mezbûre Ramenk itlâk olundu ve bundan mâ'ada iki nehr dahî memleketeyni muhaddedir Ya'nî kazâ-i mezbûrun yukarı Balkânî tarafında cârî Zamalana nâm bir nehr ve Balkandan beru Melkor nâm bir nehr-i âhar dahî Şiret nehrine gelince yine Hadin Faslander ve Ramenk nehri sâhilinde Fokşana ismiyle be-nâm dört bin evlü bir kasaba olub nehr-i mezbûr derûn-ı kasaba-i mezkûreyi fârik olmagla nisf-i Eflâk ve nisf-i âharı Bogdan i'tibâr olunmuşdur ve memleket-i Eflâkdan nübû ve iki sâ'at kurb mesâfe ile derûn-ı kasaba icrâ olmuş bir âb-ı latîf ve Eflâk cânibinde [16B] sâfi yonma taşdan bir çeşme-i nazîfesi olub o mâ-i melîhin nisf-i anda ve nisf-i âharı Bogdan cânibine taksîm olunub hıfz ve harast için beşlüler zâbitı ve neferâtıyla bir sekbân bölükbaşısı ve hükûmet için bir baş boyarı müstakil gümrükcü anda mukîmdir ve çarşusunda yüz elli dükkân ve bir hamâm ve esnafî tam bir kasabadır ve yine kazâ-i mezbûrda Ramenk nâmında iki yüz evli bir kasaba olub anda dahî hıfz ve harast için karalaşlar ile bir kabûdan ve zâbitân mukîm olub Fokşana mülhaktır ve kazâ-i mezbûrun bir ucu Tuna ve bazan İbrâil kazâsına mülâsık olub Vezir kışlası didikleri Kara Mustafa Paşa merhûmun çemren senesi ki bin seksen yedi târihidir Rus tâifesi sebâyâsından seksen üç nefer kazagı sefer avdetinde fi'l-asl Eflâk memleketi

arâzîsinden olub sonradan ayrılan İbrail kazâsının memleket-i mezbûreye ittisâli tarafından kendülere vefâ idecek mikdârı arâzî ta'ÿîn ve tahsîs ve etrâf-ı erba'ası °alâmât-ı kâmile-i fâsıla-i zâhire ile temyîz ve tahrîr idüp anları anda iskân eylediği mahaldir bu mahall telâhık [17A] telâhık-ı edvâr ile hâs olub sadâkat ve istikâmet sûretinde mahallini igfâl ile iltizâm eden mülteziminin gün be gün sâir mütegalibîn mânendi haddi tecâvüz ve bir buçuk sâ'at mikdârı mahalle degin Eflâk memleketine duhûl ve köy kend peydâ idüp Eflâk re'âyâsından altı bin mikdârı re'âyâyı tarafına celb ve beri tarafın rüsûmâtını selb etdiginden gayrî hayvânât ve mevâşîlerini on iki sâ'at mikdârı mahalle varınca memleket-i mezbûrenin otundan ve suyundan sıvarıb ve bag ve bagçe gars idüp ve dest-res oldukları re'âyâyâ tezkere virmekle memleket-i mezbûre voyvodasının o re'âyâyâ vaz'-ı yedini keff etdirdikleri şöyle dursun Macar tarafından savât için memleket-i mezbûreye gelen agnâmın mahall-i savâtı zikr olunan çiftlige eb'adü min karyeti °abbâdan olub suyunu ve otını görmüş degil iken çiftlik mevâşîsindendir diyerek tezkere verdiği agrebü'l-garâyibdir tefekkür olundukda kablen-nizâm memleket-i mezbûrenin birer ya'nî fethu'l-islâm begi virir ya'nî Silistre nâzırı virir ya'nî çiftlik-i mezbûr nâzırı zabt ve tavâif-i °askeriyye dahî °urûk-ı memlekete [17B] duhûl ile etrâf ve eknâfı zabt etdiler Lillâhi'l-hamd ve'l-mennehû tavâif-i °askeriyye ihrâc olundu ve fethu'l-islâm begi tarafına cevâb virildi Silistre nâzırının keyfiyeti dahî Evliyâ-yı Ni°amâ Efendilerimize arz ve i°lâm olundu °avn-i Hakkla ol dahî faysal bulur zikr olunan çiftlik dahî memleket-i mezbûre voyvodası tarafından me°a ziyâde sâhibinden sene be sene iltizâm olunsa memleket-i mezbûre tahâret-i kâmile ile mutahhar olacağı emr-i mukarrerdir ve illâ hem virilen nizâma muhal ve hem mâl-i mîriyye hâlel vireceği iştibâhdır Kazâ-ı Boze nâmında başı Macar memleketinden nübû° ve zuhûr ve cibâl ve evdiyeyi °ubûr ile Sakoyani kazâsından balkanını deverândan sonra Poze kazâsına duhûl ve enhâr-ı sugâr-ı munazzam olmuş bir nehr-i kebîrdir ve ismiyle kazâ-i mezbûr tesmiye olunıb ba°dehû Ramenk kazâsında nâm karyede Şiret nehrine mülâkî ve Tunaya mansab olur gâyet taşlı ve akınlı olmagla üzerinde cesr kurulmak °adîmü'l-imbkândır ve geçid yerlerden mürûr ve °ubûr olunur nehr-i mezkûrdan mâ°adâ kazâ-i mezbûrda dört nehr cârî olub birine Kılınv derler Boze cibâlinde nübû° ve Boze nehrine mansab [18A] mansab olur ve birine nehr-i İslânîk derler yine Boze cibâlinde nübû° Vehmüvâr câri olmagla üzerinde yigirmi âsiyâb deverân ider ve tuzlu olmagla şitâda münce mid olmayub dâimâ cereyân idüp ve yine Bozeye mülhak olur ve birine

Kalmacuy tesmiye olunub anda bendler ile göller ve derûnunda çok mâhîler sayd olunub Boze cibâlinden nübû° ve Yalomiçeye kavuşur ve birine Sarate derler ol dahî Boze cibâlinden nübû° ve Yalomiçe nehrine mülhak olub bu kazâda iki yüzden mütecâviz büyüüt ve mikdâr-ı kifâye dekâkîni hâvî bir kasabası olub Boze nehrinden arh ile kasaba derûnunda yigirmi âsiyâb deverân ider ve anda başka beşlüler zâbiti ve piskopos ve sâir zâbitân ve menzilci ve gümrükçü mukîm ve hıfz ve harast iderler ve kazâ-i mezbûrun nısfı balkan olmagla otlu sulu yaylakından hayvânât ve mevâşî ziyâde olub biter ve yâ°ı mestûfî ve hinta ve hayvânâtı dahî vefâ ider Macar balkanından Yalomiçe kazâsına varınca tûl yigirmi dört sâ°at ve arzı sekiz sâ°atdır Kazâ-i Sakoyan lisân [18B] Eflâkîde Macarlı dimekdir ve hem-civâr olmalarıyla bu kazâda Macarlının bagları olub timar ve mahsûlünü alurlar ve beş °aded enhârı olub biri sâlifü°z-zikr Boze ve biri Beska nehridir ki başı bu kazânın cibâlinden nübû° ve sayf ve şitâda cârî olub üzerinde yigirmi göz âsiyâb deverân idüp Boze nehrine mansab olur ve biri nehr-i Nişkoyna cibâlinden nübû° ve üzerinde altı göz âsiyâb deverân idüp Boze nehrine mansab olur ve biri nehr-i Kariko ol dahî cibâl-i mezkûreden nübû° ve üzerinde altı göz âsiyâb deverân idüp ve emlah olmagla şitâda müncemid olmayub Berahva kazâsında nehrine mansab olur ve biri nehr-i Tilazen üzerinde otuzdan mütecâviz âsiyâb deverân idüp derûnunda a°lâ âlâbalığı olub Berahva nehrine mansab olur ve Kucen nâmında ücresinde yüzden ziyâde büyüüt ve on bâb dükkân ve derûnunda menzilci ve gümrükçü ve kapudan ve karalaş ve zâbitânı mukîm bir kasabası olub ve yine cibâlinde ve Valen ismiyle mevsûm bir kasaba olub yüzden mütecâviz büyüüt ve onbeş bâb dekâkîn [19A] Dekâkîn ve derûnunda mukîm müstakil gümrükçü ve zâbitân ve karalaşları olub Macar memleketinin °araba tarîkinde vâkîdır ve tuz ma°deni olmagla Eslâmek nâmında bir hoknadan tuz ihrâc iderler ve cümle mahallerden ebyad ... ve bu hoknanın °umkı kırk kulac on kulaca varınca °arzı iki kulac ve andan aşığı yigirmi kulacdan °arîz tuz kesildikçe °arzı ziyâde olarak inhidâmına karîb vaktde üç gün mukaddem bir mehîb-i sadâ zuhûrundan münhedim olacağı mütefehhim olub tahliye ve ba°dehû münhedim olub der°akab su ile mâlâ mâl olur ve üstâdları başlarına şem îkâd idüp gice kat° ve gündüz °amele iki bargirli dolab ile tuzu ihrâc iderler vesâir kazâlardan ziyâde engûr ve şiresi kûsûr olub ahâlîsi °iş ve nûş ve engle ta°ayyüş iderler tûlî yigirmi sâ°at ve °arzî on iki sâ°atdır Kazâ-i Rahva Macar cibâlinden nübû° ve enhâr-ı sugâr-ı munazzama olarak nehr-i kebîr olub kazâ-i mezbûrun tûlini kat° ve Yalomiçe nehrine mansab Rahva nehri

ki ismiyle kazâ-i mezbûr tesmiyetü'l-küll bi-ismi'l-cüz olup üzerinde beş °aded âsiyâb [19B] dâir ve balığı şikâr olur ve iki nehr dahî biri Beraheviçe kazâ-i mezbûr cibâlinden nübû° ve sayf ve şitâda cârî ve biri Votno nehri ol dahî cibâlinden nübû° ile Berahva nehrine mansab ve degirmenler muvâfık olmagla üzerinde yigirmiden mütecâviz âsiyâb deverân ider ve balığı sayd olur ve isminde bir kasabası üçyüzden mütecâviz büyüüt ve çarşu ve bazarı derkâr olup âhar kazâlardan yağ ve bal bazarına gelmek muktezâ-yı hâl olmasıyla kapan tüccârî ânda ikâmet ve etrâfa akça neşr idüp yağ ve bal mahsullerini bazara celb ve rızâ-yı tarafeyn ile işlerini bitirirler ya°nî müctemi° olan âsitâne°-i °aliyyeye nakl iderler müstemiran derûnunda beşlüler zâbiti ve Esperavnik ve karalaşlarıyla kapudân ve gümrükçü mukîmdir ve Macar memleketi tarafında atlu yolu üzerinde yüz elli büyüüt ve sûk ve dekâkîn-i müte°add ali hâvî Kamkana ismiyle müsemma bir kazâ-i âharı olup derûnunda gümrükçü mukîm etrâf ve eknâfdan °arabalar ile metâ° gelüb anda nüzûl ba°dehû Macardan mekârîler semerli bargirler ile gelüb Macara îsâl iderler ve peyniri çok olup asitâne°-i °aliyyede meşhûr olan Kantana peyniri anda hâsıl [20A] ve nakl olunur Macar balkanından Yalomiçe kazâsına dek tûli yigirmi bir sâ°at ve arzî sekiz sâ°atdır bunda gebeler işlenüb etrâfa münteşir olur yaylagı çok olduğundan hayvânâtı ekser ve elma ve emrûd meyvesi olup ve sâir hayvânâtı ahâlîsine vâfidir Kazâ-i Yalomiçe başı Macar sınırunun vâkî° Demboyca cibâlinden nübû° ve enhâr-ı sugâr munazzam olarak nehr-i kebîr olan Yalomiçe ismiyle mevsûm bu dahî tesmiyetü'l-küll bi-ismi'l-cüzdür Harseva mukâbelesinde Tunaya mansab ve balığı sayd olur ve kazâ-i mezbûrun arâzîsi cibâl ve balkandan °ârî düz yerler olmagla mâ°ı cârî ve yüke münhasır ve ahâlîsi kabûlar ile zinde olup ve çiftçiler hinta ve şî°ar ve hayvânât°-ı sâire kesîr olmagla üç mahalde iskelesi var birinin ismi Filoc kasabası Harseve mukâbelesinde vâkî° Kîlf ve İsmâil bâzîrgânları anda sâhib-i mahzen olup hayvânâtı iştirâ ve cem° ve sefâine tahmîl Kili ve İsmâil ve İbrâile nakl ba°dehû Âsitâne-i °Aliyye ve sâir mahalle tesyîr olur Beşlüler zâbiti ve Esperavnik ve Karalaşlar ile kapudân ve gümrükçü derûnunda mukîmdir [20B] ve birinin ismi estankası Tunaya muttasıl ve Lorca nehri ânda cârî ve karşısı İskele-i Bogâz Karyesi ve derûnunda Köstence tüccârî sâhib-i mahzen ânda hayvânât cem° ve sefâine tahmîl iderler ve biri Silistre mukâbelesinde seksen evli Karalaş Lekereşt karyesi karalaşlar ile kabudân ve gümrükçü derûnunda mukîmdir kazâ-i mezbûrun tûlî yigirmi sâ°at ve arzı onbeş sâ°atdır. Kazâ-i İlfo başı mezkûr Demboyçadan nübû° ve Bükreş kasabası derûnunda nûniyyi°ş-şekl

deverân ile cârî olan Demboyça nehrine mansab Elfo nehri ismiyle kazâ-i mezbûr tesmiye olunub bundan gayri bu kazâda dört enhâr cârî olub biri Mesar ve biri Cerogarla ve biri Kolniye ve biri sâlifü'z-zikr muhaddid-i kazâ-i mezbûr olan Yalomçedir ve Garladan mâ'ada enhâr üzerlerinde deverân ideron beşer ve yigirmişer âsiyâb olub ve Kolniye nehri balık için yekpâre bendli gölleri olub her bir gölde sayd olur bî-kıyâs balıkları olmagla Bükreş kasabasında vâfî olduktan sonra etrâf ve eknâfa nakl olunur ve bu kazâdadır gerisi memleket-i Eflâk ve makarr ve Yode ve Boyârân [21A] ve Boyârân ve asnâf-ı mütenevvi sâire ki Bükreş kasabasıdır cürmî bir buçuk sâ'at ve derûnunda altı aded kârgir hân biri elli odalı Şerban Big hânı ve biri otuz odalı Zanefer hânı ve biri yigirmi odalı Filipesak hânı ve biri on beş odalı Tursina vakfi hânı ve biri on beş odalı Vakaraş hânı ve biri yigirmi odalı Kolca hânı ve derûnlarında mukîm ve müsâfer ve her taraftan bâzîrgân ile memlû olub ve sûkında üç yüzden mütecâviz dekâkîn ve bezistân makâmında mezkûr Şerban hânı olub eski âmme için iki çift hammâm ve mülk bir hammâm-ı hâssı olub ve Mihal Espetar Boyarın binâ eylediği manastır ittisâlinde kırk nefer hasta tımâr olacak tâbhâne imâret ve müte'ayyin hekîm ve cerrâh ve eczâcî ispencyârı müte'ayyin ve taraf-ı vakfdan mesârif-ı lâzime vezâife-i mu'ayyeneleri virilüb el-ân ihtimâmla destûr-ı ameldir ve derûn-i kasabada mukîm yüz nefer Boyarân kırkı mevşiyîye ashâbı muhteşem ve altmışı anlardan aşagı dâire sâhibleri olub otuzdan ziyâde vakf ve akâr ile manastırları ve derûnlarında kassîs ve rehâbîn mevcûddur ve başı [21B] Demboçya cibâlerinden ucûb-ı cereyân eden Demboçya nehri derûn-ı kasabayı şekl-i nûnda muhît ve âb-ı revân-ı latîfin üzerinde yedi ocak üçerden yigirmi bir âsiyâb-ı dakîk deverân idüp iki ocak çuka degirmeni Eflâkda hâsıl kaba Çuka icmâl olunub ve kasabadan yukarı altmışdan mütecâviz ve aşagı Arceş nehrine kavuşunca kırktan mütecâviz degirmenler deverân idüp derûn-ı şehir bâg ve bağçeden 'ibâret limon turunç ve nardan mâ'ada envâ-ı fevâkihe ve şükûfe-i mütenevvi'â ile müzeyyen ve hâric-i kasabada mesîregâh-ı dilgüşâ iki kebîr manastır olub kazâ-i mezbûrda hınta ve şi'ar ve hubûbât-ı sâire ziyâde olmagla ve Tuna sefâine envâ-ı zehâyir tahmîl olunur iki iskele biri Tutarkan mukâbelesinde Olanca ve biri Silistre mukâbelesinde Çukanist isimleriyle mevsûm iki kasaba mesâbesinde karyeler ve derûnlarında mukîm beşlüler zâbitleri ve karalaşlarıyla kabudânlar ve gümrükçüler mukîmdir ve mezkûr Boyarların rüesâsı on iki müte'ayyin biri memleket-i Kara Eflâk hâkimi baş ban ve biri on iki kazânın esperavenkleri reisi Vuronk-ı Evvel ve yedinde

hezârân ile Ronk meclis [22A] Voyvodadır ve biri bi-lâ teşbîh küttâb reisi baş Legofet ve küttâb reisi baş Legofet ve biri defâtir-i îrâd ve mesâri emîni ve setyâr-ı evvel ve biri şerâbdâr başı bahârnîk-i evvel ve biri şerâbdâr başı bahârnîk-i evvel ve biri şerâbdâr başı bahârnîk-i evvel ve biri ma'zûl Boyarlar zâbiti serdâr-ı evvel ve biri ma'zûl Boyarlar zâbiti serdâr-ı evvel ve biri Boyarlar zâbiti ma'nâsında setrâr-ı evveldir ki bunlar Voyvoda meclisinde ku'ûd idüp tevkîr olunurlar ve bunlardan sonra on iki nefer dahî biri Pöstenlek-i evvel yedinde sîmîn deng tutar kethudâ olub ve biri tarban agası yayalar başı ve biri armaş-ı evvel asbes başı ve biri Portar başı baş çûkdâr ve biri lagofet-i evveldir ki tezkereci ve biri tarban kuyûdânı ve biri vetâf ve efrûs çavuş başı ve biri çavuşlar emîni ve biri ulûfeci kabudânatlular kabudânı ve biri vetah dîhâr peçe yaşbakı kuli ve biri sekbânbaşı ve biri vatah da kuli ki mehter başı bunlar voyvoda meclisinde ayak üzere dururlar [22B] ve oldugundan Velaşka tesmiye olunmuşdur. Tunada Tonbaz üzerinde olan degirmenler ve sefâin mezbûre keresteleri bu kazâdan kat° ve i'mâl ve yergügi nakl ve sefîneye tahmîl ve etrâfa gider ve kazâ-i mezbûrda dört nehr var biri Arceş Macar memleketinden hurûc ve Arceş kazâsına vülûc andan Velaşka kazâsına cereyân idüp Totrakan mukâbelesinde Tunaya mansab olur üzerinde olan degirmenler üç adedinden mâ'adâsı Tonbaz üzerinde olmagla ashâbı murâd eyledikleri mahalde îsâl iderler ve biri Velaşka cibâlinden nübû° ve Nazlubasma nehrine mülâkî olan Dirinyonek nehridir ve biri yine kazâ-i mezbûrdan nübû° ve âtiyü°z-zikr ve Kaylanşen nehrine mansab olan Nazlu nehridir üzerinde yigirmi kadar âsiyâb-ı dakîk deverân ider ve biri yine andan nübû° ve Arceş nehrine mansab olan Kaleneşt nehridir ahâlîsi kereste ve kömürcüdür hubûbât az olur ve derûnunda beşlü zâbiti ve Esperavnik mukîm kırk elli hâneli Hodikane nâmında yergügiye bir buçuk sâ°at mahalde bir kasabası vardır. Kazâ-i Demboyca Macar balkanından nübû° ve enhâr-ı sugâr munazzam olarak Bükreş vafında mezkûr Demboyca nehri [23A] nehri kazâ-i mezbûrda cârî olmagla bu dahî tesmiyetü'l-küll bi-ismi'l-cüz kabîlindendir bu kazâda üzerinde on beş kadar âsiyâb deverân idüp ve kazâ-i mezbûrda ikiyüz evli Tergoşt nâmında bir kasabası olub ve sâbıkda voyvodaların mahall-i ikâmeti iken mevki°leri Bükreşe° nakl olundu ve kurbunda Yalomçe nehri cârî ve balkan yaylakı vâfir olmagla keçi ve agnâmı ekser ve peynir ve yağı ofru mum için keçi yağı anda olur tûlî onbeş sâ°at ve °arzî on sâ°atdır Kazâ-i Moscel vech-i tesmiyesi bayırdan ibâret oldugundandır aslâ düz yeri yokdur balkan dibinde beşyüz evli bir kasaba ve derûnunda mukîm

gümrükçü ve Esperavnik ve zâbitân olub Macar memleketinin pâyitahtı olan Sebi kal'ası tarafında vâkidir Kazâ-i mezbûrda üç nehr var biri kendi cibâlerinden nübûc ve üzerinde âsiyâb-ı dakîk deverân ve derûnunda âlâbalığı avlanur Fonbolak nehridir °Arceş nehrine mansab olur cibâlerinden nübûc ve °Arceş nehrine mansab olan Domna suyudur °Arceşe vâsıl olur ve biri °Arceş nehri büyük sudur ki sayf ve şitâda dâima cereyân ider [23B] Balkanlık olması hasebiyle hinta ve şîari olmaz ahâlîsi ancak kokoraz eküb anınla ta'ayyüş ve yaylâkî oldugundan hayvânât kesîre olub peynir ve yağ ziyâde olur tûlî ve arzî on iki sâ'atdır Kazâ-i Telliorman kendi cibâlerinden nübûc ve câiyü°z-zikr Voda nehrine mansab olan Telli orman nehri ismiyle kazâ-i mezbûr tesmiyetü'l-küll bi-ismi'l-cüzdür ve ondan mütecâviz âsiyâb-ı dakîk üzerinde deverân ider bundan mâ'ada yine dört nehr kazâ-i mezbûr cibâlerinden nübûc ve kasabası olan Roşdan ubûr ve Tunaya mansab olan Voda nehridir ve biri yine kazâsından tâbi°c ve Telli orman nehrine vâsıl olan Hatmana nehridir ve biri yine cibâlerinden nübûla Voda nehrine mülhak olan Orloy nehridir ve biri Avat kazâsından nübûc ve kazâ-i mezbûrdan geçüb Tunaya mansab olan Avat kazâsı nehridir mezkûr beş enhâr sayf ve şitâda cereyân ider ve Roş ismiyle mevsûm yüz evli ve on kadar dekâkîn ile bir kasabası olub derûnunda Esperavnik ve kabudân ve müstakill gümrükçü mukîm olub Tuna üzerinde Zemenc nâmında Zeştevî mukâbelesinde bir iskelesi [24A] olub hinta ve şîar ve hubûbât-ı sâire hâsıl ve ahâlîsi kereste keserler evâşîleri ve mahsûlât°-ı sâireleri çok degildir ve tûlî yigirmi dört sâ'at ve °arzî sekiz sâ'atdır Kazâ-i Olet cibâlerinden nübûc ve enhâr-ı sugâr munazzam olarak Sava nehri mikdârı anda cârî Olet suyu ismiyle kazâ-i mezbûre tesmiye olunub Nigboli mukâbelesinde Kule kal'asının üst yanında Tunaya mülhak olur anda Tonbaz üzerinde katî çok âsiyâb deverân ider çarşu bazarı kurulur ikiyüz evli Eslânne nâmında bir kasabası olub kazâ-i mezbûrda bal ve yağ ve peynir ziyâde olur tûlî yigirmi sâ'at ve °arzî yedi sâ'atdır. kazâ-i °Arhâbil kendi cibâlerinden nübûc eden °Arceş nehri ismiyle kazâsı mevsûmdur nehr-i merkûmda ondan mütecâviz âsiyâb-ı dakîk deverân idüp bundan mâ'ada iki nehr biri yine cibâlerinden nübûc°la Olet suyuna mansab olan Fokej nehridir ikinci yine cibâlerinden nübûc ve °Arceş nehrine mansab olan Velsan nehridir ve kazâ-i mezbûr Dagıstan ve Sengistan olmagla ahâlîsi çoban olub agnâm ve keçileri [24B] kesîr olmagla yağ ve peyniri ziyâde olur ve ricâl ve nisvânı bi-kudretillâhi Te°âlâ âverlü olurlar Nişt nâmında yüz elli evli bir kasabası olub beşlü zâbiti ve Esperavnik ve gümrükçü ve sâir zâbitânı derûnunda mukîmlerdir ve

bu memleket hîn-i fethden zamân-ı karîbe gelince koziçi gibi dobdolu ma°mûr ve köy ve kendi abâdan ve ahâlîsi bâde-i hamrâ-yı gınâ ile sergerân ve hayvânât ve hubûbât ve kovan hadd-i hasrdan ezîd ve ferâvân ve hâricden kimesnenin itâle dest-i tetâvili adîmü°l-îmkân iken biraz müddetden beru ve etrâf ve eknâfin evbâş ve evşâbı ve erâzil ve eşkıyâ ve nehhabı husûsan Arnavud ve °Alâiye hazlesinin celâbı igmâz-ı ayn zâbitân ve tehâvün ve tekâsül-i a°yân ve müsâmaha-i ve müsâhele-i Voyvoda ve Boyârân ile ceste ceste memleket-i mezbûreye duhûl ve vülûc ve âheste âheste etrâf ve eknâfa intişâr ile mânend-i kavm-i Ye°cûc tellâl ve cibâle urûc ve hamle-i sûzişengîz-i Cengiz Esakyâil-i Heras şî°âr Eflâka tefrika îkâ° idüp cebren ve kahren mevşiyyelerini zâbt ve kendilerini zincir ve tedmîrlere bend ve rabt ve tarla ve hânelerinden yed-i tasarruflarını kat° ve kal°a-i iyâdî tetâvülleriyle [25A] tetâvülleriyle ehl ve °iyâllerinden perde şerî°ati hal ve emvâl ve erzâklarını metâyâ-yı tegallüblerine tahcîr ve her birini tahtü°l-kahr-ı mezâlimde i°mâl ile nân-ı pâreye muhtâc ve fakîr ve evlâd ve evvâcları ebvâb-ı magsûbelerinde sâil ve esîr ve mâl ve menâlları târic ve tâlân olmağla mu°arraz-ı telefde tîr-i tedmîre hedef oldukların bilüb ekseri nâçâr ve âhârgâr bî-ser ve sâmân-ı eftân ve hayzânullâhi min necâ b-i re°sihî fe-kad rebah-i mukâdânı i°lân ve feryâdü°l-emân ile civâr memâlikle ve şu ehevve ve cibâle ve kalel ve tellâle şitâbân olub bu vechle memleket-i mezbûre âsâr-ı imârdan ârî ve mânend sahrâ-yı melsâköy ve kendden biri ve âsâr-ı zulm ve ta°addî-i urûk mütevârî ve izâle-i bekr ve henk arz-ı ricâl ve nisâ dizde sekülür bir emr-i cârî ve katl-i nüfusun hadd ve hasrı maksûr ilm-i hazret-i bârî olub bu adamlarda âsâr-ı merhamet ve şefkat kâtibe-i mefkûd ve bâb-ı mürüvvet ve re°fet bi°l-küllîye mesdûd ve bir muktezâ-yı şer°-i kavîm harekât ve sekenât ve bagy ve tugyânlarına göre dergâh-ı gurbetden matrûd olmaları meşhûd ve ale°l-esâmî meşhûr ve mufassal defterâtı [25B] ez-zikrde tahrîr ve tastîr olunduğı üzere kasabât ve kurrâ ve etrâf-ı nevâhî ve kazâlarda büyût-i müte°addide ve kusûr-ı °âliyeyi müstemil kârgir hâneler ve çiftlikler ve kışlaklar ve degirmen ve dekâkîn ve furunlar ihdâs ve işleri kendüleri kasr idüp kovanlıklar idrâc idüp ru°ûnet ve huşûnet ve adem-i diyânet ile cebren ve kahran fukarâ-yı ra°iyyeden celb ve gasb eyledikleri hayvânât ve mevâşîyi mevşiyye-i magsûbelerinde ra°y ve hubûbât-ı meclûbâtı fesâd ale°l-fesâd mevşiyye-i magsûbe tarlasında yine fukarâ ve zu°afâ re°âyâyâ zira° ve hasâd itdürüb ve asel ve revgandan ra°iyye yedinde bir mikdâr bulunur ise sene-i sitte târihinde verdikleri beş paranın mürâyahası olmak üzere ânı dahî ahz etmegün böyle asl ve ferinde hürmet-i

mütekarrire ve göz yaşu mütevâtire olub meymenet ve bereketi meslûbe olan zehâiri an bâr mezâlîm kararlarına vaz° ve cem° ve yed-i ulyâya adâleti selb ve ref° ve nişâne-i hakkâniyeti yeriyle kam° ve celb-i erzâk °âmme-i ibâd için mahrûse°-i İslâmiyyenin tüccâr ve celbkeşânı vürûd itdikde kendülerle mu°ameleleri hâric tavr-ı mütedâvile ma°hûd [26A] ve o cihetden bâb-ı vüs°at ta°ayyüş-i mesdûd olarak bir rütbeye vardığı birkaç sene mukaddem meşhûd-ı âmme-i nâs olan bahâ-yı rahîs mükerreren iz°âf-ı muzâ°af bahâya tahavvül ve ahvâl-i ta°ayyüş bi°l-küllîye usrete tebeddül idüp fakîr-i derd-mendin degil agniyânın dahî îrâdı mesârîfina gayr-ı vâfi ve ittisa°-ı°l-hark aler-râfi°-i mefhûmu herkesin mâi°l-hayka cânında tâkı olmagın ahâlî-i İstanbul şöyle dursun karb-ı memleket-i mezbûrede vâkı° kasabât ve kılâ°-ı sükkânı dahî dest-i tasallut ve bast-ı tegallüblerinde dâd-ı feryâd ve dest-i berâ verde-i niyâz Yâ rabbi°l-°ibâd zemzemesin inşâd ile mahrûku°l-fuâd olduklarında hâlâ zıll-i zalîl mâlikü°r-rikâb halife-i celîl mutasarrîfid-dühûr ve°l-ahkâb şevketlü mehâbetlü azametlü kerâmetlü pâdişâh-ı âlempenâh efendimiz hazretlerinin kevkeb-i refet ve merhameti evc-i bâlâ-yı sibehr-i mekârimde tâli°-i ve zirve-i vâlâ-yı burc-ı merâhimde lâmi° olub âmme-i ibâd mânâde-i necm-i inâyet-i humâyûnlarıyla münevverü°l-fuâd oldugunu °inde-i ümerâ-yı müntehilî milleti°l-yesû° zübdet-i kübrâ-yı müntemî ümmetü°n-nebiyyü°l-merfû° olan memleket-i mezbûre voyvodası İskerlet beg veled-i Ligor beg re°yü [26B] °ilin müşâhede etmegin el-veled-i serâbiyye mefâdınca pederinin Devlet-i °Aliyyeye sebkat eden hademât-ı pesendîdesi mânendi bu dahî icâle havâle-i fikr ve hayâl idüp emânet-i imâret ve vedî°at-i memleket dest-i tedârik ve kabza-i tasarrufuna taklîd olmagın böyle eyyâm-ı hâceste encâmda re°âyâ ve berâya semendde refâha süvâr olmak müyesser olmaz ise kat-ı bâdiyye-i ıztırâr degil müddeti°l-ömr bâdir-i gül vâdî-i harmân kılacakları emri-zâhirdir deyüb eslâfının muvaffak olmadığı husûsa himmet ve pâdişâh-ı âlempenâhın memleketini sıyânet ve nizâm ve intizâm-ı re°âyâ ve salâh-ı hâl-i berâyâyı müceb olan musâlaha ri°âyet ve kenef-i kifâyet ve himây-ı himâyet-i şehinşâhîde olan hudûd-ı memâlik-i mahrûseye tedâhul-i sû° idüp ve nakz-ı temhîdât-ı Devlet-i °Aliyyeye cür°et edenlerin hakkından gelinmege bezl-i cell-i mekinnet ve mebânî hûn-ı şehinşâh-ı müebbede ve kavâ°id-i mahrûse-i beyza-i saltanat-ı meşîde ve hülle-i adâlet ile mütehaliyye ve haliyye-i himmet-i humâyûn-ı husrevâ mütecellibe ve bu vechle kılâr-ı °âsitâne-i sa°âdeti tasfiyye avâtıf-ı şehriyârî ve avâtıf-ı saltanat-ı medârîden izn ve ruhsat ve himmet ve°l-emkenet buyurulmagı [27A] buyurulmagı ittifâk-ı Boyârân iledir

devlet-i ebed peyvendde arz-ı hâl ve hâlâ mesned-i irâ-yı yârgâh vekâlet-i kübrâ ve merca-ı ileyh kabz ve besat-ı ümûr-ı dünya müşârun-ileyh sadr-a°zam Ragıb Mehmed Paşa yessirehullâhü Te°âlâ ilâ mâ yurıdu vemâ yeşâ° efendimiz hazretlerinin dâmen-i meymenet tev°em-i âsafânelerine ta°lîk ezâfir-i nizâm idüp zafere-i inâyet-i destûrâneleriyle ukde-i mezkûrenin inhılâlini iltimâs ve recâ ve bir sâ°at akdem temşiyetinde ihtimâm olunması bâbında ilticâ eyledikde ol destûr Aristo şu°urun zamîr-i nükte sebh-i mevşükâfları ki müşâta-i zîbâ arûs-i adl ve insâfdır muhât-ı muhîta-i şuûr-ı âsafâneleri olduğu sâ°at tab°-ı refet neb°-ı müşîrâneleri dâimâ hıfz ve hırâst memâlik°-i islâmiyyeye mecbûl ve kahr ve tedmîr-i liâm bed fi°âle mahmûl ve kal° ve kam°-ı fitne ve fesâd ve ref° ve def° ashâb-ı bey ve inâd ve ref°-i zulm-i müfsidân ve zâlimân ve ref°-i kadr-i âbidân ve mutî°ân ile meşgûl olmanın bir muktezâ-yı gayret ve hamiyet taharrik-i urûk-ı Cevdet ve celâdet ve tesevvür-i âsâr-ı cibilliyet-i celâlet ile icrâ-yı şân-ı vezâret ve îfâ-yı hakk übbehet nisfet-i âyet idüp der°akab-i hudâvendigâr-ı a°zam Sultân-ı Selâtîn-i [27B] °Âlem zıllullâhü fil-erzayn halîfetullâhi fi°l-emâkin azametlü celâdetlü şehinşâh-ı mua°zzam efendimiz hazretlerinin mesned-i hurşîd-i yâlin ve pâyitaht-ı lal-i na°lîn olan rikâb-ı kâmyâb-ı cihândârî ve bârgâh-ı şevket-penâh-ı kahramânîlerine temîme-i kerden şân-ı devletleri ve hamâil-i dûş-i şecâ°at ve savletleri olan telhîs-i arz-ı hâl-i tensîs ile îsâl sem°-i hikmet ney°-i humâyûnları idüp bu vechle çâre-sây-ı temhîs buyuruldu ki mülk-i dil-nişîn müferrah-ı zemîn Eflâka dest-i dirâz-ı bîdâdân ile bir mertebede âteşzen haremî râhat ahâlî ve ol kadr-i derûn-ı mülk-i nâzînîni zulm-i ârâmsûz ile lebrîz ve mâlî itmişlerdir ki tahrîrinde ney pâre kalem pürnim sözünün ahker ve her bir sadâ-yı sarîrî pür-nâle-i dil-dûz olması mukarrerdir mazmûn-ı ma°lûm şehâmet-i mersûm-i husrevâneleri olduğu dem ferhunde-i kademde hemân sâ°at-i irâde-i humâyûn behrâm-ı intikâm zıkr olunan erbâb-ı bagy ve tугyân haklarında katliâmı îhâm ve küll-i mütezarr yaktülü fetvâsını icrâya ibrâm ve akdâm idüp ancak ber-mûceb-i hikmet-i rabbâniyye ve muktezâ-yı takdîrât-ı ezeliye min kabli°r-Rahmân vemâ künnâ mu°azzibîne hattâ teb°ase resûlen kerîmesinin işârât-ı celîe-i hikem âsârı ve nekât [28A] Ve nükât-ı celîle-i sa°âdet medârî meclâ-yı tecelliyât-ı sübhâniyye ve mazhar-ı tevfkât-ı rabbâniyye olan derûn-ı kerâmet-i meşhûn-ı humâyûnlarına tecellî ve ilhâm olunmanın tahalluku bi-ahlâkır°llâhi hadîs-i sa°âdet-i elîfîn mazmûn-ı nasîhat-ı makrûnuna teşebbüs ve imtisâl ve mücebiyle amel bâbında vezîr-i asaf nazîr-i müşârun-ileyh hazretlerine âyîne-i Celâlde irâet-i sûret-i cemâl

buyurdıklarında sûret-i kerî zamîr-i vezîr müşerîf-i tedbîr şâhid mâ fi'l-bâl-i Humâyûnları şu vechle tasvîb ve tasvîr eyledi ki çünkü kavâ'id-i külliye-i devlet esâs-ı şerî'at üzerine mebnî ve müesses ve kavânîn-i kadîme-i meşrû'a üzerine murassasa olub cüz'iyâtında kıyâs-ı iktirânıyla o kavâ'id-i câriye olmagın bu husûsun pezîrâ-yı husûl olması için cânib-i şer'-i şerîfden ümûr-ı hâriciyye-i şerî'ate tatbîkde sâhib-i intibâh bir müvellâ nasb ve ta'yîn ve infâz-ı ahkâm-ı şer'-i şerîf ve icrâ-yı mantûk emr-i münîf için dergâh-ı izzet-penâh-ı humâyûndan kâr âzmûde ve ümûr-ı dîde rûkn-i rekîn ve sâhib-i temkîn-i rûşd ve sedâd ile âraste ve dürriyet ve ferâset ile pîrâste tama' ve agrâzdan biri ve nâ-bercâ bugz ve adâvetden 'ârî idâre-i fikr ve hayâl ve i'câm [28B] zihn-i mehâsin intikâlde mahsûdül-emsâl mesâfât ve müvâsâtta fâiku'l-akrân mevâhât ve müsâdifâtdan dâmü'l-etkân kat'-ı merâtib-i âliye ile sâhib-i zât ve zamân gayretlü hamîyyetlü bir zât-ı sûtûde sıfâtı dahî tahsîs ve tebyîn ve hitâb-ı emr-i celîlü's-şânla mü'temîrri olacak kavmin ekser 'askeri ve serserîsi dahî ânların eseri olmagın üslûb-ı hakîm üzerine hareket ve ocak kâ'idesi yoluna ve erkânına ri'âyet ve's-şeyli-âyetî illâ ve kad yüsselles mefhûmunun lâzîme-i emrine icâbet ile dergâh-ı âlî yeniçeri ocagından dahî sâhibü'l-vecâhe dâmü'l-mehâbe ve içcâ'a fitk ve ratka kâdir te'dîb ve tenkîl ve ta'zîr ve tedmîre muktedir idâre-i ümûr-ı 'askeriyyede sâhib-i tedbîr muhâfîz-ı serhadd-i adl ve insâf murâbit-ı ribât tegavvür mehâsin-i evsâf dâmü'd-dirâye sâdiku'l-kavl ve'r-rivâye perverde-i devlet bir agâ-yı zü'l-basîreti dahî ma'îyyet ve terkîfe ta'yîn ile hudûd-ı merâmı te'mîn elzem-i vâhim ve ber-vechi meşrûh temşîyyet-i maslahatda etemm olub vallâhü'l-hamd ve'l minhü mecmû'â-i şîrâze bend-i izzet olan ricâl-i Devlet-i 'Aliyye mânend-i fusûl-i kitâb her biri bir bâbda i'tinâyâ şâyeste-i kemâl ile [29A] ile müstesnâ olmagın vezîr Aristo tedbîr dahî halvethâne-i rahm-ı mâderden hurûc ve çemensafe'-i çâr pâye'-i 'anâsıra urûc ... den beru kemâlâta sâ'î mâder-i dehrin mâ haslı bâg-ı irem otâg-ı devletin bin yılda bir hâsıl olur mahsûlü ve şark ve garb ve yer ve bahr ve sefer ve hazar ve ve Türk ve 'Arab ve 'Acem mevâdınıda ümûr-ı mühimm-i Devlet-i 'Aliyyenin her gûnesinde temşîyyet-bend âmâli olarak kat'-ı derecât müte'âliyât ile vâsıl-ı rütbe-i ulyâ-yı vekâlet'-i kübrâ olub o vechle mukâdîr erkân-ı devlet mûy-ı mev kemâ hüve mazbût sahife-i derûn-ı müşîrâneleri olmagın bu bâbda tetebbu'-ı sahâif-i hâfıza hayâl esnâsında evsâf-ı mezkûre ile mevsûf iftihârü'l-emâcid ve'l-erkâm câmi'u'l-mehâmid ve'l-mekârim sâbıkan cebeci başı dergâh-ı mu'allâ kabucı başlarından El-Hâcc Muhammed Aga gül nesrîn gülben bâg-ı Devlet zîbâ arûs-ı

gülistân-ı rıfâat perverde-i bi-nübûc nebâhet-i zîver-i destâr ibtihâc olmaga şâyeste zî mekkenet dürîr âverde-i dâmâ-yı dirâyet dâric-i medâric-i ulyâ-yı istikâmet olduğu ayne'r-rızâ-yı destûrânelerine müsâdefet etmegin ser-levha-i risâle-i me'mûriyyet olmaga ânı takdîm ve levha-i tanzîm memleket-i mezbûre evvelen ânı terkîm ve melâki [29B] el-ümerânın yed-i idâresine teslîm olunduktan sonra ocâg-ı kerâmet otâg-ı pâdişâhîden bin yüz elli senesinde agâ-yı yeniçeriyân olub hasebü'l-isti'dâd ve'l-istihkâk rütbe-i vâlâ-yı vezâret ile şerefyâfte olan °Abdullah Paşa merhûmun zâde-i muhteremi umdetü'l-emâcid ve'l-a'yân ser-turnâ-yı Hüseyin Aga zîr-i cenâh-ı evliyâ-yı na'imâda kol kanat salub şâhîn var sayd o ebed-i ümûr-ı mühimmede zü'l-iktidâr olduğu ve pek uçurmayalım ammâ muktezâ-yı tarîki olan idâre-i °askerde yektâlıgından gayri âric-i me'âric isti'dâd olan tahsîl-i ulûm ve ma'ârifde ez-cân ve dil sa'y ve ictihâd idüp ve geşt ve güzâr itdigi etrâf ve eknâfda tesâdüf itdigi erbâb-ı kemâlden telemmüz ve fevâkih-i ifâdelerinde tefekküh ve telezzüz iderek güzîde-i akrân olduğu îkân ve ittikân buyurmalarıyla ânı dahî agâ-yı mûmâ-ileyh hazretlerine terfîk ve telfîk ve yâr-ı gâr-ı şefîk ve dîbâce-i risâle-i mezkûreye tenmîk buyurulub bu dâ'î-i kadîm râkîmü'l-hurûf ez-kadîm müşârun-ileyh sadr a'zam ve veliyyü'n-ni'am efendimiz hazretlerinin dâire-i inâyet vâyelerine intimâ ve dâmen-i meymenet tev'emlerine teşebbüs ile sefer ve hazrda eser-i inâyet sa'âdetlerine iktifâ ve mükâleme-i nîme revâ ve sâir [30A] ve sâir gazavâtda bi-yed-i i'nâyetlerinde puşt ve pâ urub siyâh ve sefidî temeyyüzümü ve gayret ve hamiyetimi müşâhede etmegin kusûr-ı pür-küsûrum ma'lûm-ı mekârim mersûmları iken eb-sehâb-ı mükerrerleriyle ervâ ve irâde-i veliyyü'n-ni'mâneleriyle husûs-ı mezbûrda şer°-i şerîate nisbet hıtâma misk fâtihasınca ta'tîr-i dimâg şâhid-i merâm için ya işâret°-i a'leyh müvellâ nasb ve ta'yîn buyurulub yedimize işbu fermân-ı celîlü's-şân virilmiştir ki aynıyla sülki°l-leâl tahrîre çekildi. İftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim câmi°u'l-mehâmid ve'l-mekârimü°l muhtass bi-mezîd-i i'nâyete°l-mülki°d-dâim dergâh-ı mu'allâm Kabucı başlarından sâbıkan cebeci başı El-Hâcc Muhammed dâme mecidehü ve kıdvetü°l-ulemâi°l-muhakkıkîn bâ-işâret Şeyhu°l-İslâmı müvellâ ta'yîn olunan müderrisîn-i kirâmdan Mevlânâ Giridî El-Hâcc Ahmed zîde ilmühû ve kıdvetühü°l-emâcid ve'l-a'yân ocakdan hâsata mübâşeret ile terfîkan me'mûr olan Turnacı Başı Hüseyin zîde mecidehü tevkî°-i raffî°-i humâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki memleket°-i Eflâkın öteden beru min külli°l-vücûh serbesiyyeti ve Âsitâne-i Âliyyenin kîlârı olmak hasebiyle ahâlîsi mezâlim ta'diyyâtdan [30B] musavven ve zill-i zalîl-i

şâhânemde mütezıll ve me^cmûn olagelmişler iken sevâhil^o-i Tuna ahâlîsi ve serhadâtta olan ^caskerî tâifesi Eflâk arâzîsine müneşşir ve atâle^o-i dest-i tasallut ve emlâk ve arâzîlerini tegallüben ve cebren zabt ve odalar ve kışlaklar ihdâs eyleyüb re^câyâ-yı Eflâkın perîşân hâl oldukları bundan akdem mahzar ile i^clâm veistirhâm olundukda bâ-işâret Şeyhu^l-İslâmı müvellâ nasb ve der-^caliyyemden mübâşirler ta^cyîn ve sâdır olan emr-i şerîfim ile mahalline varub memleket^o-i Eflâkın fethu^l-islâm karşusından İbrâile dek vâkı^c olan mahalleri mu^câyene iderek ahâlî ve Boyârânın cebren zabt olunan emlâk ve arâzîlerini ve otlak ve tarlalarını iyâdî-i mütegalibeden nez^c ve tahlîs ve ashâbına teslîm ve ihdâs eyledikleri kışlak ve çiftliklerini hedm ve kal^c idüp memleket-i mezbûreden tard ve ihrâc olunalar bir dahî varmamak ve çiftlik ve odalar ve kışlaklar binâ ve ihdâs eylememek üzere cümlesi ta^cahhüd ve mîsâk eyledikleri mahallinde tescîl olunub der-^caliyyeye i^clâm olunmagla nizâm-ı mezbûr ale^d-devâm tetarruk-ı halelden sıyânet ve muhâfaza olunmak için emr-i şerîfim ile tenbiye **[31A]** tenbiye oludugundan gayri târebah-i mezbûreden bu vakte gelince câ-^cbecâ bu nizâma ve avâmir^o-i şerîfeye mugâyir harekete cesâret oludugu ihbâr oludukça binâ ve ihdâs olunan oda ve kışlakların hedmi ve mütegalibe ve şekâvet-pîşelerin memleket^o-i Eflâkdan tard ve teb^{id} leriçün avâmir-i müte^caddide tahrîr ve tesyîr oludugu dîvân-ı Humâyûnum kuyûdatından ma^clûm-ı Humâyûnum olub istikrâr^o-ı nizâm-ı mezbûre sarf olunan sa^cy ve ihtimâma göre gavâil-i mezbûre külliye ber-^caraf olub eşkiyâ tasallutundan kat^can iştikâ olunmak lâzım gelmez iken bu halâlde Eflâkın metropolid ve piskopos ve manastır^o-ı gominosları ve Boyârân ve sâirelerinin atebe^o-i ^caliyye-i husrevâneme gönderdikleri mahzarlarında zâbitânın agmâz ve müsâmahaları sebebiyle eşkiyâ zümresi kemâ fi^l-evvel ferce ve ruhsat bulub Eflâkın ve Kara Eflâkın karalarına tedricen duhûl ve sâbıkından ziyâde kışlak ve kovanlık odalar binâ ve ihdâs ve bi-lâ nehâşî şekâvete cesâretleri hadd-i tevâtüre bâlig olmagla ^caskerî ve gayr^o-i ^caskerî ve mütegalibe ve serserîgezer makûlelerin Eflâkda ve Karayevada ihdâs eyledikleri oda ve kışlaklar ve kovanlık çiftlikler kemâ fi^l-evvel külliye hedm ve kal^ca **[31B]** ve kendüleri havâle-i mezbûreden tard ve î^câd olunub ^caskerî olanlar me^cmûr oldukları muhâfıza varub anda kıyâm ile re^câyâ fukarası tasallut-ı zulmeden tahlîs ve ıyâl ve evlâdları kendülerine redd ve arâzî ve mürâza^c ve mevşiyye emlâkleri ashâbı olan re^câyâya zabt itdürülüb ehl-i arz olan tüccâr-ı müslimîn zulmeye sâhib çıkmayub ve derûn-ı memleketde gezmeyüb mücerred bey^c ve şer^c ellerini akd ve rü^cyet için

kapudân ve beşlü yân zâbitânı bulunan bâzâr yerlerinde mekes ve ârâm eylemek üzere memleket-i Eflâkın muhal olan nizâmı müceddeden hasr-ı intizâma rabt ve efrâg ve hüccet-i şeriyye olunub keyfiyet-i nizâmı der-aliyyeme i'lâm olunmak üzere emri şerîfim sudûrını istidâ ve istirhâm ve hâlen Eflâk voyvodası Kadaka ümerâü'l-milleti'l-mesîhiyye İskerlet voyvoda Hatmet Avakya bi'l-hayr dahî memhûr-i arz-ı hâliyle keyfiyeti tasdik ve isti'tâf idüp evrâk-ı mezbûrenin hulâsâsı huzûr-ı fâiz olunur husrevânâme arz ve takdîm olunub memleket-i mezbûre re'âyâsının vücûh-ı mezâlîmiden emniyetleri ve mukaddemâ avâmir-i şerîfe ile virilen nizâmın devâm ve istikrârı matlûb-ı Humâyûnum olmakdan nâşî istidâlarına müsâade-i mülûkânem erzânî [32A] kılınmâğın husûsât-ı mezbûre şerle rü'iyet ve mukaddemâ sâdır olan avâmir-i şerîfenin tenfizi için bir müvellâ ta'yîn olunmasından li-ebed ve lâzım ve sen ki Mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsin sen mücerrebü'l-etvâr ve bu makûle emrin uhdesinden gelmege sâhib-i iktidâr kübâr-ı müderrisîn-i kirâmdan olub bu maddeye müvellâ nasb oldığını a'lemü'l-ulemâi'l-mütebahhirîn efdalü'l-fuzalâi'l-müteverrîn bi'l-fil Şeyhu'l-İslâm ve müftiyyü'l-enâm olan Mevlânâ İsmail Âsım edâmallâhü Teâlâ fezâile işâret etmeleriyle işâretleri mücebince bu husûsa sen müvellâ ta'yîn ve sen ki kabucı başı mûmâ-ileyhsin sen dahî hâmete mübâşir ta'yîn ve sen ki ocakdan ta'yîn olunan mûmâ-ileyhsin mübâşir-i mûmâ-ileyh ma'iyetine terfîk ve Eflâk nizâmına me'mûr kılınmışızdır imdi cümleliz müttefekan ve ma'cûlen bu taraftan hareket ve mahalline vusûle müsâra'at ve ber-vech-i muharrer memleket-i Eflâkın hüsn-i nizâmı ve ahâlî ve sekenesinin yed-i tasallut-ı eşkiyâdan tahlîsleri ve ihdâs ve binâ olunan oda ve kışlakların hedmi ile erâzil ve eşkiyânı vilâyet-i mezbûreden kovân ve hayvânâtlarıyla tard ve ib'âdları matlûb-ı humâyûnum oldugunu yakînen bilerek fethu'l-islâm karşusından [32B] İbrâile dek tanzîmi iktizâ eden mahalleri devr ü mu'âyene iderek avâmir-i şerîfe ve nizâm-ı evvele mugâyir erâzil ve eşhâsın binâ ve ihdâs eyledikleri odalarını ve kışlaklarını hedm ve kal' ve re'âyânın yerlerini ve mezra'asını ve mevşiyelerini ashâbına teslîm ve zabt itdürüb askerî ve gayr-i askerî memleket-i mezbûrede serserî geşt ve güzâr edenler kâinen men kâne buldukları mahallerden kovân ve hayvânâtlarıyla üslûb-ı hakîme ri'âyet olunarak ihrâc ve tard ve î'ad olunub fî mâ ba'd eşhâs-ı mezbûreden bir ferdi memleket-i mezbûrede ârâm ve kurrâr eylememek ve ehl-i arz olan tüccâr-ı müslimîn zulmeye sâhib çıkmayub ve derûn-ı memleket-i Eflâkda gezmeyüb mücerred bey' ve şer ellerini akd ü rü'iyet için

kapudân ve beşlü yan zâbitânı bulunan bâzâr yerlerinde mekes ve ârâm eylemek üzere voyvoda-i mûmâ-ileyhin re'yy ve ittifâkıyla nizâm-ı vesîka bend ve tevsîka ve memleketi vücûd-ı eşkıyâdan tathîr ve tanzîfe ve ahâlî ve sekencesini irâha ve tatmîn eylemege ve nizâm-ı asliyesine tahvîl ve ircâ'a sarf ve cehd ve ihtimâm ve keyfiyet-i nizâmeti der-°aliyyeye iclâm eylesiz irâde-i humâyûnum ile memleket-i Eflâkın hazele ve eşkıyâdan o ihtilâlden tasfiye ve tahlise [33A] bu def'a sarf-ı himmet ve gayret olunmuşken bundan sonra tekrâr rızâ-yı mülûkâneme mugâyir çiftlik ve oda ve kışlaklar ihdâsıyla emr-i şerîfin şurûtuna münâfi hareket edenler her kim olur ise olsun zâbitleri ma°rifetiyle ahz ve cezâ-yı sezâları tertîb ve icrâ olunarak itmâm-ı hizmete ziyâde ihtimâm ve dikkat ve sarf-ı mâ-hâsıl vüs° ve kudret ve sen ki mübâşir-i mûmâ-ileyhsin sen devlet-i °aliyyemin mu°tediyye ricâlinden olub senden sadâkat üzere hizmet me°mûl olunmak hasebiyle meyâne-i akrânından intihâb ve bu husûsa müstakilen mübâşir ta°yîn olunmanla muktezâ-yı me°mûriyyetin üzere Mevlânâ-yı mûmâ-ileyh ve refikan ile matlûb-ı humâyûnum olmuşdur buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan fermân vâcibü-l-etbâ° ve lâzımü'l-imtisâlin [33B] mazmûn-ı itâ°at-i makrûniyla âmil olub hılâfından bigâyet tevkî ve mücânebet eylesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe ic°timâd kılâsız tahrîran fi evâil-i muharremü'l-harem li-sene sülûs ve seb°în ve mie ve elf bu emr-i celîlü°ş-şân ve hükmi vâcibü'l-ezânın mazmûn-ı münîfi icrâ ve irâde-i emr-i humâyûni enhâdan sonra mücebiyle amel ve hareket ve bu emr-i mühimmin ber-vech-i me°mûriyyet temşiyetine mübâderet için bin yüz yetmiş üç senesi muharremü'l-harâmının on dördüncü hamîs günü °Âsitâne-i Sa°âdet-i âşiyâne kagûl ve kâid baht-ı ferhunde âsâr ile mâh-ı mezbûrun yigirmi beşinci gününde nehr-i Tunayı ubûr Yergöki kasabasına mashûben bi°s-selâme ve°l-°âfiye nüzûl ve vusûl olundukda ber-vech tenbiye ve tavsıyye-i sadra°zamı çehre-i maksûd âyine husûlünde cilveger olmagâ bir vezîr-i °âlî-i nübâr müşterî tedbîr-i behrâm-ı intikâm ve serdâr-ı bülend ic°tibâr âlî makâmın mu°ayyen ve zahîr ve rehber-i himmet-i masîr olması ehemem ve ibtidâ-yı emrde avâmirin temşiyeti elzem olmagın Allâh vidin muhafızı vezîr-i mükerrem dest ve Aristo şu°ûr-ı °âlî-i nezâd ve müşîr asaf-ı nazîr Hâlim Nihâd devletlü inâyetlü kethudâ Mehmed Paşa [34A] yessirallâhü Te°âlâ ilâ mâ yürîdü vemâ yeşâ° hazretlerinin Allâh debdebe-i kevs-i ihtişâmı ra°d sehâb-ı feth ve nusret ve şa°sa°a-i tîg-i intikâmı berk-ı cihân-tâb dîn ve devlet ve peykân-ı sihâm ciger düzi gerek bâgıstân-ı dalâl ve mühde-i tüfenk cihân-sûzî

sâika-i cângüdâz hasm perîşân hâl serdâr^o-ı mahmûde^l-âsâr ve sâlâr^o-ı hacceste gerdâr oldugu ma^lûm hazret^o-i cihândâr olmagın subh-ı sa^oâdet medâr tefrik-i endâz-ı zulmet şî^oârân hata-i şeb-târ mekârim-i ahlâk ile bi^l-ittifâk-ı müslim ve eşkâr olub pây-ı iktidârı pâye-i cihândârîye basub tîg-i zer nişâne-i şimşîr kuzzana ki arş-ı a^lâya asacagını hâlâ rûy-ı zemîn-i ezkâf-ı tâkâf zîr sâye-i humâyûn-ı adl ve insâfları olan halîfetüllâhi fi^l-arz şevketlü mehâbetlü kerâmetlü şehinşâh-ı mu^oazzam efendimiz hazretlerinin hasebü^l-kerâme ber-muktezâ-yı^l-mülûk mülhemûn-i ma^lûm ilhâm-ı mersûm şevketleri olmagın mânend-i a^ocâz bu üslûb-i mergûbî ibrâz ve ukde-i mezkûrenin ihlâlîni vezîr-i müşârun ileyh hazretlerinin zafere-i himmetine ta^lîk ile sâir vüzerâ-yı ızâmdan efrâz ve irâde-i humâyûnlarını hâvî kendülere hitâben emr-i celîliş-şân ile agrâz **[34B]** buyurmalarıyla mahall-i mezbûrdan bu bâbda sâdır olan avâmir-i ^oaliyyeyi bürremihâ taraf-ı devlet-i matâflarına adamlarımız ile irsâl ve îsâl eyleyüb lede^l-vüsûl der-akab^o-ı hakîmâne harekete mübâret ve vech-i ünseb ile şurû müsâra^oat buyurub kesr-i urûk düşmana bî-iz^oân ve i^lân şân übbehet nişân asl devlet-i satvet iktirân içün akd-i rüsûm dîvân-ı mu^oaddelet-i unvân idüp meydân-ı dârü^l-emânelerinde ve lûle endâz-ı cihân olan tabl-ı mehâbet vezâretlerin agâze-i dil-sûz ile üç def^a darb-ı debdebe-i fasl ettirüb safâ -bahş-ı dûstân ve ciger dîz düşman olub bu vechle telyîn-i urûk erbâb-ı ru^oûnet ve telfîk emzice-i ashâb-ı huşûnet etdiklerinden sonra emr-i âlişânı feth ve kırâ^oete agâz ve mazmûn-ı münîfin cümleye i^lân ve ibrâz hitâmında cümleye hitâb-ı müstetâb buyurub bu emr-i azîmü^l-kadrin hılâfına tarafımdan tahrîrî mütezammin bir iltimâsınız olur ise hudâ-yı lem-yezel hakkıyçün emr-i muhâldir deyüb hatm-i kelâm hayr-ı encâm buyurdıklarında âmme-i müstemîn sem^oan ve tâ^oaten mutâva^o ile devâm^o-ı kavâm^o-ı pâdişâhîye emîn-i beynolduklarını der-devlet^o-i ebed peyvende ba^ode^l-arz bu **[35A]** bu mazmûnu taraf-ı bendegâneye dahî efhâm buyurdıklarında hasebü^l-ikizâ ümûr-i me^omûremize temşît virilüb der-devlet-i ^oaliyyeye irsâl olan i^lâm câmi^o-u^l-merâm olmagla sûretidir ki sûreti ba^oîne serd olunur der-devlet-i mekîne arz-ı dâî kemîne budur ki memâlik-i Eflâk ez-kadîm serbesiyyet üzere zabt ve dârü^l-hılâfetü^l-^oaliyyenin kîlârı olub karîbü^l-ahdde karîn-i ihtilâl olduğundan nâşî üslûb-ı hakîm ve ahsen vechle tanzîm-i bilâd ve terfiyye ve te^omîn-i re^oâyâ ve def^o-i fesâd matlûb-ı zıll-ı zalîl Rabbü^l-ı^obâd olub hizmet-i mezkûre-i lâzîmü^ot-te^odiyeye ya emr-i ^oâlî dergâh-ı ^oâlî kabucı başlarından sâbıkan cebeci başı sa^oâdetlü El-Hâcc Mehmed Aga bendeleri ve ocâk tarafından ser-turnâyî Hüseyin Aga

bendeleri terfikan mübâsir ve bu dâîleri müvellâ nasb ve ta'ÿîn buyurulub iptidâ-yı me'mûriyyetimden °Âsitâne-i Sa'âdetde ve esnâ-yı tarîkde endîşe ve efkârımız istilâ-yı memleket-i Eflâk eden tavâifin taht-ı zâbitde olmagla zâbiti ma'rifetiyle me'mûr olduğu serhad muhâfazasına gönderilmege hezmî [35B] kâbil ammâ serserînin yeri ve yurdu ve pîri olmamagla taht-ı zâbitaya koymak emr°-i asîr ve müşkül olmagın işin vech-i etemm üzere temşiyetine bir cihet-i vahdet tedârikinde icâle-i cevvalê-i fikr ve hayâl ve idâre-i nâire akl-ı dirâyet me'âlimiz ile şu gûne fezleke pezîr oldu ki serserî makûlesinin memleket°-i mezbûrede geşt ü güzâr etmesi ancak kasabâtda sâkin °askerî makûlesine ittikâ iledir °askerî makûlesi inkıyâd-ı emr ile oda ve kışlaklarını hedm ve alâkalarını kat° ve memleket°-i mezbûreden hicret ve rihlet etdikde serserînin melce° ve penâhı olmagla nâçâr firâr edecekleri zâhir ve bedîdâr olub ve a°skerî makûlesinin dahî mercî° ve masîri ve mâbe'l-i°tinâları kal°a-i dârü°l- cihâd ve denîde olan ortalar ve yamakân eskileridir ve cemî°asının husûsan kal°a-i mezbûre mukâbelesinde Kara Eflâkda vâkı° Karayeva nâm kasabada olan °askerînin başları ânlar merbût ve menûtdur anlar inkıyâd-ı vâle alındıkda baş gidince ayak pâyidâr olmaz musaddakınca sertâb-kadem sünen-i vâhid üzere iş yoluna girüb ilâ mâ şâ°ellâhü te°âlâ ol nizâm-ı kurrârda da ve hayr encâm olacağı tahkîk gerde-i ulü [36A] ulü°l-efhâm oldugundan gayri bu mülâhaza pesendîde ashâb-ı ârâ-yı i°lâm olmagın ibtidâ tahrîk-i urûk hamiyet-i vezîrâne ve istifhâm tedâbîr-i müşîraneleriyçün Vidin ve Özi vâlîleri vüzerâ-yı ızâm hazerâtına hakîkat-i hâl-i arz-ı hâl ve Nehr-i Tunaya ubûrdan sonra me'mûriyyetimizi hâvî habl-i metîn-i itâ°at olan fermân-ı cihân-metâ° sûreti ve ümûr-ı merkûmeye müzâheret için te°kîdi mütezammin müşârun-ileyhimâ hazerâtına hıtâben şerefyâfte-i sudûr olan emr-i âlişân savb-ı devletlerine irsâl ve îsâl ve ukûl-ı za°ife erbâbını terbiye ve tasfiye ile irşâd ve fermân-ı celîlü°ş-şân vürûdunda iz°ân ve ittikânlarına tahsîl-i isti°dâd için rüesâ-yı kal°a-i Vidinde nâfizü°l-kelm mücerrebü°l-etvâr mütte°înü°z-zât ba°zı müdebbir ve kâr-güzâr-ı hayr-hâh devlet-i ebed peyvend kullarına irâde-i seniyye-i Devlet-i °Aliyyeyi mekâtîb ile tefhîmden sonra ba°de°l-müşâvere Bükreşe ugramaksızın zikr olunan kasaba-i Karayevaya şedd-i rihâl-i kafûl ve akîb-i vüsûlde hasebü°l-me'mûriyyete teşmîr sâk-ı ihtimâm ve bir ân akdem temşît-i emre ikdâm ehemmi mehm olub lâkin ibtidâ emlâke°l-ümerâ olan kal°a-i mezbûre tarafından ukde-i merâmın ihlâlî ber-vech-i meşrûh müceb-i hüsnî [36B] nizâm olmagın teennî üzere hareket için emr-i şerîfî kırâat ve işâ°atda mübâderet olunmayub ol tarafından haber kat°u°l-eserin vürûduna terakkub

ve tevakkuf olunub kasaba-i mezbûrede beş altı gün ârâm tarafından anda olan tavâif-i askeriyeye ile müvâneset ve müvâsât ve kavlen lehû kavlen leyyinen le'allahû yetezekkâ ev yahşâ kerîmesi mefâdınca kavî-i leyn ve hasen mu'âmele ile müdârâ ve mücârât idüp kendülerde hakkı kabûlde mülâyemet ve emr-i celîlü'ş-şânı iz'ân ve ittikânda müsâra'at edeceklerini fehm ve dirâyet esnâsında kal'a-i mersûme muhâfızî vezîr-i mükerrrem devletlü sa'âdetlü Mehmed Paşa hazretlerinin savb-ı devletlerine tesyîr olunan avâmir-i 'aliyye Divânihâne-i itâ'at âşiyâne-i Vidinde ve dergâh-ı 'âlî Yeniçeri ocağı tarafından vârid olan mektûb emr-i üslûb mahrûse-i mezbûre aga kabusunda cümle muvâcehesinde feth ve kırâat ve mazmûn-i münîfi i'ân ve işâ'at olundukda Allâhü'l-hamd teveccühât-ı seniyye-i evliyâ-yı ni'mâ ile tertîbât-ı mütekaddime mukayyede ve tabâ'-ı muhtelif-e müttehîde olmagın tahsîl-i rızâ-yı humâyûnda ittifâk-ı derûn ile cümlesi gerden beste-i itâ'at olduklarını müş'arun-ileyh hazretleri taraf-ı devletlerinden mektûb emr-i üslûb-ı destûrâneleriyle [37A] destûrâneleriyle bu dâ'ileri ve husûs-ı merkûme me'mûr rûfekâ bendelerine efhâm ve kal'a-i mezbûre kâdısı efendi dâ'ileri dahî i'âm idüp husûs-ı mezbûrun ahsen-i vech üzere temşîtine isti'dâd-ı tâm teykan olmagın Saferü'l-hayrın on birinci Çehârşenbe günü mûmâ-ileyh kabucu başı aga bendelerinin bu câyında sâkin oldukları hânede akd-i meclis-i münîf olunub mûmâ-ileyh turnacı başı aga ma'îyyetinde olan yazıcı ve çâvuşân bendeleri ma'rifetiyle nefis-i kasaba-i mezbûrede ikiyüz mikdârı ota ashâbı askerî tâifesi cem'e-i mahzarlarında emr-i celîlü'ş-şân vezîr-i müş'arun-ileyh hazretlerinin mektûb-ı emr-i üslûbu ve i'âm-ı şer'î ve kal'a-i mezbûrede Yeniçeri agası mektûbu feth ve kırâat olundukda sadâ-yı müfîdü'l-itâ'a-i sem'an ve tâ'at ile emr-i şerîfe inkıyâd ve mutâvalarından başka kal'a-i mezbûrede ortalu yamakân eskileri beyenlerinde musâlaha ve müşâverelerinden sonra mülâhaza-i sâbıkamızı te'yîd ve te'kîd ve şu vechle besat makâl-ı sedîd eylediler ki bizim yoldaşlarımız mâdâm memleket-i mezbûrede seknâ peydâ idüp yıl on iki ay anda mekes ve ikâmet iderler serserî makûlesi [37B] anlara ittikâ ile anda geşt ügüzâr ve tahrîb-i bilâddan hâlî olmayub irâde-i humâyûn üzere nizâm-ı memleket-i mezbûre emr-i muhâldır ve hem pâdişâh-ı âlempenâh hazretlerinin nân ve ni'metin yiyüb ve mevâcîn alub bundan sonra me'mûr oldukları kal'a muhâfazasını terk ve müstemirren füsûl-i erba'ada keferememleketinde mekes ve ikâmet ve vaktiyle hecneti bize dahî sirâyet ve isâbet etmek ne dimektir müslümân ve yolda olanlar memleket-i islâma rihlet ve hicret ve me'mûr oldukları kal'a muhâfazasında mukayyed olsunlar kaldı ki ticâret irâdesinde olanlar ber-

mûceb-i emr-i âlî bâzâr yerlerinde mu'âmelelerin idüp tekâmül müsâlahalarından sonra anda mekes ikâmet ne mûceb-i şemden sonra bir ferden anda mekes ve ikâmetine rızâmız yokdur emr-i pâdişâhî bundan böyle dâimâ destûr-ı amel kılınmanın tarîki budur deyüb beyenlerinde ta'ahhüd ve ber-minvâl-i muharrer müşâverelerine kurrâr verdiklerinden sonra bu mazmûnu kasaba-i mezbûrede olan yoldaşlarına müstakil mektûblarıyla ifâde ve efhâm ve oda ve kışlaklarını hedm ve alâkalarını kat' ve tahsîl-i rızâ-yı humâyûn için bir sâ'at mukaddem berâ-yı ticâret tetmîm-i müsâlaha edince hânlarda birkaç gün ikâmeti iktizâ eden müsâfir tüccârdan mâ'ada bi-ecme'ihim muhâfazasına [38A] muhâfazasına me'mûr oldukları kal'a-i mezbûreye avdet ve ric'at eylemeleri için ekîd ve şedîd kâğıdlarıyla tenbiye ve te'kîd eylediklerinden mâ'ada on nefer ile taraflarından bir çavuş irsâl eylemeleriyle anlar dahî hem emr-i şerîfe inkıyâd ve itâ'ate ve hem ocaklarına serfûrû ve mutâva' eylediklerinden mine'l-bâb ile'l-mihrâb kâinen men kâne gerüye bir ferd kalmamak üzere kendi rızâlarıyla Karayevada mevcûd oda ve kışlaklarını hedme mübâşeret ve iddi'â-yı hukûk edenlerin ba'de'l-murâfa' bir muktezâ-yı şer'-i kavîm hakkı zuhûr edenlerin hakkı tahsîl ve kendülere teslim mübâderet ve kat'-ı alâka edenler muhâfazasına me'mûr oldukları serhade müsâra'at ve akîbinde taşra kazâlara dahî taraf taraf mürâselât ve mekâtib ve mübâşirler ta'yîn olunub anda olan alâkalarını sühûletle kat' ve ref'a ihtimâm ve anlar dahî itâ'ate lil-emr-ü'l-âlî nakl ve rihlete sa'y ve ihtimâm üzere olduklarından başka Nigbolu ve Silistre ve İbrail câniblerine dahî sûret-i emr-i âlî ve bu mazmûn ba's ve efhâm olundukda anda olan Yeniçeri zâbitânı taraflarından vârid olan tahrîrât ve ihbârları muktezâsınca anlar dahî Vidin kal'ası ahâlîlerinin [38B] hareketleri üzere inkıyâd ve itâ'atleri olmagla ülke vâki hâldir bi'l-iltimâs der-Devlet-i 'Aliyye'ye i'lâm olundu bâkî emr hazret-i veliyyü'l-emrindir hurrîre fi'l-yevmi'l-hâmis min Rebî'ü'l-evvel li-sene selâse ve sebîn ve mietün ve elf ba'dehû işbu emr-i şerîf lâzımü'l-iz'ân dahî şerefyâfte-i sudûr olub icrâ ve infâzına sa'y olunan emr-i şerîf sûretidir İftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim câmi'u'l-mehâmid ve'l-mekârimü'l-muhtass bi-mezîd-i inâyeti'l-mülkü'd-dâim dergâh-ı mu'allâm Kabucı başlarından Eflâk nizâmnâmesine me'mûr El-Hâcc Mehmed dâme mecidehû ve kuddeku'l-ulemâü'l-muhakkıkîn umdetü'l-fuzalâi'l-müdakkıkînü'l-muhtass bi-mezîd-i inâyeti'l-mülkü'l-mu'ayyen müderrisîn-i kirâmdan müvellâ ta'yîn olunan El-Hâcc Ahmed zîde ılmühû tevkî'-i refî'-i humâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki hâlâ Vidin kal'ası muhâfızı destûr mükerrrem müşîr müftehim nizâmü'l-âlem vezîrim Mehmed

Paşa edâmallâhü Teâlâ iclâlühü tarafından bu def'a der-aliyyeye gelen mektûbunda Vidin kasabasının arzında nizâm-ı Eflâka dâir vesâtatınız ile gönderilen emr-i şerîfim Vidin muhâfazasında askerî kullarım ve ahâlî-i sâire muvâcehelerinde kırâat olundukda emr-i şerîfime cümlesi izhâr ve inkıyâd ve itâat birle memleket-i mezbûreden [39A] mezbûreden hayvânâtlarıyla hurûca ve çiftlik ve kışlakların hedmine ve reâyânın mevşiyeleri reddine ba'zı şurût ve uhûd-ı ekîde iltizâmıyla bi'l-ittifâk ta'ahhüd idüp lâkin ba'zı reâyâ ve Boyârân zimmetlerinde alacakları olmağla sen ki Mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsin ma'rifetinle şer'an rüyet olunarak ahkâk-ı hakk olunmak için emr-i şerîfim sudûrunu istidâ olunmuş mukaddemâ sâdir olan emr-i şerîfim mûcibince me'mûr olduğunuz husûsları bir sâat evvel hüsn-i hitâma îsâl zımında Vidin yamaklarının ve sâirlerin boyarlarda ve reâyâ-yı Eflâkda olan hukûka dâir da'vâları dahî şerle rüyet ve ba'de's-sübût alacakları zuhûr ider ise tahsîl ve ashâbına teslim ile ahkâk-ı hakk olunmak fermânım olmağın işbu emr-i şerîfim sudûr ve ile irsâl olunmuşdur keyfiyet ma'lûmunuz oldukda me'mûr olduğunuz hususlara mantûk-ı emr-i şerîfim üzere bir sâat evvel hüsn-i hitâm vermeğe sa'y ve dikkat zımında Vidin yamakânı neferâtının ve sâirin dâdüsited ve hukûka müte'allık olan da'vâları hakkâniyet üzere şerle rüyet ve mürâfa idüp Boyârânda ve Eflâk reâyâsında sâbit olan hakları tahsîl ve ashâbına [39B] reddolunub bu nizâları dahî fasl ve cism-i vâhid tarafına gadr ve himâyeden tevkî olunrak keyfiyet sûret-i sicillâtıyla der-aliyyeye iclâm ve mu'accelen edâ-yı hizmet-i me'mûreye ikdâm ve ihtimâm mâ lâ kelâm eylemeniz bâbında fermân-ı âlişânım sâdir olmuşdur buyurdum ki hükm-i şerîfim vusûlünde bu bâbda vech-i müşerrah üzere şeref-yâfte-i sudûr olan fermân vâcibü'l-ittibâ ve lâzimü'l-imitsâlîmin mazmûn itâat-i makrûnuyla âmil olub hılâfından bigâyet tevkî ve mücânebet eyleyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe itimât kılaasız tahrîr evâil-i Rabî'u'l-evvel li-sene selâse ve sebîn ve mie ve elf memleket-i Kara Eflâkda cedîd ve atîk enbiye-i muhdes-i askerî hedm ve kal'a ve mevşiyeler ashâbına redd ve ber-mantûk-ı emr-i âlî amel ve hareket eylemeleri müş'irdir Devlet-i Aliyyeye tahrîr olunan iclâm sûretidir ki zikr olunur der-Devlet-i mekîne arz-ı dâ'î kemîne budur ki Şeref-yâfte-i sudûr olan emr-i cihân-metâ-ı pâdişâhî mûcibince memleket-i Eflâkın karîbü'l-ahdde muhtell olan ümûr ve husûsu nizâm-ı asliyesine ircâ olunmak üzere memleket-i mezbûrede ihdâs olunan ebniyye-i memnû'a hedm [40A] hedm ve kal'a ve askerî ve serserînin keyd ve mazarratlarından ahâlî ve sekenesi te'mîn ve irâha olunmak için

hayvânât ve hubûbâtlarıyla ihrâc ve ib'âd ve mevşiyyelerini ashâbına ve erbâb-ı duyûnun şerle sâbit olan hakları istirdâd olunmak bâbında sâbıkan cebeci başı dergâh-ı mu'allâ kabucı başlarından sa'âdetlü El-Hâcc Mehmed Aga bendeleri ve ocak tarafından ser-turnâ-yı Hüseyin Aga bendeleri terfikan mübâşir ve bu dâ'ileri müvellâ nasb ve ta'yîn buyurulmagla mahalline ba'de'l-vüsûl hasebü'r-re'cy iptidâ Vidin kal'ası mukâbelesinde vâkı' Karayeva kasabasının cihet-i şarkîsi Nigbolu karşısında olan Olet Suyu ve taraf-ı garbîsi fethu'l-islâm mukâbelesi ile mütemeyyiz beş aded nâhiye-i kebîreden ibâret me'mûr olduğumuz husûsun ehemm ve elzemî olan Kara Eflâkdan mübâşeret ve şedd-i nitâk-ı gayret ve sarf-ı cell-i himmet idüp evvelâ anda olan askerî ve serserî makûlesini külliyyen tard ve ib'âd ba'dehû nefsi Karayevada ihdâs ve kendi mülkleri olub oda ve mahzen ve köşk ve ahur ve bodrum anbar ve bâl mengenesi ve kîlâr ve sâir murâfık ve levâhıkk ve tetemme-i seknâyı müstemill yüz otuz bir aded hâne ve yedi bâb [40B] dükkân ve üç aded furûn ve üç bâb salhâne ve üç bâb balhâne ve biri on üç aded oda ve üç ahur ve bir mahzen ve bir köşkü müstemill ve biri beş oda ve iki ahur ve bir mahzeni ve tetemmât-ı sâireyi hâvî iki bâb hanlarını hedm ve kal' ve kam eyledikten sonra taşra kazâlara şurû' ve anlarda olan oda ve mahzen ve köşk ve ahuru bodrum ve anbar ve kille ve oba damları ve kovanlık ve samanhâne ve sâir tevâbi' ve levâhık ve kâffe-i mürâfıkı hâvî yedi yüz sekiz aded çiftlik ve kışlalarını ve yüz on iki bâb âsiyâb-ı dakîklerini bi'l-külliyeye hedm ve kal' idüp ve o esnâda nevâhî-i mezbûrede vâkı' tegallüben zabt eyledikleri dörtyüz elli aded mevşiyyenin târebah-i i'lâma gelince üç yüz doksan üç mevşiyye yedlerinden nez' ve tahlîs ve ashâbına redd ve teslîm ve bâkî kalan elli dokuz mevşiyyenin dahî ahd-i karîbde sühûlet ile istirdâd olacağı mütekarrir olub ve ashâb-ı duyûnun deynlerinden perâkende ve müteferrik kemiyet cihetiyle kalîl ve keyfiyyet hasebiyle kesîr olanı ba'de'l-mürâfa'a tahsîl ve ashâbına def' ve teslîm idüp ve kemiyet-i kesîr ve keyfiyete kalîl mevâd-ı mahsûsanın iktizâsına göre te'diyyesine sa'cy ve ihtimâm [41A] olunub ve hayvânât ve hubûbât mukâvelesini dahî memleket-i mezbûreden nakl ve ihrâc ve karşı ehl-i islâm yakasına tesyîr ve idrâcda tekayyüd-i tâm ve ihtimâm-ı mâ lâ kelâm olunub ancak kesret ve vefretlerinden başka eyyâm-ı şitâ hulûl etmegün sûret-i şitânın def'ine mevkûf olmagla inşâ'allâhü Te'âlâ âsân tarîk ile âgah-ı nizâm ve bi'l-külliyeye kat'-ı alâka ile faysal verilecegi indimizde mütekarrir oldukdan sonra Olet Suyunun karşı tarafından İbrâile dek enbiyenin dahî hedm ve kal'ına mübâderet olunub nehr-i merkûmdan Yerkökiyeye dek

bir takım ve İbrâilden yine Yerkökiyeden bir takım mübâşirlerimiz ta'cyân olunub ve İbrâil tarafından hâlâ Özi Eyâleti vâlîsi devletlü sa'âdetlü Ali Paşa hazretlerinin mu'âvenetleriyle temşît ve hitâm-ı ümûrumuza mecid ve sâ'î ve sarf-ı mekinnet ve bezl-i maktûretimiz esnâsında savb-ı Devlet-i 'Aliyyeden gerek Vidin ve Özi vâlîleri vüzerâ-yı ızâm hazretlerine ve gerek bu bendelerine hitâben istc'âlî mütezammin şeref-sudûr olan avâmir-i 'aliyye tatar veliyyü'n-ni'mi Ali Aga bendeleriyle vürûd etmegin der-'akab müşârun-ileyhimâ hazerâtına irsâl olunub kurbîyyet cihetiyle evvelâ Divân-ı Vidinde feth ve kırâat olundukda irâde-i [41B] 'aliyye-i hazret-i cihândârî geregi gibi cümlelerin ma'elûmu olmagın memleket-i Eflâkdan kendülere be's-i tâm hâsıl olub ittifâk-ı ârâ ile ahd-i kadîmlerinde râsihu'l-kadem olduklarını mütezammın cânib-i şer'î şerîfden virülüb bu def'a der-Devlet-i 'Aliyyeye irsâl ve tesyîr olunan bir kıt'a i'lâm-ı şer'îyyeleri taraf-ı bendegâneye vârid oldukda husûs-ı merkûme me'mûr agâyân-ı mûmâ-ileyhimâ ile bu dâ'îleri dahî imtisâlen li'l-emri'l-âlî mübâşirlerimiz bendelerine ekîd ve şedîd tenbîhât ve tevbîhât ile umûr-ı mühimme-i mezbûrenin bir gün akdem ve bir sâ'at mukaddem temşîyyet ve hitâmına gayret ve sarf -ı vus ve kudret eyledigimiz ecluden evvelki vâkı'u'l-hâldir der-Devlet-i 'Aliyyeye i'lâm olundu Bâkî emri hazret-i veliyyü'l-emrindir hurrîre fi'l-yevmi's-sâbi aşer min Rabî'u'l-evvel li-sene selâse ve sebîn ve mie ve elf ba'dehû Vidin muhafızı vezîr-i rûşen zamîr-i kethudâ Mehmed Paşa hazretleri tarafından ve cânib-i şer' ve ahâlî taraflarından vürûd eden arz ve mahzar ve masdaf taraf-ı bendegânededen gönderilen i'lâm-ı şer'îye binâen vürûd eden emri âlî-şân sûretidir ki ba'îne sûret-i emri âlî zikr olunur destûr [42A] destûr-ı mükerrerem müşîr müfham nizâmü'l-âlem mümevhed-i tebyânü'd-devlet ve'l-ikbâl müşeyyid-i erkânü's-sa'âdet ve'l-iclâlü'l-mahkûf bi-sunûf-ı avâtıfu'l-mülkü'l-a'lâ vezîrim kethudâ Mehmed Paşa edâmallâhü Te'âlâ iclâle ve kuddekahü'l-kuzzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fezâil ve'l-ikelâm Mevlânâ Vidin kadısı zîde fazlühû ve kaddekahü'l-emâcid ve a'yân Yeniçeri zâbiti zîde mecidehû ve mefâhıru'l-emâsil ve'l-akrân muhafaza-i merkûmede olan ocakların serdengeçdi agaları ve alemdârân ve baş eskileri ve ihtiyârları zîde kadrühüm tevkî-i refî-i humâyûnum vâsıl olıcak ma'elûm ola ki 'Âsitâne-i sa'âdetimin kilârı olan memleket-i Eflâk öteden beru mefrûzü'l-kalem ve maktû'u'l-kadem min külli'l-vücûhu serbesiyyet üzere iken bir müddetden beru Vidin yamakları ve sâir 'askerî tâifesi Eflâk arâzisine tasallut ve odalar ve kışlaklar binâ ve ihdâs ile fukarâ-yı ra'îyyetin emvâl ve eşyâlarına ve emlâk ve mevâşîyyelerine ta'arruz eyledikleri mukaddemâ der-'aliyyeme

inhâ ve istirhâm olunduguna binâen memleket-i Eflâkda ihdâs ve binâ olunan odalar ve kışlaklar külliyyen hedm ve kal^c ve ashâb-ı memleket-i Eflâkdan ihrâc ve ib^câd olunub ^caskerî olanlar me^cmûr [42B] oldukları serhadâta gidüp re^câyâ fukârâsı tasallut-ı zulme ve mütegalibeden tahlîs ve nizâm-ı memleket hâlet-i evveliyyesine ircâ^c ve tevsîk olunmak husûsuna irâde-i humâyûnum ta^calluk eylemek hasebiyle irâde-i humâyûnumu hayz-ı kuvveden sâha-i vücûda ihrâc ve isbât eylemek için teveccüh ve azîmet-i sârifeyi mülûkânemi muhtevî bundan mukaddemce mufassal ve meşrûh er-i şerîfim sâdır olub dergâh-ı mu^callâm kabucıbaşlarından iftihârü^cl-emâcid ve^cl-ekârim El-Hâcc Muhammed dâme mecidehû mübâşeretiyile müderrisîn-i kirâmdan kıdvetü^cl-^culemâ-i ^clmuhakkıkîn Mevlânâ Girîdî El-Hâcc Ahmed zîde fazlühû müvellâ tahsîs ve ocaktan kaddekahü^cl-emâcid ve^cl-a^cyân Turnacı başı Hüseyin zîde mecidehû terfîk ve ol suya sevk ve tesyîr olunmuşlar idi el-hâleti hâzihî sen ki vezîr-i muşârun-ileyhsin der ^caliyyeme bu def^ca gönderdiğin mektûbda ve Vidin kazıyyesinin arazîde ve ocaklu kulların ve sâir ahâlî-i vilâyetin verdikleri arz ve mahzarlarında ^caskerî kullarım emri-i şerîfime itâ^caten memleket-i mezbûrede bir müddetden beru binâ ve ihdâs eyledikleri oda ve kışlaklarını hedm ve kal^c ve mevşiyyeleri ashâbına redd ile Eflâkdan kat^c-ı yedi alâka ve tegallüb idüp emri-i şerîfim mantûkî [43A] üzere muhâfazaya me^cmûr olan yoldaşlar Vidin muhâfazasına celb ve istikrâr ve gelmeyenler yoldaşlık addedenden selb ve ihrâc olunub bu misüllü hareket edenler ve memleket-i mezbûrede serserî gezenler kabûl olunmayub cezâ-yı sezâları tertîb ve icrâya zâbitân ve ihtiyârân kullarım tekeffül ve ta^cahhüd eylediklerini ve Eflâk ahâlîsinden alacakları olanların zâbitlerinden mektûb olmadıkça Eflâka varmamak ve zâbitlerinden bi-lâ mektûb gelenlerin haklarından gelmek ve hedm olunan oda ve kışlaklardan ve mevşiyye ve arâzîlerinden külliyyen keff-i yed ve kat^c-ı alâka olunmak üzere cümle ma^crifetini ve ma^crifet-i şer^cle nizâm-ı rasîne bend ve tevsîk olundugu tahrîr ve i^clâm ve gelen i^clâm-ı ba^cîne Dîvân-ı Humâyûnum kalemine kayd ve hıfz olunduguna binâen memleket-i Eflâkdan ihrâc olunanlar hayvânlarıyla bir dahî Eflâka varmamak ve oda ve kışlak ihdâs eylememek ve memleket-i mezbûre bi-hasebi^cl-iktizâ varanlar zâbitlerinden mektûb almadıkça gitmemek üzere nizâm-ı müstahsen-i mezbûru tekrâr te^ckîd ve cümlesine tenbiye-i şedîd idüp mugâyir-i şurût-ı harekete cesâret edenler zâbitleri ma^crifetiyle muhkem hakkından gelinecegi ve va^cidât-ı mezbûrebi-eyy-ivech [43B] kân-ı haklarında icrâ olunacağı i^clân ve işâ^cat ile verilen işbu nizâm-ı müstahsen ale^cd-devâmı mer^cî ve

dustûrül-°amel tutmak fermân-ı Humâyûnum sâdır olmagın te°kîd-i ale°t-te°kîd olmak üzere işbu emr-i şerîfim ısdâr ile irsâl olunmuşdur imdi vusûlünde kurrârdâde olan işbu şurût ve °uhûd ve nizâm ve kuyûda mugâyir tekrâr memleket-i Eflâka tecâvüz ve tasallut edenlerin şer°an ve kânûnen lâzım gelen cezâ-yı maylıkları tertîb ve icrâ olunmak üzere bu nizâm mergûb ve müstahsen Vidin sicillâtına tekrâr kayd ve bend ve nizâm-ı mezbûrun dâimâ halel-i tatarrukundan bigâyet sıyânet ve muhâfazasına bi°l-ittifâk-ı ihtimâm ve dikkat olunub min ba°di emr-i humâyûnuma ve iltizâm olunan mevâsîk ve uhûda mugâyir edeni vaz° ve hâletin sudûruna ruhsât ve cevâz göstermekden ve agmâz-ı ayn ve muhâlefetden gâyetü°l-gâyete ittikâ ve ihtirâz olunmak bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuşdur vüsûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan fermân lâzımü°l-ımtisâlimin mazmûn itâ°at-makrûnıyla âmil olunub hilâfından tehâş ve mücânebet eyleyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i°timâd kılasız Tahrîren Fî Evâil-i [44A] evâil-i Cemâziye°l-evvelî li-sene sülüs ve seb°în ve mie ve elf işbu emr-i celîlü°ş-şân vürûdundan sonra her ayb ki sultân-ı bî-sened-i yed lemasınca sirran ve alenen istikâmet-i bendegân karîn-i ilm arâ-yı evliyâ-yı ni°mâ olub işbu nüvâz-şinâme-i müserred allâme şeref-yâfte vürûd olmagla ba°îne keteb olundu kıdvetü°l-emâcid ve°l-a°yân-ı dergâh-ı âlî Kabucı başlarından memleket-i Eflâk nizâmına me°mûr El-Hâcc Mehmed Aga zîde mecidehû ve kaddekahü°l-°ulemâi°l-muhakkıkîn müderrisîn-i kirâmdan husûs-ı mezbûr için müvellâ ta°yîn olunan El-Hâcc Ahmed Efendi zîde ılmühû ba°de°s-selâm inhâ olunur ki muktezâ-yı me°mûriyetiniz üzere Eflâk memleketine verilen nizâmın tafsîl-i keyfiyetini hâvî bu def°a irsâl eylediginiz tahrîrâtınız ve °arûz ve mahzar vârid ve vâsıl ve mefâhîm-i müeddâlarına itlâ°ımız hâsıl ve şâmil olmagla husûs-ı mezbûrda zuhûra gelen hizmetiniz karîn-i sitâyiş ve istihsân olmuşdur memleket-i merkûmeden tard ve ib°âd olunan tavâif-i °askeriyeden ba°zıları °inâd-ı kadîmlerinde pâ-bercâ-yı itrâr ve fukarâ-yı ra°iyyete îsâl-ı hasâr kâsında olduklarına binâ° zâbitleri ma°rifetiyle ahz ve li-ecli°t-te°dîb etrâf-ı kalâ°idin [44B] yerine irsâl olundukda kal°a bendleriyçün imtinâ° olunmayub Turnacı başı ma°rifetiyle irsâl olunan mahbûslara muhkem habs olunmak bâbında sevâhil-i nehr-i Tunada vâki Kılâ° ve Palankalar dizdârlarına hıtâben bir kıt°a emr-i âlî ısdâr ve irsâl olunması zikr olunan tahrîrâtınızda mûnderic olduğundan mâ°adâ Nigbolu mütesellimi olan Varnalı oğlu İbrahim Aga nizâm-ı merkûm için sâdır olan emr-i şerîfin infâzına adem-i ihtimâm ile eşkıyâ makûlesine tarafgîrâne hareket eyledigini bu def°a ol taraftan

gelen tatarımız takrîr etmekle gerek ol makûle inâd ve muhâlefetden ısrâr edenler ahz ve te°dîb ve habs ve terhîb ve gerek mütesellim-i merkûm ol makûle hılâf-ı rızâ hareketden men° ve zecr ve tehdîd olunarak nizâm-ı mezbûrun te°kîd ve istihkâmı bâbında Vidin muhâfızı vezîr-i mûkerrem izzetlü Muhammed Paşa hazretlerine hitâben bir kıt°a emr-i âlî ısdâr ve irsâl olunmuşdur İnşâallahü Te°âlâ olunmagla ifâde-i hâl siyâkında mektûb tahrîr ve tatarlarımızdan Hacı Mustafa ile irsâl olunmuşdur İnşâallahü Te°âlâ keyfiyet ma°lûmeniz oldukda verilen nizâm-ı müstahsenenin devâm-ı istikrârına vesîle olur [45A] hâlât ve keyfiyyâtın istihsâline mübâderet ile bir gün evvel itmâm-ı emr me°mûriyyetinize mezîd-i i°tinâ ve dikkat eylesesiz ve°s-selâm vasl-ı ileynâ Fî Evâsıt-ı Cemâziye°l-evvelî li-sene 1172 netîce-i kelâm memleket-i Eflâk ve Kara Eflâkın cemî°an kazâ ve kurrâlarında °askerî ehl-i islâmın cedîd atîk ihdâs eyledikleri enbiye bahden bahzen kabrehâ hedm ve kal° ve mevşiyye ve arâzî ashâbına reddolunub °askerî ve serserî memleket-i mezbûreden olunub °askerî ve serserî memleket-i mezbûreden ihrâc ve hayvânât ve hubûbât ve kavân ve menkûlâtlarından nakli mümkün olanı karşı ehl-i İslâm yakasına nakl ve tesyîrde kemâl-i ihtimâm ve dikkat ile mantûk-ı avâmir-i °aliyye icrâ ve infâz olunmmagla Kara Eflâkda kâimakâm ve cemî°an Boyârân ve mevşiyyeler ashâbı akd olunan meclis-i şer°de hâzirûn olub bad °askerî ve ehl-i İslâma mevşiyyelerini tefvîz eylemek üzere îmân ve uhûd ve nüzûr ile müeyyed-i hucec-i şer°iyye ve mevâsik ile nizâm-ı müstahsene efrâg ve tevsîk idüp o esnâsında işbu emr-i âlişân te°diye-i düyûn husûsunda vârid ve ba°îne kayd olundu İftihârü°l-emâcid ve°l-ekârim câmi°u°l-mehâmid ve°l-mekârim el-muhtass-ı bi-mezîd-i inâyete°l-mülkü°d-dâim dergâh-ı mu°allâm kabucı başlarından [45B] Eflâk nizâmına me°mûr El-Hâcc Mehmed dâme mecidehû ve kıdvetü°l ulemâi°l-muhakkıkîn müderrisîn-i kirâmdan müvellâ ta°yîn olunan Girîdî El-Hâcc Ahmed zîde fazlühû ve kıdvetü°l-emâcid ve°l-a°yân Turnacı başı Hüseyin zîde mecidehû tevkî°-i refî°-i humâyûn vâsıl olıcak ma°lûm ola ki siz ki mûmâ-ileyhimsiz muktezâ-yı me°mûriyyetiniz üzere der-°aliyyemden hareket edilen beru sâdır olan emr-i şerîfim mûcibince memleket-i Eflâkda ihdâs olunan odalar ve kışlakların hedmine ve ashâbının memleket-i mezbûreden ihrâclarına ve istircâ° nizâm-ı kadîmine sa°y ve ihtimâm olduğunuz gelen tahrîrâtdan ma°lûm-ı humâyûnumdur ancak memleket-i Eflâk ve Kara Eflâka duhûl eden °askerî ve gayr-i °askerî kemâl-i hırs ve tamalarından re°âyâ fukarâsına halâs bulmayacak mertebe birkaç seneden beru idâne eyledikleri akcaya rebah-ı fâhiş zamm ve idhâl ve tahmîl eyledikleri akçaya takâsan

fukarânın emlâk ve arâzî ve mevşiyyelerini ve mahsûlâtlarını fuzûlî zabt idüp bu keyfiyetlere ma'rifet-i şerle tarafınızdan nizâm ve kat°-ı nizâ° ve hısâm zımnında serhad zâbitlerinden Eflâk voyvodasına izni müş°ar mektûb olmadıkça Vidinli olsun ve gerek [46A] âhar serhadden olsun ferd-i vâhid Eflâk yakasına geçmek üzere nizâm verilüb bu nizâmın istihkâm ve ismirârına ihtimâm olunmak üzere birkaç gün mukaddem egerçe ki tenbiyye ve emr-i şerîfim ısdâr olunmuşdu lâkin ba°zıları hücûm-ı şiddet-i şitâ bahânesiyle hayvânât ve mevşiyyelerini derûn-ı Eflâkdan henüz ihrâc eylemeyüb ve bu güne ta°vikden maksûdları garaz-ı dînevîlerin icrâ ve tatvîl-i nizâ° ile Eflâkdan kat°-ı rişte-i alâka eylememek irâdesine mûmennî olub kimi şâhid ve kimi müddaî olarak dîn-i sarebah deyu re°âyâdan taleb-i sadedinde oldukları akçayı bi lâ mehl-i şer°î def°at ve °acâlet taleb eylediklerinden cevr ve eziyetlerinden başka bunların tasallutlarından etrâfa müteferrik ve bu def°a atanlı yine avdet eylemek üzere olan ba°zı re°âyâ tegallüben bundan evvel vâki olan alışverişlerinden kusûr addeyledikleri akçayı dahî kavî-i hûdları üzere birkaç gün içinde tahsîl etdirilmek sevde'sinde oldukları gelenlerin takrîrlerinden sâmi°a-i humâyûnuma vâsıl olub böyle merâci-i sekîle ile verilen akçanın ma'rifet-i şerle nizâm verilmeksizin fukarâ-yı ra°iyyetden tahsîli ve def°at mütâlebesi ibâdu°llâhihî [46B] usret ve gadri mûcib olub perîşân vilâyeti müstelzem olacağı bedîdâr olmagla merkûmların alınacak ve verecek husûslarına şer°an ihtimâm ve dikkat ve mürâce ve akça da°vâ edenlerin akçaları be-her sene devr-i şer°î ve ilzâm-ı rebah olmuş ise senede onu on bir buçukdan ziyâde mürâceye ruhsat verilmemek devr-i şer°î ve ilzâm-ı rebah olunmayan senelerde mürâce nâmıyla aldıkları ve devr-i şer°î ve ilzâm-ı rebah olunan senelerde onu on bir buçukdan ziyâde aldıkları ba°de°l-muhâsebe aslına zamm ve takas olunub ancak fukarânın zimmetlerinde ba°de°l-muhâsebe zuhûr eden akçalar deyn-i kesîr olub def°at edâsına su°ûbet olan düyûn mühmel-i şer°î ile imhâl ve tedricen edâ olunmak üzere şer°an nizâm ve senedler verilüb deynleri kalîl ve hafîf ve edâsı sehl ve yesîr olanları def°ate ashâbına edâ etdirilerek alacak verecek husûsları külliyyen kat° ve husm olunarak nizâm-ı Eflâkî tasfiye ve tathîre ve fukarâ-yı ra°iyyeti iyâdî-i mütegalibeden tahlîsa ziyâde dikkat ve ihtimâm-ı tâm olunub ve zümeme kalacak düyûn için verilecek senedâtlarında tahrîr olunan vakt-i mu°ayyeni geldikde zâbitlerinden Eflâk voyvodasına [47A] mektûb olmadıkça memleket-i Eflâka gelmemek üzere sened i°tâ sened her birine hûşça tenbiye ve ta°ahhümde kusûrdan bigâyet hazer ve tevkî eylemeniz bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuşdur buyurdum ki vusûl buldukda

bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâc ve lâzımü'l-ımtisâlimin mazmûn-ı itâat-makrûnuyla âmil olub hılâfından bigâyet tevkî ve mücânebet eylesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe ictimâd kılasız tahrîren Evâil-i Receb li-sene selâse ve sebîn ve mie ve elf fîsal verülüb der-devlete gönderilen takrîrdir mevâd-ı mezkûre hulâsa-i kelâm mecmûr olduğumuz emr-i cesîm ü'l-kader mânend hamse-i mütehayyirde beş maddeye münhasıra olub mevâd-ı erba'a ki hedm-i enbiye-i muhdese ve nakl-i hayvânât ve kovân ve hubûbât ve menkûlât ve ihrâc tavâif-i askerî ve istirdâd mevşiyelerdir Kara Eflâk memleketinin beş kazâsında ber-vech-i etemm hâsıl ve sâir memleket-i Eflâkdan dahî mevâd-ı mezkûre itmâm ve tekmîl olması husûsunda mezîd-i ihtimâm ve ba'ûnallâhi'l-mülkü'l-alâm mahallinde tahrîr ve efhâm olunur lâkin madde-i hâmise ki işin aslî ve kat'ı alâka [47B] ve hıtâm ümûr-ı mecmûremizde medhal-i azîmi ve eşedd-i lüzûmî olan te'diye-i düyûn hususidir tavâif-i askerîye zâbitleri taraflarından tezkere ile gelüb memleket-i mezbûre re'âyâsından iddi'â-yı hukûka mübâderet eylediklerinde bîçâre re'âyâyı köy ve kendilerinden mahfel-i kazâyâ bavde'l-ahzâr hasmân-ı ihtisamâ makâmında cereyân eden de'âvî-yi müte'assiretü'l-inkitâc ve münâza'ât-ı müteneffiretü't-tabâc teşettüt ezhâna bâdî zûşücûn su'ûbet-i makrûn ve ikşî'râr-ı cülûda müeddî kâtîmetü'z-zuhr bir madde-i gayret-numûne olmagla mine'l-gadd ve ile'l-âşîyy-i cedd ve cehd-i hamîyyet meşhûn idüp teveccüh-i derûn veliyyü'n-ni'mâ ile ol dahî târ-ı voyvoda hüsn-i nizâm ile bâfta ve reşte zerîfet husûlü şâne-i dendân-ı tekmîl ile berdâhta olmak hadd-i imkânına im'ân ve beydâ-i temşîyyetinde cevelân idüp ber muktezâ-yı şer'î şerîf ikâc ve intizâc zımnında ba'zan sulh ve ba'zan müdda'finin iddi'âsına nisbet idüp ta'dîl ve tesviye iderek bir sûret-i mergûbe ihtirâc olunub ba'de'l-cerh ve't-ta'dîl sekiz yüz seksen kise akça tahsîl ve ashâbına defc ve teslîm ve yedlerinden tahvîl alındı ancak bekâ-yı düyûn iddi'â edenlerin ekserî Belgrad dâr [48A] dârü'l-cihâddan matrûd olan 'alâiyye işrâsının galîz ve şedîdleri ve Arnavud eşkiyâsının belîd ve hadîdleri olub nevâhî-i müte'addide ve kurrân-ı muhtelifede perâkende ve perîşân re'âyâ-yı dermân uhdelerinde alacak hakkımız vardır deyü eyledikleri iddi'â gıll u gışş ile memlû ekser yâ sırf rebvâ olub bîçâre re'âyâ gâred bi-istihân-ı resîd mevkiinde mine'l-amûd ile'l-amûd ferc mülâhazasıyla kazâdan kazâyâ firâr idüp fûrûmânde olmalarıyla terâfileri mümkün olmayub cerîde-i tehettüfden kimini mefkûdedir kime defter-i müfredât üzere yüz yetmiş kise akça iddi'âları olub bi-ihbârî's-sukât maznûn olan alacaklarını alub bekâ-yı

mezkûre ekser yâ sarf-ı rebvâ olmagla bî-çâre kalub bu vechle firâr eylemişlerdir ancak şiddet ve kemâl-i ru'ûnetleri muktezâsınca müddâ'ileri iddi'âlarında sâbit-i kadem ve re'âyâ hasret-i nân ile can virmek mertebesinde mefrûzü'l-adem olmalarıyla ol bâbda i'mâl-i fikr ve hayâl idüp tevsîf-i dâire-i imhâl lâzıme-i hâl olub o bâbda bir tedbîr-i dil-pezîr olunmak için düyûn-ı mezkûreyi hâvî iki kıt'a meşrûh defterler ile der-Devlet-i mu'ayyene efhâm ve hasebü'l-iktizâ **[48B]** Bir emrin sudûruna tavâif-i mezkûre zâbitleri ma'rifetleriyle muhâfazasına me'mûr oldukları kılâ' ircâ' olundukları esnâda fethu'l-islâm voyvodası ile Eflâk memleketi re'âyâsı beynlerinde olan nizâ'ı tefahhus ve faysal virüb kat'-ı nizâ' için emr-i âlî vârid olmagla ba'îne zıkr olunur iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim câmi'ü'l-mehâmid ve'l-mekârimü'l-muhtassı bi-mezîd 'inâyetü'l-mülkü'd-dâim dergâh-ı mu'allâm kabucıbaşlarından Eflâk nizâmına me'mûr El-Hâcc Muhammed dâme meçi dehû ve kaddekahü'l-ulemâ-ü'l-muhakkıkîn müderrisîn-i kirâmdan Eflâk nizâmına me'mûr Mevlânâ Girîdî El-Hâcc Ahmed zîde ılmühû ve kaddekahü'l-emâcid ve'l-a'yân ocak tarafından mübâşir-i mûmâ-ileyhin ma'iyetine me'mûr Turnacı başı Hüseyin zîde mecidehü tevkî'-i refî'-i Humâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki der-aliyyeme bu halâlde fethu'l-islâm nâibinin i'âmı ve ahâlîsinin mahzarları voyvodasının bir kıt'a mektûbu vârid olub mazmûnlarında arâzî-i fethu'l-islâm kalîle olub yerleri zer'a ve harse vâfî olmadığına binâen zarûrî fethu'l-islâm re'âyâsı hîn-i fethden ilâ yevminâ hâzâ kurb ve civârda vâkı' Eflâk toprakında zer' ve hars ve bâg ve ars idüp ve ot **[49A]** biçüb ve iktizâ eden rüsûm-ı âdiye ve a'sâr-ı şer'iyyeyi dahî sâhib-i arza edâ oluna gelüb şimdiye degin memâni'at olunmuş degil iken Eflâk boyarları fethu'l-islâm re'âyâsını Eflâka celb ve Eflâkda arâzî tasarruf edenlerin yerlerini fuzûlî zabt ve ispençelerini alub ve yedlerine ispençe kağıdı verüb ve tekâlîf-i belde talebiyle dahî re'âyâyı rencide ve remide idüp Eflâk voyvodasının bu misüllü zulm ve tasallutu kat' ve men' olmaz ise vakf-ı şerîfin re'âyâsı külliye perâkende ve perîşân ve mâl-ı vakfa dahî zarar ve husrân-ı mertebe olacağı ala't-tafsîl tahrîr ve istirhâm olunub ve Eflâk voyvodasının Âsitânedede olan kapu kethudâlarının mukaddemâ verdiği bir kıt'a i'âmında dahî fethu'l-islâm tarafından enhâ olunan keyfiyetleri külliye menk olduklarından gayrî Eflâkın karalarında ve manastır ve boyarlar çiftliklerinde sâkin-i kadîmi re'âyâyı ve kıbtî tâifelerini fethu'l-islâm voyvodası tama'-ı hâmindan nâşî cebren ve tegallüben sekbanlar ta'yîni ile fethu'l-islâm karyelerine nakl ve iskân ve ispençe ve tekâlîf-i tahmîlî ile rencide ve ta'addî ve bundan başka fethul **[49B]** 'İslâm voyvodalarının adamları Eflâk

yakasına geçüb Eflâk re'âyâsına ispençe kagıtları verüb ve Eflâka tâbi° Çerens nâm mahalde kâim olan boyarların habsinden mücrimleri ve re'âyâyı tegallüben ahz ve fethu'l-islâma cebren nakl ve iskân ettürüb bu keyfiyyet ihtilâl-ı nizâm-ı vilâyete ve emvâl-i mîrîye kesr ve noksan tertibine bâ°is ve sebep olmagla men° ve def° olunmak için emr-i şerîfim sudûrını istid°â eylemeleriyle bu sûrette tarafeynin tahrîrâtı teemmül ve tefekkür olundukda birbirine münâfi ve mugâyir zuhûr idüp işin hakîkatine ittilâ° ile nizâlarının bu tarafta rüyet ve faslı imkânda olunmayub mahalline havâle ile tarafeynin sıdk-ı hâline vukûf-ı tahsîl ve itlâ° olunmak lâzım gelmegin nizâ°-ı merkûmun künh ve hakîkatini der-°aliyyeme tahrîr eylemeniz için bu husûs sizlere havâle olunmuşdur imdi işbu emr-i şerîfim ile vüsûl buldukda siz el-yevm Eflâk nizâmında pâ der-rikâb olduğunuzdan gayri sizlere i°timâd-ı küllî olmagla her ne vechle münâsib ve mümkün ise alâ vechi°l-iltizâm tarafeynin nizâma tahsîl-i vukûf-ı tâm idüp öteden beru mu°tâd-ı kadîmi ne vechledir ve birbirlerinin re'âyâsına ta°arruz olundugu vâhid-i [50A] tarafeynin âhardan ispençe ve tekâlîf tahsîl eylediği ve zulm ve ta°addiyâtdan vukû°u var mıdır ve ta°addî ve tegallüb kimin tarafındandır hâsılı bir dahî suâl ve cevâba muhtâc eylemeyecek vechle işin sıhhat ve hakîkatine bin-nefs tahsîl-i itlâdan sonra kezv ve hılâfdan ârî olmak üzere üçünüz bi°l-ittifâk der-°aliyyeme tahrîr ve i°lâm eyleyüb lâkin size havâleden maksûd-ı humâyûnum nizâ°-ı merkûmun sıhhatine ilm-i mülûkânem lâ-hakk olmak için olmagla gizlü ve âşikâre akçaya tama°an taraf tutub vâkın hilâfını tahrîr eylemek lâzım gelür ise nezd-i humâyûnumdan sâ ve serrü°l-i°tibâr olub mazhar-ı °itâb olacağınızı mukarrer bilüb âna göre sâdikâne hareket ve ne vechle tashîh-i madde olunur ise hâtır ve gönle bakılmayarak sıhhatini tahrîr ve i°lâma müsâra°at ve ednâ kusûr ve ihmâl ve hılâfından ziyâde tehâşî ve mücânebet eylemeniz bâbında Fermân-ı Âlişânım sâdır olmuşdur buyurdum ki hükm-i şerîfim vusûlünde bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan fermân lâzımü°l-ımtisâl ve vâcibü°l-ittibâmın mazmûn itâ°at-i makrûnuyla âmil olub hılâfından gâyetü°l-gâyete tevkî ve mücânebet [50B] eyleyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i°timâd kılasız tahrîren Fî evâsıt-ı Şevvâl li-sene sülüs ve sebîn ve mie ve elf ba°îne fethu'l-islâm maddesiyçün olunan i°lâm der-Devlet-i mekîne arz-ı dâ°î kemîne budur ki bundan akdem câyiü°z-zikr iştikâ-yı mütezammin fethu'l-islâm Nâbi° Efendi der-Devlet-i °Aliyyeye i°lâm ve ahâlîleri mahzar voyvodaları mektûb gönderüb mezâmını fethu'l-islâm kazâsının arâzîsi kalîle olub zirâ°at ve harâset vâfiye olmadığından biz-zarûre re'âyâsı hîn-i fethden beru Eflâk

topragında zirâat ve harâset ve alâka peydâ idüp a°şârını sâhib-i arâzîye edâ üzereler iken boyarları ol re°âyânın arâzîlerini yedlerinden fuzûlî nez° ve tekâlîf-i şâka talebiyle rencîde idüp men° ve ref°ini ilticâ ve Eflâk kapu kethudâlarının takrîrleri ve mukaddemâ Vidin kazâsının verdiği îlâm mantûkî bu iştikânın hılâfını mütezammin olub fethu°l-islâm voyvodasından şikâyet ve Eflâk toprağından re°âyâyı tegallüben ahz ve ispençe kagıdları virüb ve fethu°l-islâm hızâsında vâkî° Çerenç kazâsı Esperavnikinin habsinden mücrimleri ahz ve karşı tarafa cebren nakl ve bu makûle ta°addî eyledigini hâvî olmagla tarafeynin [51A] tarafeynin enhâları birbirlerine münâfi olduğundan tarafeynin nizâlarına bin-nefs itlâ°-ı tâm tahsîl ve alâ vukû°a der-Devlet-i °Aliyyeye îlâm olunmak bâbında şeref-yâfte-i sudûr olan fermân vâcibü°l-iz°ân tatar bendeleri yediyle vâsıl ve ba°de°t-tescîl imtisâlen li°l-emri°l-âlî fethu°l-islâmın bir sâ°at kurb ve hızâsında vâkî° Kara Eflâk memleketinden Çerenç nâm kasabaya şitâb-ı şitâb ve kufûl ve akîbü°l-vusûl me°mûr olduğumuz husûslara sırran ve alâniyete kurb ve civârda vâkî° mahrûsa-i Vidin ve Ada-i Kebîr ve Flordin ve sâir kasabât ve kurrâda mütemekkin sekât-ı müslimînden hakîkat-i hâl istifsâr ve istincâr olundukda tarafeynin hâllerini takrîr ve fethu°l-islâm kazâsı ez-kadîm re°âyâsının ayâ°n-cedd-i Bâştineleri mükemmel olub tasarruflarında olan tarla ve mer°âları kendülere o kuru bâğ mahsûlleri olmagla fazla-i mahsûlâtlarından memâlik-i sâireye fûruht idüp cizye ve tekâlîf-i sâire ve ümûrlarına idâre etmeleriyle bu re°âyâ-yı kadîmenin Eflâk memleketine kat°an ve kâtibete ihtiyâc ve ragbetleri yokdur ve fethu°l-islâm voyvodaları öteden beru cerâyim ile [51B] gelmişlerdir vâlî olan böylece cârîdir ve anlar Eflâk yakasına geçmege ve bir kâr sadedinde olmaga ragbet ve îtibâr etmezler ve Eflâk voyvodası bunlara bir vechle ta°arruz edemez ider derler ise zâhir ve meşhûde muhâlîf olmagla hılâf-ı enhâdır ancak beş altı seneden beru Eflâk re°âyâsı beri tarafın tekâlîf beldeyyesinden karşı fethu°l-islâm tarafına geçüb bi-lâ cizye otuz üç pâra kokorez akçası ve kırk altı para ispençe akçalarını verüb ve ehl ve °ıyâllerini nakl idüp yine bâğ ve bâğçe ve tarla ve kovan ve hayvânât ve otlak ve zirâat ve harâsetleri Eflâk tarafında olmagla bu tarafa geçüb çiftliklerini ve sâir hizmetlerini rü°yet ve arâzînin öşrünü ashâb-ı arâzîye ve hayvânât rüsûmunu kayzına me°mûra verüb ancak rüsûmât-ı beldeyeyi vermezler ve zikr olundugu üzere fethu°l-islâm voyvodasına verdikleri yetmiş dokuz para â°ideden gayrî Eflâk tarafında olan kâr ve kesîlerinden fethu°l-islâm ahâlîlerine bir fâideleri yokdur bu istimâletle üç sene mürûr idüp o tarafda ba°zı ta°alluk peydâ eylediklerinde vatan-ı

aslılerine avdet ve ric'atden emniyet hâsıl oldukda anlar dahî kadimeye [52A] kudemâya mülhak olub cizyeti'r-re's ve sâir rüsûmât-ı âdiye kendülerden alınır ve bu husûs re'âyâyâ hafîfû'l-me'vine ve sûret olmagla birbirine serâriyet iderek katî vâfir-i re'âyâ karşı fethu'l-islâm yakasına ve dahî ötelere bu vechle geçmişler ve Eflâk tarafından rıhletleri yedi sekiz seneye bâlig olanların ekseri Tuna sevâhili ve ol havâlilerde köy ve kend peydâ idüp Eflâk tarafından kat'-ı alâka etmişlerdir ve anlarda bir nizâ yokdur ve fethu'l-islâm re'âyâsı ihâta etmekle zikrolunan Eflâk re'âyâsının rıhletleri iki sene ve yahut birkaç aylık olub yine Eflâk tarafında emlâk tasarruf edenin cümlesi fethu'l-islâm tarafından tasarruf edecek arâziye dest-i ress olmak müte'assir olmagla karşı Eflâk tarafında fi'l-asl tasarruf edegeldikleri mevşiyeyi bâg ve bâgçe ve hayvânât ve mezzrû'âtını i'mâl etmegın fethu'l-islâm re'âyâsı Eflâk toprakına muhtâcdır dedikleri bunlardır beynehümâda güzerân eden nizâ dahî bunlar hakkında ve dahî hakk-ı civâra ri'âyet ile agmâz-ı ayn olunarak aralık aralık ba'zılar çobanımızdır ve ba'zısına bizim re'âyâmızın karındaşı ve yâhud ammîdir diyerek rıhletsiz [52B] dahî fethu'l-islâm tarafından ispençe kagıdı verdikleri re'âyâ hakkında ve dahî fethu'l-islâm tarafında tekâlîf tahtına girecegini idrâk idüp vatan-ı asliyesine ric'at edenler hakkındadır ya'nî fethu'l-islâm voyvodası benim ispençeli re'âyâmdır Eflâk tarafında voyvodasına tekâlîf vermege rızâm yokdur ve cürm ve cinâyeti dahî benim tarafımdan alınmaludur ve Eflâk voyvodası dahî bunlar ez-kadîm benim re'âyâm olub tarla ve ekin ve sâir emlâk ve mevşiyyesi olanların mevşiyyesi ve vech-i ma'âşı benim tasarrufumda olan memleketde olmagla tekâlîf-i örfiye ve cürm ve cinâyeti benim tarafımda rü'yet olunmak iktızâ ederken ve karşı tarafa geçen re'âyâ-yı Eflâkın nakl ve iskânlarına yedimde fermân-ı âlî var iken ri'âyet hâtırlarıyçün icrâsında müsâmaha ve memleket-i Eflâk inâyet-i şehinşâhî ile tasarrufda olalıdan beru rıhlet etmiş ve etmemiş ispençelü re'âyânın bir ferdine tekâlîf beldeye ve yâhud cürm ve cinâyet ile ta'arruz olundugu yokdur ve lâkin ber-minvâl-i muharrer fethu'l-islâm voyvodası iki guruş alub kadîmî Eflâk re'âyâsının veregeldikleri rüsûmât-ı âdiyeyi bi'l-külliyeye selb ve âharlara sirâyet ile mâl-ı mîrînin ta'tîline sebep olduklarından mâ'ada Eflâk [53A] memleketinde bâg ve tarla gars ve zirâ'at ve hayvânât ve kovan tutub otundan ve suyundan intifâ ider iken fethu'l-islâm voyvodası yalnız bir ispençesin almagla ve belki rıhlet etmeksizin tekâlîfden müberrâ olduklarında tekmîl mâl-ı mîrî için iktızâ eden tekâlîfe bakıyye re'âyâ mütehammil olamayub re'âyâ magdûr olmak iktızâ eylediginden başka herc u merc olub bu def'a

verilen nizâm dahî muhtell olması zâhir olmagla zikr olunan sekât-ı müslimînin bi'l-ittifâk nizâm-ı kadîm bâbında verdikleri haber-i sahîhu'l-esere göre Eflâk re'âyâsı hûş-neşîn olmagla Eflâk tarafından karşı tarafa geçen re'âyâ Eflâk tarafından kat°-ı alâka idüp ve fethu'l-islâm tarafından avdet eden re'âyâ fethu'l-islâm tarafından kat°-ı alâka etmek ile şîrâze-bend mecmû'a-i adâlet olanlar emr sudûr ider ise re'âyâ yerlerinden kımıldamayub beynehümâda nizâc° dahî munkatîc° olacağı emr-i mu'ayyen olmagın ol bâbda emr ve fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir hurrîre fî evâil-i zi'l-hicce li-sene sülüs ve sebîn ve mie ve elf bu esnâda memleket-i mezbûre âhar gûne tegallüb eden Silistre nâzır-ı ahâlîsiyle ittifâkan mukaddemâ faysal verilen memleket-i Eflâkdan Tuna kenârları nizâc°ına [53B] mübâşeret idüp ânın dahî hakîkati i'lâm olunmak için emr-i âlî sâdır olub aynıyla kayd olundu iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim câmi'u'l-mehâmid ve'l-mekârimü'l-muhtass bi-mezîd-i inâyetü'l-mülkü'd-dâim dergâh-ı mu'allâ kapucı başlarından Eflâk nizâmına me'mûr El-Hâcc Muhammed dâme mecidehü ve kıdvetü'l-ulemâ-i'l-muhakkıkîn müderrisîn-i kirâmdan müvellâ olan Girîdî El-Hâcc Ahmed zîde ılmühû tevkî-i refî-i humâyûn vâsıl olıcak ma'ola ki mülk-i mevrûsüm olan memleket-i Eflâk ve Kara Eflâkın tanzîf ve tanzîmi sizin hamiyi ve ihtimâmınız ile hitâm-pezîr olacağı Silistre ahâlîsi hüsni ve ta'akkul eylemeleriyle arâzî-i Eflâkdan kat°-ı alâka eylememek için tasannu'ât günâgün peydâ ve kâziyyeleri tarafından arûz-ı ahz ve hâmîleri olan ba'zı kapan tüccârıyla ittifâk ve vüsâtetleriyle refî-i rik'a-i iştikâlarına binâen îrâd eyledikleri husûsât sırran ve alenen teftîş ve tefahhus ve keyfiyetin kendü hakîkati der-Devlet-i medâra arz ve i'lâm olunmak bâbında çend rûz-ı mukaddem emr-i şerîfim sâdır olmuş iken bu def'a ahâlî-i mezbûrun Silistre nâzırıyla ittifâk ve nehr-i Tuna tугyânında taşıdığı yerlerden kırk hat ve taşra zirâ'at ve harâset ve hâsıl olan göller ve adalar [54A] ve adalar re'âyâ ve dâm ta'biriyle kendülere tahsîs ve ittihâz eyledikleri meskenlere Eflâk voyvodası tarafından kat°an müdâhale olunmamak üzere nâzır-ı mezîdinde senedât vardır deyü mukaddemâ nizâm için sâdır olan avâmir-i 'aliyyeye adem-i tâ'at ile memleket-i mezbûreden keff-i yed etmeyüb ta'addiyât ve müeddiyâtı müstekırr ve mütemâdî olmagla husûs-ı mezbûrun künh ve hakîkati ve zirâ'at ve harâset için îrâd eyledikleri kırk hat ve yer ve balta ta'bîr olunan göller ve adalar ve re'âyâ ve dâmlar kadîmden beru kangı tarafdand zabt olundugunu geregi gibi teftîş ve tefahhus ve hudûd ve mukâbili tavzîh ve temyîz etdikden sonra sıhhat ve hakîkati der-devlet-i medârıma arz ve i'lâm olunmak üzere siz ki mûmâ-ileyhimâsız size hitâben emr-i

şerîfim sudûrunu Eflâk kapu kethudâları arz-ı hâlleriyle istidâ etmeleriyle vech-i meşrûh üzere amel olunmak bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur buyurdum ki vüsûl buldukda bu bâbda sâdır olan emr-i celîlü'l-kadrim ile amel dahî ber-vechi meşrûh siz ki mûmâ-ileyhimâsız husûs-ı mezbûrun künh-i hakîkatini ve zirâat ve harâset için îrâd eyledikleri kırkar hatve beru balta ta'cûb olunan göller ve ada

[54B] ve re'âyâ ve dâmlar kadîmden beru kangı tarafdan zabt olundugunu geregi gibi teftîş ve tefahhus ve hudûd ve mukâbili tavzîh ve temyîz etdirildikten sonra sıhhat ve hakîkatini der-devlet-i medârıma arz-ı i'âm eyleyüb mazmûn-ı emr-i şerîfimle âmil olasız tahrîren evâhir-i zi'l-hicce sene sülüs ve sebîn ve mie ve elf Ba'de't-tefahhus vet-taharrî hakîkat-i hâle matla' olub der-devlet-i 'aliyyeye tahrîr ve irsâl olunan i'âm sûreti der-devlet-i mekîne arz-ı dâ'î-i kemîne budur ki Silistre nâzır-ı El-Hâcc Halil Aga ba'zı kapan tüccârıyla ittfâkan nehr-i Tuna tугyânından taşdığı yerlerden kırkar hatve taşra zirâat ve harâset ve anda olan göller ve adalar ve re'âyâ ve kendülere mahsûs ittihâz eyledikleri meskenlerine Eflâk voyvodası tarafından müdâhale olunmak üzere nâzır-ı merkûm yedinde senedât vardır deyü nizâm-ı Eflâk için şeref-sudûr olan avâmir-i 'aliyyeye adem-i itâat idüp ve memleket-i mezbûreden keşide olmayub mahall-i nizâm re'âyâ ve ahâlîlerine ta'addiyât ve rencîdeden keff-i yed olmayub kâdîları tarafından i'âm ve der-devlet-i 'Aliyyeye iştikâ idüp ve Eflâk [55A] ve Eflâk kethudâları dahî arz-ı hâl ile nâzır-ı merkûmdan ve hevâdârları Silistre ahâlîlerinden feryâd idüp rencîde ve remîdeleri men' ve def' olunmasını istidâ eylemeleriyle husûs-ı mezbûrun kendü hakîkati ve zirâat ve harâset için îrâd olunan mezkûr kırkar hatvenin keyfiyeti ve balta ve göllerin hâli ve re'âyâ ve dâmları kadîmden kangı tarafdan zabt olundugu geregi gibi teftîş ve tefahhus ve hudûd ve mukâbili temyîz ve tavzîh olunub sıhhat ve hakîkati der-Devlet-i 'Aliyyeye i'âm olunmak bâbında Eflâk nizâmına mübâşir-i serbevâbîn dergâh-ı âlî El-Hâcc Muhammed Aga bendeleriyle bu dâ'îlerine hitâben fermân-ı lâzımü'l-izân şeref-sudûr olub bundan esbak memleket-i Eflâk nizâmı ve 'askeri ve mütegalibenin iyâdî tegallüpleri memleket-i mezbûre ve re'âyâsı üzerlerinden def' ve ref' ve nizâm-ı asliyesine ircâ' için yedimize i'tâ buyurulan fermân-ı celîlü's-şân mantûkı üzere memleket-i mezbûrede cedîd ve atîk ihdâs olunan enbiyeleri hedm ve kal'a ibtidâ olundukda Silistre mukâbelesinde vâkî' câyiü'z-zikr baltalarda ve memleket-i Eflâkdan ol havâlî sevâhilinde olan binâların hedmi husûsunda münâza'a ve ba'zı güne [55B] kîl u kâl olmagın mübâşirlerimiz ol havâlîde olan ahâlîden teftîş ve tefahhus eylediklerinde

Yerkökiden İbrâile varınca memleket-i Eflâkdan Tuna sevâhili ve balta ve re'âyâ ve rüsûmât ve a'sârı öteden beru Eflâk voyvodası ve mevşiyye ashâbı taraflarından zabt olunageldigini bi't-tevâtür sekât-ı müslimîn ihbâr eylediklerinden mâ'ada Silistre mahkemesi cerîdesinde bin seksen iki târihinde nizâ'ı mezbûrun inkıtâ'ını ve bin seksen iki târihinde dahî münâza'a ve muhâsama-i şedîde olub der-Devlet-i 'Aliyyeden mübâşir ve müvellâ tayîn ve şer'an faysal verildigini ve ol yerlerde ve göllerde nâzırların bir tarîk ile alâka ve medhali olmadigını mütezammin huccec-i şer'iyye olub mûcibince emr-i âlî sâdır olduğu hîn-i tettebbu'da kaydları bulunub ve Dîvân-ı humâyûndan dahî der-kenâr ihrâc olunmagla nâzır-ı merkûmun mu'ârazası büyüce olduğuna binâen ol mahallerde olan enbiye-i 'askerî hedm ve kal olunub ve re'âyânın ve manastırlar evkâfı ve Boyârânın yedlerinde hudûd-ı fârikayı müstemil olan ma'nûn ve mersûm ve mahalle senedât mûciblerince mevşiyyelerini bilâ-münâza'a kat'an zabitleriyçün hâlâ medîne-i Silistre kadısı Muhammed Efendi dâ'îlerinden [56A] dahî tahsîl-i vukûf etmegi ashâbı iltimâs etmegin ol dahî ba'de't-tefahhus hâl-i minvâl-i muharrer üzere oldugunu tahkîk idüp memleket-i mezbûre re'âyâsı yedlerine i'âm-ı şerî verdigi esnâda sadr-ı kitâbda mestûr olan emr-i âlî sudûr ve zuhûr etmekle zikr olunan mevzâ'ın mevşiyye ashâbı manastırlar gomitosu ve sâir Boyârân ve re'âyâ meclis-i şer' hatıra gelüb her biri kadîmü'l-eyyâmdan beru ol mevşiyyeler ve balta ve göllerde sayd olunan mâhîler rüsûmâtı zatb u tasarruflarında oldugunu nâtik hudûd-ı fârikayı müstemil senedât-ı kadîmlerini ibrâz ve hasm-ı câhid muvâcehelerinde bi-hasebü's-şer' isbât idüp li-eclî'l-istihkâm müceddeden yedlerine huccec-i şer'iyye i'tâ olundukdan sonra ber-mantûk-ı emr-i âlî bir kat dahî Ruscuk ve Silistre ve Harseva ve İbrâil ve ol havâlîde olan sekât-ı müslimînden geregi gibi tefahhus ve istifsâr eyledikde İbrâil ahâlîsinden müte'ayyinü'z-zât fahrü'l-eşbâh Ali Aga ibn-i Mehmed Aga ve İbrahim Aga ibn-i Süleyman Aga ve Mustafa Aga ibn-i Ahmed Aga ve Silistre müte'ayyinlerinden Seyyid Ömer Aga ibn-i Seyyid Mustafa Aga ve Mehmed Efendi ibn-i Feyzullah Çelebi ve Mustafa Aga ibn-i Abdurrahman [56B] ve Ruscuk müte'ayyinlerinden Seyyid Mustafa Aga ibn-i Süleyman Aga ve müezzin Muhammed Emin Efendi ibn-i Ahmed Çelebi ve Seyyid Halil Aga ibn-i seyid Ali ve Harseva müte'ayyinlerinden fahrü'l-eşbâh İbrahim Aga ibn-i Ahmed Aga ve Mustafa Aga ibn-i Ali ve Ali Aga İbn-i Mustafa ve sâir ehl-i vukûfdan cemm-gafîr Bükreş kasabasında sâkin olduğumuz hânede mübâşir-i mûmâ-ileyh El-Hâcc Muhammed Aga ve ser Turnâ-yı Hüseyin aga

hâzırân oldukları hâlde cümle rüesâ-yı Boyârân Eflâk mecmaında akd olunan meclis-i şer-i hatırda hâzırûn olub eserü'l-istihbâr Silistre nâzırının münâza'a eylediği memleket-i Eflâkdan sâhil-i nehr-i Tunada vâkı Eflâk cibâlınden nübû idüp ve Mevştene ve Galaçoy ve Zagliye esmâsıyla mevsûm üç aded enhârın teşettütünden hâsıl olub Kalderoşat ve Nebaşe ve Belço Raskol ve Fakami ve Orsar ve Galaçoy ve Mareçyan ve Çökeneşt ve Yukarite mevşiyyelerini müştemil olan baltalar ve anda olan göllerde sayd olunan mâhîler rüsûmâtı ve zıkr olunan üç nehrin tecemmu ve tekessüründen medekkûn Borçe nâm nehr-i azîmin harkıyla hâsıl olub Oraladan ve Osloporiye ve Kotraçan ve Kascori ve Bordişan ve diger Bordişan ve Çegan ve Mesle ve Pişkol Yepure [57A] ve Estelenka ve Konşet ve Dodeşt ve Tanbureşt ve Belonivit ve Boze Peskoyi ve Harayol Karahoskol ve Dohaskol ve Peyaevlan ve Terişan ve Mefran esmâsıyla mevsûm senedât-ı sahiha ile müeyyede olan yigirmi üç kıta mevşiyyeyi hâvî iki kıta balta-i kebîreyi kadîmü'l-eyyâmdan beru Eflâk memleketi manastırlar evkâfi mütevellîleri ve boyârân taraflarından zabt ve taşîr ve göllerde sayd olunan mâhîleri ve saîr rüsûmât-ı âdiyye taraflarından ahz u kabz olunub ve anda olan reâyânın tekâlifini Eflâk voyvodaları taraflarından kabzına meâmûrlar cem idüp nâzırlar tarafından bi-vechin mine'l-vücûh müdâhale ve taarruz olunmaz iken üç seneden beru Silistre mütegalibelerinden olub memleket-i Eflâka saîr tasallut eden mütegalibeler gibi olan Canbaz oğlu Mustafa Aga nâzır tarafından gümrük emîni olub ibtidâen bir mikdâr mahalle îsâl dest-i tetâvil ve yevmen fi-yevmen dest-i tasallutu mezdâd olub memleket-i mezbûrenin ol vechle dahî ihtilâline bâ'is olmuşdur deyu her biri rütbe-i şehâdetde ihbâr eylemeleriyle zıkr olunan baltalar ve mevşiyyeler ve anda olan göllerde sayd olunan mâhîler rüsûmâtı yedlerinde olan senedât-ı sahiha [57B] mücibince ashâbına zabt etdürülüb anda ihdâs olunan askerî dalyanları mukaddemâ hedm olunan enbiye-i muhdeseleri misüllü hedm ve kal olunması ve mezkûr kırkar hatve cerîmin ez-kadîm vazı olmayub âharların kadîmi mevşiyyelerini mahzan tezvîr ile zabt ve gadre müeddî olmagla def-i zulm ve istidâmet-i nizâm-ı cedîd için nâzır-ı merkûm ve tarafında olanlar zirâat ve harâset ve müdâhale ve taarruzdan men olunmaları bâbında emri âlişân istidâsıyla evvelki vâkıu'l-hâldir bi'l-iltimâs der-Devlet-i Aliyyeye arz ve îlâm olundu bâkî emr men lehü'l-emrindir Hurre Fî evâil-i Rabîu'l-evvel li-sene erba ve sebîn ve mie ve elf

Eflâkda ve Kara Eflâkda hedm olunan enbiyye adedi beyânı

Bir tarafı Olet Suyu ve bir tarafı fetu^cl-islâm hizâsıyla mütameyyiz olub beş aded nâhiye^c-i kebîreden ibâret olan Kara Eflâkda vâkı olub ber-vech-i meşrûh hedm olunan ebniyyenin aded-i beyân

Kazâhây Çiftlik Âsiyâb Hâne Dekâkîn Oda Mahzen

Karayeva	141	08	139	5	25	3
Tırgozi	082	13	000	0	00	0
Karkal	146	42	000	0	00	0
Romaniç	082	00	000	0	00	0
Hokine	119	00	000	0	00	0
Çerenç	115	00	000	0	00	0
	685	63	139	5	25	3

[57B]

Cihet-i garbiyyesi Olet Suyu ve şarkîsi İbrâile müntehî tûlen ve arzan on iki kazâdan ibâret olan Eflâk memleketinde vâkı^c ehl-i islâmın mülkiyet üzere ihdâs eyledikleri enbiye ve çiftlikleri bâ-emr-i âlî hedm olmagla ebniye^c-i münhedimin a^cdâdı zikr olunur

	Çiftlik	Asiyâb
Kazâ-yı Olet	109	20
Kazâ-yı Erciş	018	<u>63</u>
Kazâ-yı Moşhil	014	83
Kazâ-yı Algo	038	
Kazâ-yı	120	
Balomiçe		

Kazâ-yı	017	
Demboyçe		
Kazâ-yı Ramenk	072	
Kazâ-yı Bozo	045	Kara Eflâk^cda vâkı^c olan çiftlik
Kazâ-yı	036	685
Sakoyan		
Kazâ-yı Rahve	050	
Kazâ-yı Piset	012	Eflâkda ve Kara Eflâkda vâkı^c olan âsiyâb
Kazâ-yı	010	83
Felepsiner		
Kazâ-yı Velaşkı	092	
	628	

Derûn-ı kasaba-i Bükreş^cde hedm olunan segnâh

Hâne 6

SONUÇ

Giridli Hacı Ahmed'in 1760 yılında Eflak hakkında kaleme aldığı risalesi göz önüne alınarak bölgenin kazaları, kasabaları, köyleri, iskeleleri, çarşıları, pazarları, hanları, hamamları, kilise ve manastırları gibi bazı bulgulara ulaşılmıştır. Bu bulgular bize bir takım çıkarımlar yapmamıza olanak sağlamıştır. İncelenen Risale'de cami ve vakıflara rastlanmaması reayanın hemen hemen tamamına yakınının Gayrimüslim olduğunu göstermektedir. Tarımın elverişli olmadığı yerlerde reayanın balıkçılık, kerestecilik, kömürcülük vb. mesleki eğilimlere yöneldiği tespit edilmiştir. Ayrıca Eflak'ta 12 büyük olmak üzere toplam 17 kaza olduğu bilgisini de ulaşılmıştır.

Giridli eserinde, bu topraklardan geçen elliden fazla nehir ismini zikrederek, zengin akarsu ağının Eflak'ın ekonomik hayatında önemli bir yer tutan tarımsal faaliyetlere ışık tuttuğu bilgisine sahip olmamıza olanak sağlamıştır. Eflak'ta yetişen ve Eflak ekonomisi için önemli bir yere sahip olan hububat ürünleri, meyve ve sebzeler hakkında teferruatlı bilgilere ulaşılmıştır.

Eflak coğrafyası hakkında ayrıntılı bilgiler veren Giridli, bölgenin sosyo-kültürel ve ekonomik hayatı hakkında da önemli bilgilere ulaşılmıştır. Bölgede yetiştirilen ürünlerden, ticareti yapılan metalara kadar çok geniş bir perspektifte bilgiler sunması, Risale'ye ayrı bir değer katmaktadır.

Sonuç olarak, Osmanlı'nın merkezden uzak bir bölgesi olan, tahrîr kayıtları ve şeriyeye sicilleri olmayan bir bölge hakkında Giridli Hacı Ahmed'in 18. yüzyılın ikinci yarısında tutmuş olduğu kayıtlar, yeni bilgilerin gün yüzüne çıkması açısından oldukça önemlidir. Elde edilen bulgular, bölgenin coğrafi yapısına, sosyal ve ekonomik hayatına adeta ışık tutmaktadır.

KAYNAKÇA

Topkapı Sarayı Müzesi Hazine Kütüphanesi, Giridli Hacı Ahmed'in Risalesi, No: 445.

BAYKARA, Tuncer, "Kasaba", *Diyanet İslam Ansiklopedisi*, Cilt 24, İstanbul 2001.

BEKSAÇ, Engin, "Balkanlarda Tarih Öncesi ve Erken Uygarlıklar", *Balkanlar El Kitabı*, Ed. Osman Karatay- Bilgehan A. Gökdağ, Vadi Yayınları, Cilt 1, Ankara 2006.

BİRECİKLİ, İhsan Burak, "Balkanlarda Unutulmuş Bir Halk: Ulahların Kısa Tarihi", *Türk Tarihinde Balkanlar, Balkan Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi Yayınları*, Cilt 2, Sakarya 2013.

DECEİ, Aurel, "Eflâk", *İslam Ansiklopedisi*, Cilt 4, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul 1965.

DOĞRU, Halime, *Lehistan'da Bir Osmanlı Sultanı*, Kitap Yayınevi, İstanbul 2006.

EKREM, Mehmet Ali "Türk Medeniyeti'nin Romen Ülkelerindeki İzlerine Dair Bazı Mülâhazaları", *8. Türk Tarih Kongresi Bildirisi*, Cilt 3, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1983.

ÇELEBİ, Evliya, *Evliya Çelebi Seyahatnamesi*, Topkapı Sarayı Kütüphanesi Bağdat 304 Numaralı Yazmanın Transkripsiyonu-Dizini (Haz. Seyid Ali Kahraman- Yücel Dağlı), 1. Kitap, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2006.

ÇELEBİ, Evliya, *Evliya Çelebi Seyahatnamesi*, Topkapı Sarayı Kütüphanesi Revan 1447 Numaralı Yazmanın Transkripsiyonu-Dizini (Haz. Seyid Ali Kahraman- Yücel Dağlı), 6. Kitap, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2002.

ÇELEBİ, Evliya, *Evliya Çelebi Seyahatnamesi*, Topkapı Sarayı Kütüphanesi Bağdat 308 Numaralı Yazmanın Transkripsiyonu-Dizini (Haz. Seyid Ali Kahraman- Yücel Dağlı-Robert Dankoff), 7. Kitap, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2003.

- GUBOĞLU, Mihail, “Romanya Tarihine Ait Türk Kaynakları”, 7. *Türk Tarih Kongresi Bildirisi*, Cilt 2, Türk Tarih Kongresi, Ankara 1973.
- GOFFMAN, Daniel, *Osmanlı Dünyası ve Avrupa (1300-1700)*, Çev. Ülkün Tansel, Kitap Yayınevi, İstanbul 2004.
- GÜRSOY, Ersin, “Kuruluşun İstanbul’un Fethine”, *Osmanlı Tarihî El Kitabı*, Ed. Tufan Gündüz, 2. Baskı, Grafiker Yayınları, Ankara 2002.
- HEPER, Yusuf, “1550-1580 Osmanlı Eflâk-Boğdan İlişkileri”, Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Uşak 2014.
- IMBER, Colin, *Osmanlı İmparatorluğu 1300-1650*, Çev. Şiar Yalçın, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul 2006.
- İNALCIK, Halil, *Devlet-i Aliyye*, Türkiye İş Bankası Yayınları, 30. Baskı, İstanbul 2009.
- İNALCIK, Halil, *Osmanlı Klasik Çağ (1300-1600)*, Çev. Ruşen Sezer, 18. Baskı, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2011.
- İNBAŞI, Mehmet, Ersin Gülsoy, Zübeyde Güneş Yağcı, “ Güçlü Sultanlar Dönemi ”, *Osmanlı Tarihî El Kitabı*, Ed. Tufan Gündüz, Grafiker Yayınları, 2. Baskı, Ankara 2012.
- İNCİCİYAN, L. - ANDREASYON, H.D, “Osmanlı Rumelisi'nin Tarih ve Coğrafyası”, Ed: Erkan Konyar, *Güneydoğu Avrupa Araştırmaları Dergisi*, Sayı: 4-5, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Güneydoğu Avrupa Araştırmaları Merkezi Yayınları, İstanbul 1976.
- JELAVIĆ, Barbara, *Balkan Tarihi: 18.ve 19. yüzyıllar*, Çev. İhsan Duru- Haşim Koç- Gülçin Koç, Küre Yayınları, İstanbul 2006.
- KARASU, Cezmi, “XVI-XIX. Yüzyıllarda Eflâk ve Boğdan”, *Türk Tarihinde Balkanlar*, Ed. Muhammet Bilal Çelik – Zeynep İskefiyeli – Serkan Yazıcı,

Sakarya Üniversitesi Balkan Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi Yayınları, Sakarya 2013.

KARPAT, Kemal, “Eflâk”, *Diyanet İslam Ansiklopedisi*, Cilt 10, İstanbul 1994.

KARPAT, Kemal, *Balkanlarda Osmanlı Mirası ve Milliyetçilik*, 2. Baskı, Timaş Yayınları, İstanbul 2012.

Oruc b. Adil, *Tevarih-i Al-i Osman*, Haz. Necdet Öztürk, Bilge Kültür Sanat Yayınları, İstanbul 2014.

MANTRAN, Robert, *Osmanlı İmparatorluğu Tarihi I (Osmanlı Devleti'nin Doğuşundan 18. yy'nin Sonuna)* Çev. Server Tanilli, İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul 2011.

MIHAI, Maxim, “16. Asrın 2. Yarısında Eflâk-Boğdan'ın Osmanlı İmparatorluğu'na Karşı İktisadi ve Mali Mükellifiyetleri Hakkında Bazı Düşünceler”, *7. Türk Tarih Kongresi Bildirisi*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Cilt 1, Ankara 1973.

OLIVIER, Antome, *18. Yüzyılında Türkiye ve İstanbul*, Haz. Aloda Kaplan, Kesit Yayınları, İstanbul 2007.

ÖZKAYA, Yücel, *18. Yüzyılda Osmanlı Kurumları ve Osmanlı Toplum Yaşantısı*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara 1985.

ÖZTUNA, Yılmaz, *Osmanlı Devleti Tarihi*, Cilt 2, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1999.

PANAİTE, Viorel, “Osmanlı Hakimiyeti'nin Tuna Nehrinin Kuzeyinde Yayılışı: XIV-XVI. Yüzyıllarda Eflâk ve Boğdan”, Çev. Numan Eribol, *Türkler Ansiklopedisi*, Cilt 9, Ankara 2002.

PITCHER, Donald Edgar, *Osmanlı İmparatorluğu'nun Tarihsel Coğrafyası*, Çev. Bahar Tırnakçı, Yapı Kredi Yayınları, 2. Baskı, İstanbul 2001.

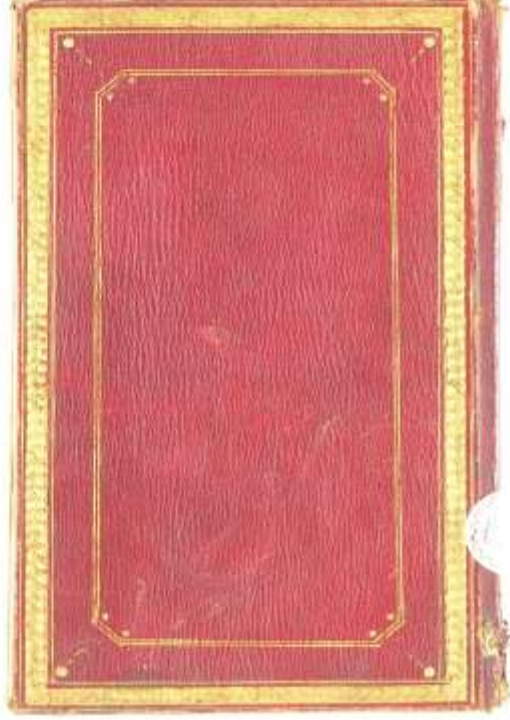
ŞAHİN, İlhan, “Nâhiye”, *Diyanet İslam Ansiklopedisi*, Cilt 32, İstanbul 2006.

- TODOROVA, Maria, *Balkanları Tahayyül Etmek*, Çev. Dilek Şendil, İletişim Yayınları, İstanbul 2013.
- TOSUN, İffet, “Ulahların-Romenlerin Ortaya Çıkışı”, *Balkanlar El Kitabı*, Ed. Osman Karatay- Bilgehan A. Gökdağ, Vadi Yayınları, Cilt 1, Ankara 2006.
- UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı, *Osmanlı Tarihî*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Cilt 1, 2. Baskı, Ankara 1961.
- UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı, *Osmanlı Tarihî*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Cilt 2, 6. Baskı, Ankara 1994.
- UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı, *Osmanlı Tarihî*, Cilt 4, 2. Baskı, Türk Tarih Kurumu Yayınları , Ankara 2011.
- YALÇINKAYA, M. Alaaddin, “Osmanlılar Döneminde Eflâk ve Boğdan”, *Balkanlar El Kitabı*, Ed. Osman Karatay- Bilgehan A. Gökdağ, Vadi Yayınları, Cilt 1, Ankara 2006.
- ZINKEISEN, Johann Wilhelm, *Osmanlı İmparatorluğu Tarihi 5*, Çev. Nilüfer Epçeli, Yeditepe Yayınları, İstanbul 2014.

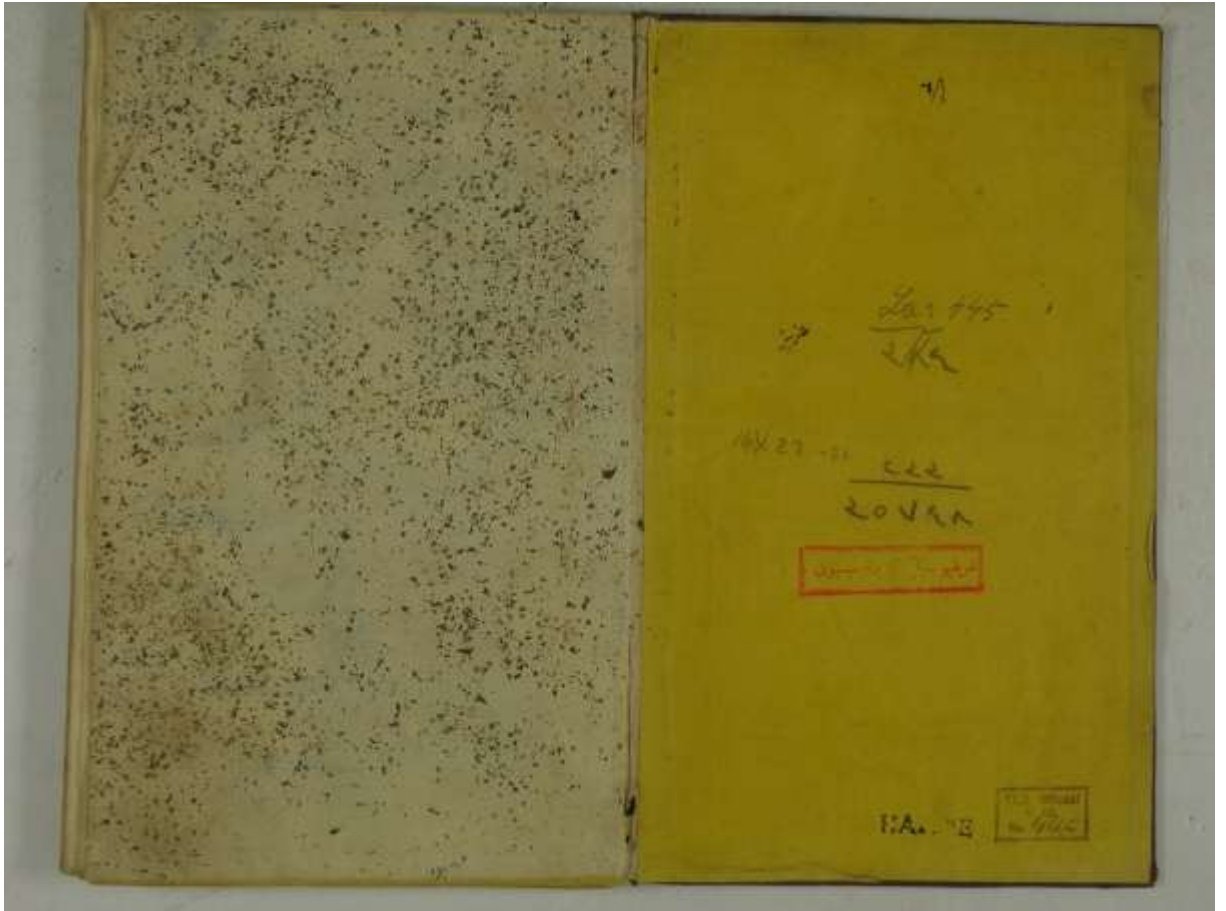
EKLER

EK. 1

GİRİDLİ HACI AHMED'İN RİSALESİ

TOPRAK SARAĞI MEZESİ
HAZINE KİTAPLIĞI
NO: 104/5

اقلیم ایمان و اذعان و زین - نسیه بخان
بر افتاد رسیده - شام شام جد و نسا - و
و پنج رواج نسبت شکر ای نسا - فواقر فی ال
ملایک مقدسه از یاج - و رسول رسالت اول
انجی مشی و ثلاث و رواج - ایلد او لخدوتند
جهان فرین حضرت نرسک نفعی بارگاه تقدیس
و زویع دستگاه بخدی غلتور که مهر عدل
شهنشاهان الله نطهر و مانع جمع عالم - و
اصلاح مزاج کافه بن آدم ایدی و غیر غیر غان
بر فاندن را ورده - ساحل دامای تقضیه
دوسوده - لای غیبات - و درای غیبات
بولجامل لوی شفاعت حضرت نرسک خاکای
عرش بیای معاد نرسه عرض و نسا اول نور که
شفاه حکمت بناه - و نبوت کتابه رسال نرسک
پیرامه نسا جان اهل بیان اولان نرسک

نرسک با رعب از مسیره شهر کلام مرز نرسک
انا حیقت مداری مشهوره عاتد کامکاری و
محموس شیخان کافه صفداری اولشدر
نرسک ساهوفا شبا ک مناسقا - و طاق علی ز نرسک
القوم مصاحرا - و ماصدق بانم اقدیر نرسک
اولو سهری نرسک ذوق والای اقدیر - و کویک
اوج بالای اهدا اولان اصحاب واجب
الافتخار الله تنبیه صلون مستب الانبیا - و
نرسک غیبات سبدا لامصفا قنور که نور النور
وجو و نرسک جالبه صبا بخش کائنات اولان
ذاتش از ایات محمدیه دن اقتباس ایلد کوی
انوار هدایت انا ایلد قیاس بقیده نسا و سحر
نور ایلد بیلر بعد از تمهید قواعد معاد الهی
و ناسخیه میانی غیبات حضرت رسالت
پناهی - حال سلک اول سلسله سلطین
عزیزیه نرسک کرامتداری - و سپهر بلده سلطت
علیه نرسک ایلد بوری - امامه نرسک خلافت
سرمدیه - و رابطه سلسله الذهب شوکت
ایدیه - شهنشاه معظم علی حضرت - کعبه و
والا لرسک - سلیمان سلطوت - و بدون نرسک
قهرمان در کبر - صاحب شمشیر - جمشید نظر

مفصل آمال الامم بوغور کره الهم - نرسک مزاج
الانام - بشمول لغظه الاحمر - المصنوع بصنوع
الطافه الملائکات - المعلن بقهوم ان الله
یا مری بالعدل والاحسان - ساهنا ان العزیز
والشرفین - ظل الله فی الخاضین - خادم
الحریمین الشرفین - مؤسس قواعد صفا
خلیفة روی زمین سلطان مصطفی - لاراک
اعتاق الامم مطلقه بالملوک امره العالی - و ما
یرحمت الافاق استخره بسوف حکمه التعالی
خبر نرسک و نسا نرسک نرسک - و کراه چرس
بوغور نرسک چرس نرسک کاه انوسین سعاده
جلوس ایدوب نواع رخسار تابدار - و انوار
دیدار فرخنده انوار ایلد اطراف و کاف عالم
غوم و هجوم ظلام شب دنجوری دور و محمود
ایدوب نرسک نرسک مردم و ما وجود و جان نرسک
کشیده بشر و جوش و بطوری روشن و بر نور
و بر سرور - و ساهنا نرسک ذات کرامت سبانت
هما بنوری اقطار مما لک جهانی استعاب
و بر چشمه بطوری سرا با نوسا نرسک غرقای زبان
و سرا با ایلد کندن برو حضرت جان بخش جهان
افرن که قدرت کامله و حکم شامله ایلد جمیع

جمیع موجودات سببا بی با بان عدمدن
حداقن دبستان بر کاستان وجوده و جمیع
مخلوقاتی سبدا و ایلد ایلد کندن - و ایلد کندن
شهرستان حد و کوردی غیبات از نرسک
وارا دهم نرسک سببه اول نرسک و اقیال
و کویک سعادت و ایلد نرسک نرسک نرسک
و اوج رحمت لایع ایلد بوب نرسک نرسک انوار
عدالت و انار حیات و جراسله معور و جهانی
اقاب عالمات ابکی منور و درخشان - و بر
نور و تابان ایلد بوب نرسک نرسک نرسک
کوه جیش حیوانی کشف جاننده اسوده و بخواب
حضور ایلد نرسک ایدی - جهان نرسک
اولسون مهر روی عالمه نرسک نرسک نرسک
مصیبت انوار سحابی - و کویک ایلد نرسک نرسک
تخلیقه فی الارض فاحکم بین الناس ایلد نرسک
اشارتی - و اساطین ظل الله فی الارض کله
حکمت لغدی معاد نرسک سلطان اعظم خلقة
روی زمین - و ساهنا نرسک نرسک نرسک
ماه الانتفاع بر غل غلیل اولوب ایلد حکم
عالمه ایلد نرسک نرسک نرسک نرسک
دخی نرسک حکام نرسک نرسک نرسک نرسک

جای اوصاف اولوب و کین مطلقه وزیر اعظم
وصاحب هر در مظهر حال و جان اولمشد و بنوی
انارجا که لطف و احسان و کرم جانشان افزاید
بالذات وزیر اعظم در صادر و که منجدر و
تأدیب و تغذیه و قهر و تدبیر مرتبه ثانیه ده
انکار بر ضوابط عسکریه بر موبدر و
که اصل ادا امور شهنشاهیان مجرب الیه
قبض و بسط جمهور اولمغین ان الله ملائکه
شوق الامل الی الامل خیر حرکت از خنده جناب
نسق ساز که راهی جهان مستبد الی بیان که
یکادوز که مکاری پروا راغب همدان شاه
بیتن اقدماریه و ما یبشاه حضرت ترکی مشیر
اصف نظر حاتم نادر دستورار استو شعور
عالی زاد مدوح عالم محمود بن آدم بروزیر
مشتری تدبیر اولمغین استعداد و بردیک
وضع اساس بیان دولت ابدی بودند و عصر
شرقانه و سخن نظامه کهنه و جود سعود
عیم البیوردی کی خدمت عظیمه دین و لایق انا
ایله مؤذنی ابد رضای پناه و فضل کناه شریف
منکاهی و کالت گیری نقل استدر و اول کوب
کف غضب خاصیت بر مکه دن بوز و ایت

دور صف صدر اعظم

اهت فریت منتهی اولمغین هان اولمغین راسته کوی
سکار مددن نادر بدراضی هان اولمغین بوسه نظام
جهانیاتی موجب نیز شعله با ش اعظم تاب
اکه بعضی عالم اولمغین شد و حقا که طور مظهر
کرده بر صاحب بدیشا در که جناح هفت ضم
بد مکتوبت قلبه کف بر نور بلور صغوفی بذل
عامه ایچون لخد و اخراج ابتدای ترقی سیر کت دار
و ذرات شعله بار اولمغین صیاد کس
سفید که نور و ضیاء ده هرگز بقده خورشید
اولمغین و بر مکتوبی مویز ادا در که هزاران
هزار امور مشکله دشواری اختلا له بر لفظ کثیر
العی الی جواب فرما اولوب نسق سازی کارهای
جهانیان باید لایق کافی و قاطعه جواب
شاقید رصوب عالم غیبتن ماهیت عصای
خام سندن استکشاف اولمغین مطلق راه
استخوان اولمغین و انکار اولمغین هفتی تمام
حروف ادا اولمغین تحقیقه نظام ادا
مکالمه دست خوشترست مدلوله عمل
بیورب ماریاخری اخصیص مقتضای مقام
اوزره حواله لیان حال ایدر هوالمستحق
کلیتم وظیفه هوالمطلوب المومنین من یحیوه

در سخن موی علی موقوف اولمغین سلطان اعظم
مرتبه مخصوصه سندن مرتبه عظیمه مظهر
و علی پسرین و دنیا انبیا رولیا قرآنی و حکما
قلوبی و لایق ایتدی کی بر نسق الاسلام
سلطان الله استقام و بر دیک مقتضای حدیث شریف
عالم کبر شهرت بر اوزره امام انبیا و رسالت
کریمه اوصاف حیده ازین حراز اولمغین
و شرف و دانش کیمه ایله سر اوز اولمغین
فراداد حق شناسان مسائل باز و معلوم
کردن نکته سفیران حقیقت و مجاز و مرتبه
عزیزان حیده بر وجه با بعد از که مظهر
بر طرف ساز غوغای زید و عمر و میا و پر داز
دعوی بیگ و بیک اولمغین افراد ناسله جمهور
دنیا و نخل مری تدبیران ایکن از درون شوکت
و از بیرون بیک باش و عقیده دل کا هر کس
مشاهدات قدسیه اید محبوب خدا و مظهر
لطف مخصوصه جنتا مغین انوار اموال طاق
مجددین بر طبقه بر واصل در که ساعده مستلای
عالم موی با ی اولمغین اولمغین فیه بر دور
انوار شکسته میان از دست و قدیمی
و صحیح اولمغین و رسم و مشرب عالی اولمغین

دور صف شیخ الاسلام

اولمغین محمود ام اولمغین کا فیه بنی آدم در کرم
و ستا کرم و نیکه رود در حاره اولمغین
نای غریب و جاه و جلالت و نایق اولمغین
اقوال شوکت کرامتوها ستون حضرت
معلم و لایق عالم اشد بر حضرت بنی محمد
نام و لایقین با عشق بر کین تا فیه اید مست
و مکتوب و جای کشت حرفه کیران ان خراف و ضرایف
فیما تله بر یکین اولوب حلال بنی ساه و زمیت
نوحیه کان بارگاه ریشا ایدین اولمغین
در ظل آفتاب نور اسوده اند خلق باور بیاد
تا بقیامت زوال نور عیسه زنده سالامیز
اولمغین بعد ازین بو تقریر بر لایق و عظیم
عبرت صبر و حقیقت صبر با عین موجب
انصوب اولمغین که بر موجب مقالاته مقوله و
مقدمه است بسوسه کز دانش ارایام فایده
کو هر کس شهنشاه ایدین دور و عزیم قدرت
پادشاهی کیمه کتای مقامه جمهور اولوب
لغات خیر غضب داری انش دشمن سوز و نیر
دلد و رفیر لری بریم قدرت شهنشاهان اولمغین
اولمغین انقلاب اربعه مترقی قاطعه دواز
اربعه کبر اولمغین اولمغین سلسله مستقیمه

سبب الغیبت صاله

حوزه شهنشاهید که مانند جزه لاجری اولوب
قلم روزبان ایلده صیانت ذات و تمامه ایضا و
بجای بیازده اعلان و املاسی صخر اولوب میان
تیر اولونک فارق اولدی بقی ملک اولدی
بختان من من بین و بینا کی معاد بجه هر روزی من
استان و هر چیزی طوی میماند هر چه سبیل
الهم انرا ایله با مال و قیاسی عازا اختلاف
ایله کصفت ماکول بر کلال و اما ایسی صرد
حفظه استخوان رسته سه و صوی قالیب
استان اولدقده سیف صاوم سرج القالیب
جیالدا ربر ایله قطع عروق ماده قیاسی بدینان
بدوی صاوت اولی سنه ارجاع ایله امداد
ارادتها بونب شها مترون شهنشاه ایل
بیور لغین السوزا فخر و عزم امدار
کریدی تمام اجد ایلدی هر باری بوازم عظیم
القدرک لظیف و عقیبت به اشارت عن مول
تعب و بعبین بیور لغین جنبش و نشاط
ایله تحصیل رضای پادشاه بدلی وجود و امر
هابوند اولدق اولد معصا تمام و اختتام صرف
حوسله امکان و وسیع بیون حضرت عاقلش جهان
افزون ایلد بود بکنین باغ ارم اوانا مرادان

فهرست رساله
بیان حدود اقدار قریب

هر آمدن یاغبان عامه بیان میوه چنین زوجه
عیان اولوب اولاً فلا فخر مذکور است
حدود و مساحتی تا نیاخا و نیا اولدی بقی نواس
و فر او نیا و نیا نیا تا کتا ملک مزبورده
مستقل اولدی بقی مالوف و ابعافت اولدکن
شهنشاه ایلده حالت اولی سنه ارجاعی سردی
شروع و حسب امکان تحقیق و بلوغ ایدوب
بیوجیه خاوم و ساری تحقیق بیان اولد که
ملکت فلا فخر فتح الاسلامی بقی فخر
و اتم تحف برین شعبین اولوب فخرین بدجه
ایله مستطع اولان بجه صومیدن معلومه
اقدار سیه شرحه طوی ملک مزبورده ایل
بعدان ملکی فارق اولوب فخرین بدجه
اولان نهر صری و ارجه درت بدجه در که هر
درجه بحر می اکی و بعدن عارستا و لغین
سکسان سکر و فتح و روجه زای قدم اوج
اوج میلان عارستا و اقدار بجه اکیوز
درت میان طوی اولدی لکن من حیث العرض جلیله
تقریب در زیر اطر فخرین بدجه طوی در
مقوس و افع اولوب طرف شمالی که اولد
طریق و هر مزبورک و قرنی مناسبتده در

تحاطه الاصلح اسکاد و الاشرق و افع و ابعاد
تحقیق رسته هر سه در لظیف و عظمی بیور
یکوی طرف در فخرین بدجه ایدوب
واقع و نیازی کتا لده و بقی فخرین بدجه
تبع بدجه ایدوب واقع اولوب سبب فخر
اولی اوزر اکی بدجه عرض و نش اولور که
حساب هر بوز اوزر فخر درت فخر اولور
و فخرین بدجه فخرین بدجه حساب
معاری عرض فخر اکی فخر و قیاسی حساب
بوزر کیمی ایل عرض اولور که ایل امداد
فخریا ملک فخر فخرین بدجه فخرین بدجه
میل اولور و قیاسی حساب فخرین بدجه
وج بیلد کیموز ایش درت میل اولور طرف
جنوبی طوی شمالی اسی اولد فخرین بدجه
فخرین بدجه و بعضا ملک فخر ایل
محدود تقریباً درت بیک موشه کی مشتمل
اون بدی قضا های کیموز دن عیارنا اولوب
بش قضا سبب فخرین بدجه و فخرین بدجه
و قریب و فخرین بدجه فخرین بدجه فخرین بدجه
بجه صومیدن شرحه طوی اقدار سیه
نهر اولد و ارجه کی و طوی ز ساعت و طوی

بیان اصل وضع موشه

و طوی دن اولد جانیشا ایل طوی فخرین بدجه
ملکت فخرین بدجه فخرین بدجه فخرین بدجه
اولشان درت بیک موشه بیک بیک مقدار
بوی طرف حاوی اولوب و بقی فخرین بدجه
نام بیک بیک موشه بیک بیک موشه
تا تا فخرین بدجه ایلده موشه مذکور
بدن ایلد و بقی فخرین بدجه ایلد
ایله کدور و بقی فخرین بدجه ایلد
سلسله سندن برطاعت فخرین بدجه
فخرین بدجه موشه موشه موشه
بدر ایشا بدوب ایلدی فخرین بدجه
و تحقیق رعا ایلده معور و اسوده اولور
باینده تألیف و تقریر رعبه ایچون ملک فخرین
اراضی سندن هر بیک بدله بولنان اما کن
واراضی اکی که فخرین بدجه فخرین بدجه
و دوزی محدود و بقی فخرین بدجه
بروجه هر فخرین بدجه و بقی فخرین بدجه
فخرین بدجه هر بیک بدیه سندن و بقی فخرین بدجه
هر ایلدین شمس ایلد کیمی ایلد فخرین بدجه
ششاسان تقریر و بیان ایلد فخرین بدجه
ملکی فخرین بدجه ملک موشه و بقی فخرین بدجه

بیان
حدود اقدار قریب

نظارتها در تمامه بپوشانده بوقتاده
 سخته قضا سساق اولان هواکه و شکو اولون
 و قراری از وضعی حال لدر بوضا متصل
 اولان مجازعا قلردن نهر زنج دیکله معرفی
 بر نهر جریان بدرکه علی نعماناس مملکت بورد
 بوندن خوشگوار ماساری بوفدرددر و کلو
 نهر زنجوی قصبه سده ماحق جریان ایدر
 بر آج مجله مشعب و سده ملانی اولور بونیز
 ابله عصر مجله با فدن عبور اولوب کله مجلی
 سفینه بر حجابدر بده فرجه دخی جرحه قضا
 و قرابوه بر ساعت قریب مجلدن جریان
 قرابوه قضا سساق سخته واسوه جدا سسته
 طوره بر منصبا اولور بونهر دخی نهر اوسته
 قریب بوند نهر در بونک دخی او زنده سساق
 دخی بسیار و نهر اولندن زیاده و فوق قابل
 احتیاد بوضا بر نهر دخی وارد رک نهر
 عبور در برل بونخی مجازعا قلردن شوع
 و نهار صغیره منتها اولوق قرابوه ده بشکفت
 مسافده نهر زنجوه قضا اولنده بر آج عده
 سفینه ابله هر وی قضا ایدن نهار اولون
 و بونهر بجه بر لوج سساق اولور کله مجلی

مجالحه در لر اورکدن بوجولکن بعینه فیه
 بالی رنگ و طعنه والذ لید اولور انجا
 بوقلوججاز بوضا نیک کجه صفا لدر
 بوقدر و اکثر برزی دوز درکن کوهی نهار
 مبالغه و زده اولوب بکی بکلور بر غره
 حطین ایش یاز و بر لر و احیاء لدر کواج
 چکی دخی کله و قضا مذکور لکه انصا لند
 و طول درک حساب شرا لنده کرسی مملکت مذکور
 اولان قرابوه قصبه سساق سساق بوند
 دخی درت ناحیه سساق در حجابده
 دور و بله رابع قبول و نفس قصبه مر بون
 دوری بر بیق ساعت مسافه حجابوی مملکت
 قوه اولونک شوق اولوق بنده اولوب ایان
 اطلاق ایدکری سربو یاران انده ساکن
 بر قصبه کبیره در بوماران و کبار لری لک
 دائره نردن هر بی درت بش بیک در اقی
 مشغول اولوب خارجه و داخله قریبکی
 کار کبر بنا لری و ننده سساق ایاغ و یاغمه لروار
 و حجر بر دائره بر نردن مغرد و مستند چنگ
 مانندی سربا لدر قضا سساق رضی حجابده
 زینا وضده بوندن ایدکری بیوی و اولوق

قضا قرابوه

یکی او صده قدر واردر و وزیر خالی مانندی
 معدد او صده لو بر کبر دائره واردر که کاه
 حضرت اسلام و کاه استیل سببیه خراب
 مشرف اولوب وقتا سساق حجابده
 تصرفده اولوقه غیر و انده ساکن اولور درت
 همان قنده مانندی بر مین و سساق مجلد
 و برج و بار و لری اولوب برای مجاز بقتل
 القدر در و نده طو بل و ادوات سازه وضع
 و حیرال انده مختصر و متکی اولوب بعد القدر
 افتخار حسب طو بل بلی باقی اقل زمانه موز
 کله کلر انده انده شخص اولوب بر طرفده
 عرض و عقی یکی اولور لرو بر طرفی کار کبر
 متبر دیوار لری ابله مجاهد کن و طو لری
 خواب او اقله دن عصاره فخر و ایینه و زور
 بخاری لری بر طان او سساق حجابده و حجابده
 زیاده جسیان اولور دی و آون بش
 کتبه سساق اولوب باقی کتبه اوجیو زالی
 سسته مقدم بنا ایدکری کتبه در و نوا حجابده
 معور و خراب بیک قدر کتبه واردر
 رتخو زلی قضا سساق ایشیو زالی سسته کتبه
 کتبه واردر و قصبه هر بوزده و سساق

و سساقه طولانی او زون حجابده سساق سسته
 یکی حجابده واردر بری سساق و سساق کاز
 و حجابده واردر و نود کانه حفظ
 امعه بنون کار کبر حجابده واردر بلسقه و
 سساق حجابده واردر کانه لشته و سساق
 متعه کلوبا طو بل و کاه فده سساق اولور
 و حجابده و سساقه بوم جمعه ده با زار و بر بوب
 بعضی موز صوبه بران بنا بر نهران باقی اولور
 بعضی کوند و بکری بش کتبه کت حجابده
 حجابده و برین ساده و عساق و سساق حجابده
 مملکت سساق و سساق اولور و اولان مغدد اولور
 یکی حجابده واردر و درت ایدکری
 خالی لری اولوب حجابده سساق و نوا حجابده
 هدم اولور دی و بوضا ده اوج نهر عظیم
 جریان ایدر کبری بالاده و صغیر سساق
 ایدن نهر ایدر باقی حجابده سساق اولور
 و بعضی حجابده اولور حجابده اید حجابده
 بعضی حجابده با کبر ابله هر و مملکت واردر
 اسباب دخی طو بل سساق و سساقه دورات
 ایدر دخی واردر و بر نهر عظیم دخی حجابده
 مجازعا قلردن بون اید و بر جرح قضا سسته

سید

دویم نیمه نوبه فی ایدوب خلوة به منصب اولور
 انام صیفده اون قویاج عرضی وارندو نو تهرنگ
 دخی ووزندخ اسباب بیخ قدر ویر تهریطی
 دخی تا در سه مجار طاعتی تک بر طبعی فکند
 نوبه ایدوب به صوفی ماهه ایله کتله ده وک
 فرایوه ضمه سته نیم ساعت خلوة وربع تهریم
 نوبه ایدوب خلوة به منصب اولور
 نو تهرنگ دخی ووزندخ برز اسباب دورانت
 ایدوب و یونوردن ماعد انهار صغره مقده
 واردر برکی تهریم سته جویدر هندیخ نسبه
 حیال ککله بچکله اداوسن لور موشه
 نوبه ایدوب برز اسه خلوة به منصب اولور وایم
 شتاده اووزندخ ذکر منکر دوران ایدوب ایام
 صیفده منقطعدر ویر تهر صغری دخی بلوسفه
 تهریم ناسه عرسده اورلسه فریم یولنده
 نشانت ایدوب فرایوه نصبه سته لیم ساعت
 فریب خلوة عاران صوبه فارشوی طوطه بر
 منصب اولور صیف وشتاده اسباب تهر ویر
 ووزندخ و عاران ایکی تهر صغری دخی ایام شتاده
 جریان ایدوب صیفده منقطعدر ووزنوبه
 حد استن بر رندان اکبر حتی ساعت بعد ایله

ایله ممتاز اوج تهر دخی واردر صیف وشتاده
 سبایلی دور وربع تهره فریب بخوان نوبه
 ایدوب سه رجه فارشور لرقضا رومایخ
 اندوه غایب سبایه موسوم یوز ایله خادلی ویر
 قایم دکا کین لهر بی حایری نصبه اولوب
 حفظد و حراست بخون دروننده مشلو ایضا
 ویر اول مل طاعتی سبایله رفوقدان و حکومت
 ایدوب اسیر اوست و کیم کی مقیدر و تصفیه
 فریوردن ایکی تهر جاری برکی اوج سبایه مستی
 و ذکر کی مسوق اولوب اووزنده بو تصفیه
 اولدن مجاور اسباب دوران و صیف و
 شتاده جریان ایدوب تهر اولته منصب اولور
 ویرکی اولت تهری مجار ککله اوست بر ککله
 اسیدر حیال لندن نوبه و انهار صغره اولور
 تصفیه مزبور ککله بهر عظیم اولوب غریض و
 تعین اوله طوبیاز مزجم بر شندان سوزنکن
 دکا کدر طوبیاز اووزنده فی اوقاف سبایه فی
 دوران اولندن فیه قلعه سنک اوست شتاده
 خلوة به منصب اولور و تصفیه مزبورده دور
 بر لوسوق اولغله شعری خط می اکثر و مساجد
 اولور اولور کولنده با لغت صیف اولوب مستحق

و افر تصفیه خلوة سواخلده با غلوق
 و او واکور و شبره سی کاکاز و کوجیلان سولته
 نامنده یوز اولور و جار شوسلده بر فیل دکا فی
 نوبه بید کور اولت تهری کازنده و اتم تهریم
 و تصفیه مزبورده سنک قایار افر آب لطیف
 اولوب صیف وشتاده جاری ویر فرایوزده
 تار بار و کسلور ویر کور من جویر ککله
 موسومدر طول خلوة به وراجه اوست
 ایکی ساعت و عین مسکناستند و

در وصف فرقه اخلاق

و تو مکتب فرقه اخلاقه بر وجه تخریق او صفا
 منکن اولن بیک خادونه و زنجیت جویق
 خلسی عله و او منط و ادنی اختیار بله رعایا
 اولو سبایه صیبی ایجا و دن معزایه مینت
 و صایغ زانی اولغله ابر سیر مانی و شویق
 آفتاب شمع سبایه کل سبیل و میا شویق
 جلیله سته ماضی و لغین سر تا بقدم
 ذللت و حراست اولنده ما لک شروسه فی
 اعتقاد و محصل اوله جقی لاری بیدر
 لکن رعایا تسلط اشتا اولغله اشر ایله راست
 جوی کور مد ککله نندن بر اکتله ویر شتانی و

و مسکله نده نفوس انسان و حیوان متعلق
 نشان قاطعیه اکثر مجله ذرا اعتدال خالی
 و کوی و کند و عازین قادی و اختیار منزه و
 باغ و باغبانیدن بری اولمشد باقالتق بلک
 چوقدر خصوص ازل و مجار احد و تهری
 خایه لغایه بالغان و نهیات مرتبه ده بالاقه
 اختیار لری اولور شویله که عربی و منط بلحد
 عددن بر یونکی درنگ و سر تهری اولور که بر
 ممکنه شبیه و نظیری بولشقی اهدا بکونند
 و اوست و صوبتک خاصه سی یوبله زرک اولور
 باشنده بر مانده عمل مانده ایکی انا نای اولیسه
 بیدر ده مسندن ماعد الخش و بنش و قبه
 ایتم باغی ایله یوز و قبه هر ویش باغی حاصل
 اولد عین ریشه نوازده خبر ویر مشهور
 و تهریکشان تجار با ککله قوه خلوقی ممکنند
 هر سته شیون صغره مانده
 و سائر موانعی الشذ ایدوب اطراف واکا فاجان
 ایچون لویاج ایدر لور قران تولید ایدر زکیر
 سسه ده اوخل اولغله اون یوز ایتاق اولور
 محصول حاصل و شعی فیاس اولنه و ساید ویر
 و سوت ویر شتک با اندر اقامتک تهر پوره

برودت در طوبی او زین به معمول اولغده
 اولت توشی غالب اولوب شیره لک اولور
 طبعیه ماکول اولماز هفت و کرمان اولور
 چوقدر ایلما ایدر خوشنورد کادر بوسانی یعنی
 قانون و قار بوز بیک و قیمة اولوب اولوب یعنی
 چوقدر اکل بولون ابواسیدر غیری قوی بو قدر
 آراغنی اوس قسبه منصفه بر شکی که اراغنی معنی
 زینون و شورما و کیمون و قلو و خور و بو
 اولغده سدن دکادر اراغنی برودت او زاره اولغده
 نیا ناندن لکسه و بر آسه پت بولک و صیقل اولور
 سار سیزه با زخان و قاصیه و ملسویه
 و استغلاط حاصل اولور اما اهل لیس اعتبار قیز
 صواب اولور خدی شکی که اول قدر زینت کشتن
 اولور که قطره بون و قره باش و سار شکی که
 اولور ایلما بیلور کل و شکی که اهل اعتبار
 اولمان باغچه لرنک چوقدر انا و امر و صیقل
 نیا بادر کین پک ایلما و ایداری اولور شور و پیر
 مرتبه ده قش و هوامی یار اولور که هر یاره
 ملزم و معنا اولان صوب اولماسه بر یارین
 ایلما تعیش و اباته مکن اولما زدی

در وصف اولوق کبر

ملک

ملک مزبور اولون کیضادان عبارت در
 و ملک بون ساکیان راهوه بالیج
 اولمغه دستویجه موشیل علی ابرمان
 اولت عریل ایلو ضنا زیدر ضنا و ملک
 بو ضنا بعد ان طرفنده واقع اولوب جهار ملک
 نوع و ابر ایلما ایلما خارج بنده صلوة در منصب
 و ملک کین مذکور یعنی قاری اولان پهر شری
 قازشان و ملک نام بر نهر ضنا مزبور در وقت
 جریان ایلکله تشبیه اکل باسم لکزه عیندن
 اولوب ضنا مزبوره و ملک اولوق اولند
 اولوندن ما بعد اکی نهر یعنی ملک کین محمد
 یعنی ضنا مزبور لک یوقاری با لسانی طرفنده
 جاری اولما لایه نام بر نهر و با لکاندن بر اولغده
 نام بر نهر یعنی شریک نهر و کلوه به حدین
 فاصلیدر و ملک نهری ساحله و قش
 اسبیل نام درت بیک اولور رضیه اولوب
 نهر مزبور درون قصبه مذکور کین قاری
 اولغده تعقی اولوق و نصف آخری بعدان
 اعتبار اولوشدر و ملک اولوق درون قصبه
 و اکی ساعت قریب مسافه ایلما درون قصبه
 ایلرا اولمش ارباب لطیف اولوق و عیانیت

فصل اول ملک

صافی بولنه عیاشدن بر جنبه غلیظه سی اولوب
 او معنی غلیظ یعنی ایلما و نصف آخری بعدان
 جانینه تمسک اولوب حفظ و حراست ایچون
 شله ایلما یعنی و نقر ایلما بر کین بولک ایلما
 و حکم متایون بر باش بولور و مستقل کین
 ایلما و مقیم و متا رشو سندن بوز ایلما کان و سیر
 جام و اصنافی نام بر قصبه در رویته قضا
 مزبوره و ملک نامدر کیموز اوقی رضیه
 اولوب ایلما یعنی حفظ و حراست ایچون اولور
 ایلما بر قودان وضا ایلان مقیم اولوب هو قش
 حفظدر و قضا مزبور لک بر اوجی اولوب و عیان
 ایلما ضنا ستمه موصوق اولوب و در قش ایلما
 اولوق کین بولک بولور ستمه اسی کین بولک سکان
 یعنی ایلما در روس عیاشه سی سبیل استادن
 سکان ایلما نقر قرائی سقر عود سندن فی ایلما
 اولوق ملک کین اولوب سندن اولوب حکم و
 بریدن ایلما ضنا ستمه ملک مزبوره به
 ایلما طرفنده کین اولور و قش ایلما کین
 ایلما تعین و تبصیر و ایلما ایلما و عیان
 کین ایلما ایلما ایلما ایلما ایلما ایلما
 ایلما ایلما ایلما ایلما ایلما ایلما

لوسق ایلما و ایلما خاص اولوب عیاش و استغلاط
 سوار ستمه عیاش ایلما ایلما ایلما ایلما
 کین بولک سار متغلیبن ماسدن حدی خاور
 و برین ساعت مقداری عهد دکن ایلما ملک
 دخول و کوی کین ایلما ایلما ایلما ایلما
 ایلما سندن مقداری رعایا طرفه جلب و بری
 طرفک رسومان سلب ایلما کین عریان
 و موا سیر ایلما ایلما ایلما ایلما ایلما
 و ایلما ملک مزبوره ایلما ایلما ایلما
 صواب و ایلما و ایلما ایلما ایلما ایلما
 اولوق قاری رعایا ایلما و بر ملک ملک مزبوره
 و بوده ستمه و رعایا ایلما ایلما ایلما
 ایلما ایلما رسون جهار طرفنده سوا ایلما
 ملک مزبوره ایلما ایلما ایلما ایلما
 ذکر اولما ایلما ایلما ایلما ایلما
 صوبی ایلما ایلما ایلما ایلما ایلما
 موا سیر سندن ایلما ایلما ایلما ایلما
 ایلما ایلما ایلما ایلما ایلما ایلما
 مزبور لک بر یعنی ایلما ایلما ایلما
 ستمه ایلما ایلما ایلما ایلما ایلما
 صیقل و قش ایلما ایلما ایلما ایلما

دوسوچه چنانکه آنرا در این کتاب
تبری درون منصب بی شک نوبت محوط آب و آب
طریق اول و در این بدی و جان او در این یکی بر
اسباب دقیق دوران بدوب یکی اوجاف
چون که در این ایام فله حاصل قیاسی که اعمال
اولوب و منصبه دن بوفا و انشدان متجاوز
و اشاعی در پیش هر تا و ششیه فرقدن متجاوز
در مکتب و زبان ادوب درون شهر باغ و باغچه
عبادت بیون طوری و نازدن ما خدا انواع فوکر
و شکوه و مشوقه ایام مرتین و حارس منصبه
مسیر کاه دکشا یکی کبریا استر اولوب
فضاه امور بوده منط و شعر و جویا است سازه
زاده اولوب و منط و سقائنه انواع زیاده تحقیق
ولتواری یکی سکا بری نور افان معالیه سنان
و لیاختی و بری سلسله معالیه سنان
سدر به موسوم یکی منصبه سنا سنده و تبر
و در و در این منبر لیلو لریضا بطری و قران
فیوالت و کبریا بری و مقید و مذکور و یو بار
رو ساسی اول کی معین بری ملک قره افلاقی
حاکم باشی ایت و بری اول کی فضائیک اسرار
رئی و رفیق اول و بدنه هزاران بهر و نوبت
مجلس بوده در و بری به نسبت کتاب رسی

باش اخوت و بری انلوسکا انانک و مطبق قیود
ریشی استیا اول و بری دفا لرا بر دو مصارف
امینی و سستیا اول و بری شرا ایدار باشی
اول و بری حصه و شعر امینی فوجا اول و بری
مطبی ریشی امینی استونک اول و بری
معنا سنا هم مش اول و بری هم اول و یو بار
مناطی سر دار اول و بری هم یکی باشی انسا اول
و بری چار ریشی معنا سنان سنا اول و
و بوده مجلس سنان قیود ادوب و قیود اول
و یو بار سنان اول یکی نفر دخی بری سنان
بدنه سنان دینک طوا اول و اولوب و بری
طرا ایت قاسی یا لرا باشی و بری در ماش اول
و بری پورنار باشی باشی و بری اخوت
اول و که در کوهی و بری طرا بان قیودانی و بری
وطاف و افر و سچا و ش باشی و بری چا و سندر
امینی و بری علوفه باشی قیودان انلوسکا
و بری و باغ و دریاچه باشی باغی و بری
سکان باشی و بری و باغ و قیودانی که بری باشی
و بوده مجلس سنان باقی اوزره طو اول
فصل اول و ششده سنان جوق

فصل اول و ششده

و هر طریق اول و خندان و لاشته شمشه اول و ششده
طو دره صلوات اوزره اولان در مکتب و سقائنه
مربوده یکی سنده لری و فضاه ان قطع و اعمال
نقل و سقائنه و تحقیق و طرا و کبریا و فضاه امین
درت هر بری عرش چهار ملک کنان خرچ و
عرش فضاه سنان و لوح اذن و لاشته فضاه
جزای ادوب نور افان معالیه سنان منبر
اولوز اولوز اولان در کما تر اوج عدد نده
ما خدا می طو سنان اوزره اول و لقا و سنان
همه ایصال ایدر و بری و لاشته سنان
نوع و ناز اولوب سدر هر مده فی اولان و بری
هر مده و بری به فضاه مزبور دن نوع و اولی ذکر
و قبله سنان هر منصب اولان ناز اولوب هر مده اوزره
یکی قدر اسباب دقیق دوران ایدر و بری به
اذن نوع و عرش هر منصب اولان فتنه
تبرین راه امینی کراسه و کوه سید و حیوانات
اولوز و درونک بشو صافی و اسیر اولوب
مقیم قریق ایضا فی نوع دیضا نامتو بر کوی به
برقی ساعته علامه بر سنی و اوزره ششده
دوسوچه چار با لقا اذن نوع و باها صفاه مفر
اوله و یکی کبریا و سقائنه مذکور دوسوچه بری

فصل دوم و سوجه

هری فضاه مزبور ده جاری اول و لقا بودن
یکی با سراجیه سینه ر و قضا ده اوزره اول
بش قدر اسباب دوران ادوب و قضا امین
یکسوز اولی بر غنوت نامتو بر منصبه سنی اولوب
و ساقده و یو بار در محافل امینی یکی مفضل
یکی ششده نقل اول و سندی و قیود با اولوب
جاری و با لقا سنان فی و افر اولوب هر و لقا
کثر و بیرون و باغی و لرو موسوم امین سنان
اذن اولوز صوفی اول بش ساعت و بری اول
ساقده در قضا سنا مو سنی و بعد سنا
یا در دن عبادت اول و لقا سنان سنان و بری
یو قدر با لقا دینک دیشو ز اولی بر قضا
و در نوع مقیم مرکزی و اسیر اولان و با لقا
اولوب چار ملک کنان باغی اولان سنی
طرفان و قضا و فضاه مزبور ده نوع هر بری
کندی چنانکه اولوز نوع و اوزره سنان
دوران بود و سنان لایق اولوز و سنان
هر مده و عرش هر منصب اولوز و سنان
نوع و عرش هر منصب اولان دومه سنان
عرش و اسیر اولوز و بری عرش هر مده
صودر کسنت و سقائنه دا شرا بران ایدر

فصل سوم و سوجه

الذکر و در خبر و نظر اولدانی و وزن فصاحت
 و قرا و اطراف نواحی و مضارده صوت متعدد
 و تصور عالی بی مشتمل بر ذکر خاندان و جفتک
 و قضا و قضا و ذکر من و ذکر کین و ذکر اعدا است
 و استدری کندون و قضا و یوب و فی اللغه ادرج
 ایدوب و دعوت و ششونت و عدم دیاستا چه
 جبر و و هرا قضا ریعه دن جنب و عقب الکر
 حیوانت و موافقیه موشیه معصوم زنده
 ری و حیوانات مجلو بالی نسا علی انسا د
 موشیه معصوم نار لاسان به قضا وضعفا
 رعایا یزوع و عصا و ایدوب و حسن و
 و غنیدن و ریعه بدنده بر مقدار بولور ایسه
 سنه سه تا بیست و ورد کلری ش باره ناک
 مر ایسه ای اوق و وزن فی دخی احد انبکین
 بویه اصل و قضا محرمه مغزیه و کوز باشی
 ستوان اولوب بیست و بر کنی مسلوب اولان
 ذخا زنی نیار مقام فرار ریسه وضع و جم و
 بد علای مدانی مسلوب وضع و نشا تحقیق
 بر یه دفع و جلیب ازیق عام عباد ایون محروس
 اسلامیه ناک بقا و جلیب کشتی و رود ایکنکه
 کندور له معامله زنی خارج ملور مند اولوع بود

معبود و او جهنده تا باب وسعت تعیش مسود
 اوله دقا بر رتیه و وارده که بر فاج سنه مقام
 مشهور عام ناس اولان جهای و بیست و یک
 اصعافی و صانع بها و تحویل و سوال تعیش
 با تکلیف عسره بنده اندوسه قضا و در متدک
 دکلا اغشی ناک دخی بر ایدی صا دقه غیروانی
 و التبع الخرق علی اراضه مقهور و کسک مساه
 لطیف حائده طاقی و لغین هائی اسابو نشویه
 دور سوت قرب ملک مزبورده و انحصار
 و قناع سکان دخی دست نسا و بسط افق
 دا و فراد و دست بر ورده نیاز مارب الهیان
 زحزح سبب انشا د ایه محرقا لقواد اوله قدره
 حال اولی طلب مال لاقاب خلیفه جلیب و تصرف
 الدهور و الاغقاب شوکتلو مهیا نلو غنطنلو
 کرامت لو با دشا غالیته افند من حضرت نورید
 کوکب زلف و مر جتی اوج بالکبیر مکارمده
 طالع و زرق و الای برج مر جتی لامع اولوب
 عام عباد ما ناک تخیم عیانت بها بولور ایسه
 لقواد اولدنی حیات امرای مشی مله النیسوع
 ذوق کبر و استی از الی المرفوع لان ملک مزبور
 و بود هی اسکت ناک ولد القوی و ناک زای

العبید مشا هده انبکین اولد صریحه مفاد خدی
 بد ایتک دولت علیه رسیت ایدن خدمات
 بسند بیان حی و اندنی بو دخی حاله اولد کور
 خیالی ایدوب امانت امارت و در عت ملک دست
 نداشت و قضا غیره تقلید او تعین بویه با
 جسته انعام رعایا و ایدوسه رفاه سوار
 اولوق میسر اولان ایسه قطع با دینه انظار دکل
 سابق اهراد کل و ادنی فرمان قدر جتلی امر
 شاهجه رد بوب سابق قضا و موافق و شدنی
 خصوصه هت و بادشا جانبا اهلک منکنی
 سیانت و نظام و نظام رعایا و صلاح حال
 بر ایا فی و حسی اولان مصالحه رعایت و کتف
 کتایب و جانبا نیت شهنشاهین اولان عدود
 مرانک محروسه بد داخل سوادب و تقض
 نهیدات دولت علیه بر جزات ایدلرک معضله
 کتکه بد لیل کتک و میان جوان شهنشاه منان
 و هرا عد محروسه بیسته سلطنت شهنشاه
 عدالتا به خطیله و حلیه هت هما بولور سوره
 خطیله او بویه کلا است از سعادت فی اسطق
 معاطف شهر یاری و معارف سلطنت مزبور
 اذن و شصت و هت و الاکت بوزمانی

بوزمانی اتفاق بوزمان اید در د و نشا بویه
 عرض حال و معال مستعدای بازگاد و کات کبری
 و مرجع ایسه قضا و معطلا سور دنیاستار
 اید صد دا عطر را عت محمد باشا بیسم الله خطا
 فی مارید و ما یبشاه افند من حضرت نوریست
 مجت نوام صفا در ریسه تعلیق طاق و نظام اید
 نظره عیانت دستور ایدر له عقد مده کور و ناک
 انخلو فی القاس و رجاء و بر ساعت قدم نشینده
 انعام او نیاشی با بک انظار اید کده اول دستور
 ارسطو شعور اید ضمیر نکه سنج موش کافله بوی
 مشا اهلته زینا عروس عدل و انصاف ایدر محاط
 محیطه شعور اصفا لرزی و ایدو بیست و بیست
 زلف سبع مشیر اید لرزی و ایدو بیست و بیست
 مما لک الله میده بجهول و قهر و ندم زینام بدعا
 محول و قطع قطع و عباد و دفع و دفع
 اصحابی و عبادا و دفع قطع مستعدان و ناک
 و دفع قدر و عبادان و عبادان اید مشغول و لغین
 بر مقصای عزیزت و عت قرا لید و قیودت
 و جلیب دت و سوزانا و جلیب عیانت اید انعام
 تسان و وزارت و ایدو بیست و بیست
 ایدو بیست و بیست و ناک ایدو بیست و بیست

عالمی خلافت فی الارضین خلیفۃ اللہ فی الامم کبریٰ
 عظمت لولہ جل جلالہ شہنشاہ معظم اللہ من حضرت پادشاه
 مستند شریف بالقیس و با برکت اعلیٰ اولاد
 یکاتب کامیاب ہندواری و بارکہ شوکت پشاه
 فہرما ندریہ تیرہ کردن شان دولتری و جانی
 و قس شجاعت و سولتری اولاد نظیر عرمجال
 تحصیل ایصال مع حکمت نبع ہائولتری ایدوب
 بوجہ چارہ سالی تخصیص سوردیکہ کمال کشتی
 متوجع زمین اتحادہ دست دراز سیدانہ و مرتبہ
 انشورن خرم راجت عالی و اولقد در دوست
 ملک مانرینت نظر ارام سوزا لہ لیر و مانی ایشلاق
 خربندہ فی بارہ فہرما سوزان حکم و ہر سیر
 صدای صبری بران لہ لہ و ز اولما سو مقرب
 مضمون معلوم شہادت مرسوم خسرو اندری
 او دینی دم و خیرہ قدمہ ہمان ساعت ارادہ
 ہائون بہرام انتقام ذکر اولتان از باب اعرف
 و طغیان حقدارین قتل عامی ہام و کجہ ہتر قبیل
 قنایستی اجراء ابرام و اقدام اید و سبخت بر کجہ
 حکمت ربانہ و مقتضای نقد مرات از لہ من
 قبل ازین و کما کہ بعد ہن جتنی بحث رسولانہ
 کہ سلسلہ شان و جلیلا ہنم اتاری و ککات

و ککات جلیلہ سعادت مداری مجاہدین صحابہ
 و معہر توفیقات ربانہ اولان درون کرامت
 مشہور ہائون لریہ نعی و انہام اولنغین مختلفا
 باخترہ فی اللہ حلیت سعادت لیکلہ مقبول ہن
 مقربونہ شست و امثالہ و موسیٰ علی ابندہ
 وزیر اسف نظیر مشارانہ حضرت تریہ ایشہ
 جلالہ ارام سوز سجال سور دقہ زندہ سول
 کوضم و زبر مشتری تدبیر شادما فی لبال
 ہائون لری شو و جہلہ تقویہ و تصویر اید کہ
 جو کہ قرعہ عدلیہ دولت اساس فرہشا و زور
 سنی و مؤسسہ و قراہن قدیم سوز و صا و زور
 مہمصہ اولو سوز شانہ فی اس انہانہ او قاعدہ
 جا رہ اولغین جو خصوصک بد برای حصول
 اولما سمن جانب شرع شہیدن امور خارجہ
 شریعتہ تطبیقین صاحبان شاہ رمولی نصب
 و تعیین و اتفاقا نام کام شرع شریفہ و اجرائ
 منطبق امر مستفی چون در کجہ فرہشا ہائون
 کار از مودہ و امور دین دکن دکن و صاحب
 تکبیر رشتہ و سد ایدہ ارادستہ و درت و فر
 ایدہ ہر دستہ ملعم و اعراضدن بری و نایر جلیق
 وعدا و کدن ہاری ادارہ فکر و سخنان و اجمال

دین ہما سمن اشقا لہ محمود الامثال و صفات
 و موساندہ فائق الاولان مواعظ و مصار و کتہ
 نام الاقان صلح مراب عالیہ اید صاحب ذات
 و زمانہ خیر لوجہ لبر ذات سوزہ صفای
 دینی تخصیص و شہین و سلطان با جلیل اشانہ
 مؤثر اولدیج ہونک اکثری عسکری و سوزی
 دینی لولک اثری اولغین اسلوب حکم اور زینہ
 حرکت و اوجاقی قاعدہ سی بولکہ و ارکانہ
 رعایت و اتفق لاشرا لاقہ سلسلہ مقبول ملک
 لازمہ امریہ اجاسانہ در کجہ عالی کجورک
 اوجا خندن دینی صاحبان لوجا ہ نام الہیہ
 و انہما صرفق و رفقہ قادر تا دیب و سبکل و
 تعذیر و ندسیرہ مشدرا دارہ امور عسکریہ
 صاحب تدبیر محافظہ سرجند عدل و انصاف مزاید
 رابطہ تصور ہما سمن اوصاف نام الدر ایہ سادق
 اعلیٰ و انزواب پروردگہ دولت برانہای و اوصیہ
 دینی عبت و زینہ تعین اید حدود مزاجی
 نامین ازم و او و بوجہ مشر و سلسلہ حضرت
 انرا اولوب و قدا مجاہد لہ مجموعہ شہرا زہ
 بندہ زنت اولان رجال دولت حلیہ ماند حصول
 کائن ہریری بر ایدہ اعتنا شایستہ کال ایدہ

ایدہ مستفی اولغین و زبر اسلوب تدبیر و جلیق
 ایدہ ما درون خروج و جلیقہ چارہ با شمارہ
 عروج ایددن برو کالہ ساقی ما در ہر لہ صاحب
 بلغ ایدہ و اتالیق دولت بیک بلہ بر حاصل اولور
 محصول و شرق و غرب ایدہ و جلیق و جلیق
 زک و عرب و جلیق مواد نام امور دم دولت حلیت
 هر کوز سوز شہیت بلہ اعلیٰ اولہ دق صلح و بیجا
 متعالی ایدہ و اصل رتیبہ عالیای و کالت کبری
 اولوب او و جلیقہ مقادیر اکان دولت موبو کال
 ہوم مشہور و صحیحہ دیون مشہور اندری اولغین
 بویا دین شہیدانہ حافظہ سخنانا ساسندہ
 اوصاف مذکورہ ایدہ موصوفی تھا و الاحمید
 والا کارم جامع الامامد و الکرام ساجدہ
 باغی در کجہ معلوم قوی با شہیدان شایع جلیق
 اقا کالت سوز کجین باغ دولت زبا ہر و کجست
 رضتا پروردگہ بیخود شہادت زیور دستار
 التیاج اولغہ شایستہ ذوق کت ذر پروردگہ
 دامای درایت دارم مدارج علیانی استقامت
 اولدیجین ایشای دستور از لہ سعادت
 تکبیر سر لوحہ رسالہ امامورت اولغہ انہانہ
 و لوحہ نظیر ملک عز بون اولدیجین و ممالک

لامرئیک بدان داره سینه شایم اولی که حکمه او حرام
گرامت او طاع باه شاهین بیک روز ای سینه سینه
عاقبت کجایان بولوی مسالاستعدا دولا استعدا
رتیه ولایتی و زار شایه شرفیاشه اولان عید الله
باشا امریومک زانده بختری بخت الامجد والامریه
سرمو رانی حسین قاندر بر خلیج اولیا بیچاره قول
قیامت صایوب شاهین وار صید او بد امور خیره
ذوالافتاد اولدی بقی و پلنا و جو رسیده امشا
مقتضای برتری اولان داره عسکره بیکالعه
عربی خارج معارج استعدا اولان تحصیل علوم
و معارفده از جان و دل سعی واجتهاد ایدوب
و کشت و کذا ریندی اطراف و کافح نصادف
بندیکری باسکا لادن خند و غم که افاده لرند
لنگه و تازان بده و لک کرین قران اولدی ایقان
و انقان بیورما لرله ان دخی غایب موی ایضی
زریق و بلعین و بارقار شعیق و دیباجه رساله
مدکوره بتحیق بیور بلوب بوداعی قدیم ناظر
ارقدیم مستاد اینه صدراعظم و ولی الشرف
حضر تبریک دارق عیاش و لرته انما و دمن
مبست لغو املا شش باه سفر و حضرده امتر
غیابت سعاف برتیه اشقا و مکالمه تیرا و مساز

و سا لرغرو آئمه بیداعتا بیکر لده پشت و با اوروب
سیاه و سفیدی شیرین و حیرت و همتی مشاهد
بیکین تصویر بر کوره معلوم مکاره مر سوزنی
ایکن ایستایه کرم لریه اروا و اراده و فی الشان
مخصوصه بیورده شرح شریعه نسبت ختامه
فایده سینه تعلیم دماغ شاهده علم الخوان
علیه موی نصب و تعیین بیور بلوب بد مزه شو
وزمان جلیل الشان و بر ششدر که عینله سیک
الاولی خبر بر چه کلدی **سوره امر عالی**
انقار الامجاد والاکا رید جامع الخادم و الکج
المقصود بید شایه الملك المآثره در کاه معارم
قبوچی باشی لرندن سابقا جبهه بی بالی الخلیج
محمد نام مجده و قد و تالعه الحقیقین
با اشارت شیخ الاسلامی موی تعلیم اولان
مدرسین کرامدن مولانا کربدی الخلیج احمد
زیدیکله و قدوق الامجاد والایمان و اجاد
خاصه سیه شرفیه تر فیکامور اولان صلوات
باشی حسین زیدیکله توفیق رفیع جمالی و صلوات
اولیج معلوم اوله که مملکت افاده قشاک و زید
مکمل لوجوه سر ایستق و استانتا عیده بیک کلاه
و بیق مسیله اها البسیه عظام و تعد بانده

اینست که در کتابت این رساله اولان
امیران صورت بیداری اولونور

معلوم و ظل تعلیل شاهان مدن مستغلو و امورا
اوله کشت تراخی سوا معلومه اها البسیه و سجدات
اولان عسکر و عاقبت سی افاده قاراضینه مشر
واما لاه دست شمسند و املا لده وار صیبری عظم
و جبر شیط و او طله لر و ششاه احدنا بلوب
زعایای افاده قشاک بر ششان حال و دلخلری بوردن
خدم حضرت ایه ایدم و استرحام اولند قد و با
اشا رت شیخ الاسلامی موی نصب و در علیه
میاشر لرغین و صان اولان امر شرفیه ایضی
و اروسه مملکت افاده قشاک ای الاحدمه قاروشسته
ایر لده و واقع اولان خللری معایب اید و لک
اهال و بو باران شجره اضیف اولتان امدیه
واراضی لرین و اولوق و تار لاری ایضی
تبع و تحلیص و صحابه مسلم و احدات اید کلری
قشاک و و چشنگل بن هدم و فلع ایدوسه مملکت
مزبورده دن طریقه و انراج اولان لر دخی واروق
و چشنگل و اویله لر قشاک قریبا و احدات
ایر لده و زرمجه سی صبه و میسالی اید کلری
خلنده حسین اولوب در علیه ایدم و اینفل
نظام میور علی لده ام نظر و خللده انصیاست
و عاقبتله اولوق بیور امر شرفیه ایضی

تیبه اولند بعد از خبری تاریخ مزبورده دن بوقه
کلینه جالیج بو نظام و او امر شریقه بر مختار حرکت
جسارت اولند بقی اخبار اولند طه یا او احدات
اولان اولمه و قشاک قزاق هدیه و تغلیبه و
شقاوت پیشه لرکه مملکت افاده قشاک لرین و بعد
لرین و او امر بعد ده خبر و ششیر اولند بقی
دایان ها بو تر شیوه ناسندن معلوم های بو تر اولوق
استقرار نظام مزبورده صرف اولان سوا
کوره عوالت مزبورده کلیا بر طرف اولوب اشعیا
نساظندن فلع اشکاک او اذوق لازم کلر ایکن
بو خاند لده افاده قشاک متره بلید و میسویس و ساسر
قوم سوزنی و بو باران و مسال لرین عینه
جسارت و کوه دکلری حضرت لده و مشاغل
ایضی و مسالجه لر سیمیه اشعیا از سر سیک
فی الاون فیه و ریخت بولویس اوله و قشاک
افاده قشاک قراریسه که ریجا مخرول و ساسر بقندن اید
قشاک و بو باران و او طله لرین و احدات و این عاقبت
شقاوت و جسارت لرین بعد نواز باق اولم و ششیر
و بر عسکر و مشغله و سر سوزنی کر و حوله لر
افاده قشاک و قشاک و احدات اید کلری و قشاک
و عوالت و چشنگل کلری الاون کلر ایدم و قدیم

مضمون امامت هر منزه عامل اولو به علیه علیه
باعتبار فوق و بجا نباشد به سز شویله به سز
عالمه شریفه اعتقاد الله سر غیر بر قوا مثل
مهرم انعام لسته ثلث و سبعین بود و اولاد
بوامر جلیل نشان و حکم و اجبالا زمانت
معتون مستحق جزا و اراده امرها بود نهادن
مکن موجب علیه عمل و حرکت و بواهرم ملک بر حق
ناموریت شسته سبب در مشایخون بیک بود
بش اوج ستمه سی محمد انعامت او در دینی
خمیس کوفی استانه سعادت شاستانه فقول
وقا لدیعت و شنده انوارا به امامت بود و تندر
ملو تید عبور بر کوکی جنبه ستمه مصعبا
بالسلامه و اعقابیه زول و وصول اولاد قدره
بر وجه نبیه و نوصیه صدر اعظمی چهره مقصود
بیت - حصوله و جلوه و کراولعه روز بر عالمی
نبار مشتری تدبیر برام مقام و سردار بلند
اعتبار عالمه امت معین و ضمیمه و در هر جهت
معتبر اولادش و ابیتدای مرده او امرای منشی
ازیم اولعین و درین مختصری وزیر مکرر دستو
ارسله شعور و عاقبت زاده و مشیر اصطفی بظنیر
حاکم نهاد دولت و عسائیلو کتفا بجهت پاشا

بخصوص نامور اولاد در استانه
سعادت اولاد بختیاری
کلف

پاشا انشاء الله تعالی ما برید و ما پاشا حضرت
و بدید که ساحتشای و عدل صاحبش و نصرت
و شعله تیغ انقاصی بر قیاساتاب دین بود
و بیکان سهام مکرر و وزی مکرر بر افکن پاشا
حاصل و مهر حق تعالی بها شوری صاعقه جاکر
خیمه پاشا تعالی سرنا محمود الاثار و مسالا
تجست که در دار اولدی بی معلوم حضرت بهانه
اوندهر صبح سعادت مناز - تفرقه اذار طلت
شعاران - حمله شبانه مکاره اخذ حق ایدیه
بالانفاق مسلم و اشکان اولوب پای خنده
پا بجهت تدبیر به صوب تیغ زار نشانه شمشیر
عزیزش علاوه بر امده جغی حالامری زمین از قاف
تا قاف زیر سایه های یون مدلول و نفسا قتل اولاد
خلیفة الله فی الارض شوکتو مهابتو کرامتو
شهنشاه معظمه اقدم پشیر ندرتک حساب کرام
بر مقتضای اولادک منعمون معلوم الهام رسو
شوکتی اولعین مانند اعجاز بواسطه مکرر بود
براز و عقده مذکور به نکل اعجازی وزیر مشا
الیه حضرت ندرتک طرف حق تعالی اولاد سار
وزیرای عظامدان آواز و اراده های اولاد
حاوی کدولع ختلا با امر جلیل انشاء الله اعزاز

بجو در ملایه محو میزور دن بوا یون صاد اولاد
بوا علییه بی برتیب اعرف دولت مظالمه از
له ارسال و ابضا لایوب لدی نوصول و اولاد
حکما از حرکت عیارت و وجه انسابه شریه
مسارعت بود کسری و قوشمانا ای انفا
و اعلا نسان ایت نشان حمل دولت معلوت
اقدارنا چون عقد رسوم دیوان معدن عنوان
ایدوب میدان دار الامان زنده اولو اله ان
جهان اولاد مثل مهابت و زار تفرین اعزاز دولتو
ایله اوج زنده شرب و بدید فضل بند و وصفا
بجش و مستان و بیکر دوزوشان اولوب
بوجهه کلین عروق رباب دعوت و تکلیف
امریه اصحاب ششونت اینه کلر کند مکن امر
عالمه انشای حق و قرانان و مضمون ششون جمله
اعلان و برانستامه جمله خطا و مستطاب
بجورب بوا معظمه القدره خلیفه حق طر شدان
تحریری منضم را نیتا سکر اولورایسه خدای
لم برتیب حقیران امجد لدر دویو بخت کلیم خبر
انجام بود قارنای عا مستمعین سبب و طاعت
مضامون اولاد دوام قرام یا دشای با من بین
اوله قلمتی در دولت ابد سوتان بعد العرض بو

بخصوص اولاد در استانه
سعادت اولاد بختیاری
کلف

بومضمون طرف بنده کاتبه دخا اتمام بود قدر
حساب لاقضا امور مأمور من به شیت و برایت
در دولت علیه و ارسال اولاد انعام جامع
انعام اولاد مأمور بندر کسور قیاسه سر د
اولنور در دولت مکن عزیز دای کینه
بود که همانا اولاد قیاسه سر سبب کوز
ضبط و دار کفاره اعلیه نکل کلامی اولوب
قریباً عهدده قرینا خندان اولد رفتن نامخی
اسلور بیکر و احسن و صیقله نظم باده و وزیر
و تأمین رعایا و دفع فساد مطلوب عمل تطیل
درسا تعبیا اولوب خدمت مذکور لا دم
انتاد به با امرهای درگاه عالی قیاسه شیش
سابقا جبهه جی سعادتو الحاج میرا غا
بیده لری و اوجاق طرفتدن سر شوق و نای سیر
اغابند لری ترفیقاً ماسا شریو بود تعبیری موی
تعب و تعیین بیور بوا پاشای مأمور برتیب
استان سعادت کتب و ششای طرفتده اندیشه و
انکار و فرستند لری تمکین اولاد قیاسه طواغات
کی مسکری و کی سر سیدی در عسکری مقولای
ششای اید ماولاد شایسته معرفت مأمور
اولدی سر جدهما افطه ستمه کوندر ککره مظل

قال اما سرسبز بکری و بر دی و بر کجا و بر قلعه تخت
ضابطه و جوخ امر مسلم و مشکلی اولین باشد
و بعد از او در قشینه رحمت وحدت نما و کفا
معالجا خواهد کرد و خیال و اداره تا تر عقل
درایت مایل از امله شوکوت هذله که پذیراوند که
سر سبز معوله سنگ مملکت مزبور و ده گشت
و کذا ارایه سوزی حق نصیبا نده ساکن عسکری معوله
انکار الله در عسکری معوله سوزی انبار ابراهیم اوسته
و قشانه طریق هدم و ملامت قرین قطع و مملکت
مزبور و دن هجرت و رحلتا ننگه سرسبز بکری
و بنای و مصلحه با چار فرار از بد جگر می ظاهر
و پذیرا و اولوب و عسکری معوله سنگ دخی
مرج و مصری و ما بلا اعتنای قلعه داسر
نیهاد و دین اولان و در تر و بیافان اسکندر
و جسدک خصوص قلعه مزبور و مقابله سنگ
قرم قلعه قدم واقع فرایه نام قصه ده اولان
عسکرینک یا شری نوره مر بوط و منوطه راتر
انبار و اولانند قدم با ترکید بنه باقی با چار
اولان صدایه سر تا مقدم سن و بعد اوزره
ایشی بونه کبر و بیایه شاه الله تعالی اول نظام
قرار داده و خیر انجام اوله سوزی تحقیق کرده اولو

اولان اولان نام اوله جسدن بکری بومر حلقه بسینه
اصحاب ارای اعلام اولین ابتدا خویشتن و روایت
و بر ازان و استقامت تدابیر شیرانه لیون و دین
و اوزی و الیاری و زرای مقام حضرت حقیقت
حالی در حال و بر موی بی عبور و لیکر با موی
حاکم جن مین اطاعت اولان فرما نیا نظام سوزی
و امور مر فور به مظاهر لیون تا کیدی مشقین
مشق ارایه اسطرشته خطابا شرفیای نامدور
اولان امر با نینسان صوب دولتی به ارسال و
ایصال و عقول مشیبه اربا بقی تریه و تقصیه
ایله ارشاد و فرمان جلیل انسان و رونده انبار
و انقار تریه تحصیل استعداد لیون رؤسای
قلعه و در بدین اقله کلمه تجزیه لاطوار استون اذات
بعض مدبر و کار کذا در خبر خواه دولت بدین
قولیه اراده سینه دولت علیه و مکان نیا
ایله تقیه دایم که جدا نشا و بر کوشا اولین
تکر اولان قصه فرایه شد حال قبول و غیب
وصوله مسلمان مور شش سالی احترام و بر
آقا قدم قشینه امر اقدام ام میام اولوب کن
ابتدا ایله که الامر اولان قلعه مزبور مرفقند
عقد مر امان لاطاری بر وجه مشروح موی جسدن

انعام اولین اولان و در حرکت لیون امر بکری قرین
و اشاعده مبار و ستاد نیا اوله مرفقند در قطع
الانک و رود نر زب و موی و لوقب سوزی
بسی انکه نا رام مایند ن الله اولان اولان عسکر
ایله موانست و موانست و قولان اولان انکه
بذکی و جیشی کبر می معاد نجه قولین و حسن
معامله ایله مدارا و مجازات بدوب کند و در حق
قولند موانست و امیجیلان نشانی امان و انقاده
ساز استاید جگر بنی قهر و در ایشا استاید
قلعه مر بوط محافظ و زرم کرم و لکن سعادت و
خدا باشا حضرت نرین صوب و اولتیه مشیر
اونان او امر علیه دیو انقاده اصاعت اشیا نیا
و دین و در کاه مای کجری و جانی مرفقند و اری
اولان بکتور یا مرسلوب محروسه مزبور اغانا
قبوسند جمله مویبه مستح قران و مشیبه
میشی اولان و اشاعت اولند قدم الله لود نوبه
سینه اولیای اغانا به ترتیب است مشیبه
و طبع لکلیک سینه اولین تحصیل رسا اولو
انفاق در و نیا به جمله سوزن بسته اطاعت
اوله قهر بنی مشیبه و زرم مشا ارایه حضرت بکری
مرفقند و لکلیک موی مرسلوب سوزی اولان

دستور اولان اوله بود الیاری و خصوص مرفور
مأمور رفقا نده اریه انعام قلعه مزبور لایحه
قندی دایم الیاری دخی اعلام اید و سب خصوص مرفور
احسن وجه اوزره قشینه استعداد نام نین
اونتین مرفقند لکلیک و بر بنی بهار شیه کوف
موی لیه قوی و لایه نایند از نیک بوجا بند سوزی
اوله قهری خاتمه و عهد مجلس سینه اولوب سوزی
ال عطور یا س با نیا غامعین اولان اریه و
چلوشا ل بند لری مرفقند ایله مشیبه مرفور
یکسوز مقدر اری و جمله اصحاب و عسکرین مایه
جمع و مشق اولان امر جلیل الشان اوزر مشا
ایله حضرت نرین کتور سله اسلوب و اعلام
شرعی و قلعه مزبور و در کجری اغانا سوزی
قر و قران اولند قدم صدای حبه الاضاء سماع
و طاعة ایله امر شریبه انقاده و معا و سوزی
بشقه قلعه مزبور و داور تر و بیافان اسکندر
بیزان و مصلحه و مشا و بر لیزن عسکرین
سابقه مری نایند و نایند و شو و جمله بسند
مقاله بد ایله بلکه بزم اولان مشیبه زمان
مملکت مزبور و ده ساکن اید و سب سوزی
آقای لکلیک و انقاده مرفور موی معوله سوزی

ارد و لوب پوزا عری دخی فصل و جسم واحد
مطرفه قدر و جابه در ترفی اوله رقی کجیت
صورت مجله توله در علیه بر اعلام و صحابه ادای
خدمت ماموره با اقدام و اهتمام مالا کلام ابلیس
باید و فرمان عالی شام صادر و پیشه ریسورنگ
حک شرف و مصلحت به بوابین وجه مشح اوزره
شرفیافته صد و اولان فرمان واجبه لایساع
ولازم الا متشاکه ضمون امداعه و غیره
اولوب علیه خدمت رعایت توفی و محالستایه
شویله به سز علیه مست شریفه اعتقاد فیه سز
محررا اولی مع الاقول اسه بل وسع
وما و انما **مکتب فرما** اوله فله مدد
و عتیق ابینه محدث عسکری هدم و قلع و توفی
صحابه رد و بر متعلقا امر جانی و حرکت بطور
مشعر در دولت عینه تحریر اولان اعلام
صورت ذکر اولور در دولت عینه
عرضه ای کینه بود که شرفیافته صد و
اولان امر جانی قطع با دشاهی و جبهه مکتب
اوله قتل فرسایه مدد و محنت اولان امور
نظام اصلیه است ارجاع اولوق اوزره مکتب
مزبور و ده اعدا اولان ابینه منوعه هدم

اینکه در صورتی که...

هدم و قلع و عسکری و سرسری کید و مضر
اهالی و سکنه من تا مین و اراحه و انبوی بیوت
حیوانات و حیوانیه با تیره ابرام و ابعاد و موشه
اصحابه و ارباب دیوانه شریفه نایب اولان
استاد اولوق با سز با بقا جبهه با شرف
مصلحت و بی با شرف نادن سعادت اولو الخاص
باید تری و اوجاقی طریقتان سرسری نایب
باید تری ترفیقا مسایر و بود عسکری موی نسب
و تعیین سوز اخله محله بعد اوصول حساب تری
باید اولوزین فله سی معالیه سز و اقصی قریه
نصبه سز کجیت شرفی کجیون قار شویست
اولان اولو سوزی و طرف غریبسی فیه لاسلام
مطالعه سی اید متمیز بیستند ناحیه کیره
صیارت مامور اولدیغز خصوصاً شرف و ازمی
اولان فیه اولو قدر ماسرت و شد خفا فیه
و صرف عمل جتاید و سب اولانده اولان عسکر
و سرسری موله سز کجا امداد و ابعاد بعد
قرابون ده اعدا شرف و کدی و عسکری و نوب
و محرف و کوشک و خور و بود رم و سار و یان
مکتب سی و یکله و سار ازمی و نوب و اینه
سکا و شرفی بو زانو تری در حد حانه و بدی باب

دکان و بیج عدد قرون و بیج با سز اولو بیج باید
بایضا و بری اولو بیج عدد اولو بیج اقر و بر
محرف و بر کوشک شرفی و بری بیج اوجه اولو بیج
و بر محرف و نجات سازه جانی یکی ابراهیم
هدم و قلع و قمع اید که عسکر مشرفه قطار شرف
و اولورده اولان اولو بیج و محرف و کوشک و خور و
بود رم و سار و یان و موه و عسکری و غیره
و صامان و سار و قریع و نوب و کافه امر
بد سوز کجیت و جفتیک و قشای تری و یوز
اولان کجا با سز سز اید فیه تری با کجیه هدم
قلع ایدوب و اولانده نوب سز مزبور ده واقع
تعلیق سز اولو بیج نوب اولو بیج اید عدد موشه
تاریخ اعلام و کجیه و جوه و اقسان اوج موشه
باید نادن نوب و تحلیس و صحابه رد و سز و یان
فیه نوب اولو بیج موشه نوب سز اید فیه
سوز اولو بیج سز اولو بیج سز اولو بیج
و صحابه نوب نوب نوب نوب نوب نوب
کجیت سز اید فیه و کجیت سز اید فیه
بعد امداد و تحلیس و صحابه نوب و سز اید فیه
و کجیت سز اید فیه و کجیت سز اید فیه
اقتضا سز کجیت نوب نوب نوب نوب نوب

و اهرام اولو بیج و حیوانات و حیوانیه
دخی مکتب مزبور در نوب و ابرام و ابعاد
اسلام فیه سز سز اید فیه سز اید فیه
مالا کلام اولو بیج سز کجیت و بر نوب نوب
ایام شرف اولو بیج سز نوب سز نوب
موشه و اعدا انشاء الله تعالی سز اید فیه
نظام و اید کجیه قطع موه اید فیه
سز اید فیه سز اید فیه سز اید فیه
قار شویست نوب نوب نوب نوب نوب
فله سز اید فیه سز اید فیه سز اید فیه
سز اید فیه سز اید فیه سز اید فیه
تعیین و نوب و ابراهیم سز اید فیه
والیسی دولت سعادت نوب سز اید فیه
معا و نوب سز اید فیه سز اید فیه
و صرف کجیت و اید فیه سز اید فیه
دولت علیه کجیت و نوب و ابراهیم
و نوب سز اید فیه سز اید فیه
استقامت سز اید فیه سز اید فیه
و نوب سز اید فیه سز اید فیه
مشار ابراهیم سز اید فیه سز اید فیه
اولان نوب نوب نوب نوب نوب

کامل بشود و هر اولی که جملی از آن و اسما هفتاد
و بر پایه انشوی نظام مستقر علی الدوام می
و دستور را بر او ملحق فرمائید و هر چه در
تأکید علی التامین و ایشو او شریعت
ایه ارسال اولی شد
ایندی و صورتی قرار داده اولی انشوی شرط
و وجود و نظام و وجوده غایب از آن است
تجاوز و اساطیر بد ترک شرعاً و قانوناً لازم
جزای مابقی تری ترتیب و اجرا و اونی و زره بود
و شوی و مستقر و درین صحنه کرا شد
و نظام مزبور که در آن اهل نظر شدن بغایت
و محافظه سنه بالاتفاق هم نام و وقت اولی
من بعد از این و انعام اولی انشوی و هم بود
مباراد در وضع و حالت مدور و در دست
گوسر کردن و سر و اسما عرض بین و محافظه
غایتاً بر اتفاقاً و احترام اولی ملحق باشد و هر
ساز اولی شد و وصول بود فده بود با وجه
مشروع اولی شریعتاً صد و اولی انشوی
لازم است و اسما شوی انشوی انشوی و هم بود
خود و در غایت و محافظه سنه شوی
علیه مشرفه اعماد فقه سر تحریر فی و اسما

بخصوص ماسور اولی و اسما
ساز اولی

اولی انشوی انشوی انشوی انشوی انشوی
انشوی انشوی انشوی انشوی انشوی
سلطان بیست و هفت از اسما شوی
استقامت بندگان فرین انشوی انشوی
اولی انشوی انشوی انشوی انشوی
ورود اولی انشوی انشوی انشوی
فدوی الامامید و الامامید در کاه عالی قیوسی
با شریعت انشوی انشوی انشوی انشوی
فدوی انشوی انشوی انشوی انشوی
کرامت انشوی انشوی انشوی انشوی
انعام انشوی انشوی انشوی انشوی
مقتضای ماسوریکز و زره اولی انشوی
نظامک تفصیل کیشی جوی بود فده ارسال
ایله بکسر تحریر انشوی انشوی انشوی
و محافظه سنه از سنه اسما انشوی
اولی انشوی انشوی انشوی انشوی
فرین سنه انشوی انشوی انشوی
طریقه انشوی انشوی انشوی انشوی
غنا فده انشوی انشوی انشوی انشوی
ایضا انشوی انشوی انشوی انشوی
معرفیه انشوی انشوی انشوی انشوی

بریه ارسال اولی شد فده فقه بند انشوی
انشوی انشوی انشوی انشوی انشوی
عمو ساریک حسن اولی انشوی انشوی
واقع فده و انشوی انشوی انشوی
امر علی اسما انشوی انشوی انشوی
مشروع اولی انشوی انشوی انشوی
و اسما انشوی انشوی انشوی انشوی
اولی انشوی انشوی انشوی انشوی
مغوله سنه انشوی انشوی انشوی
دفعه اولی انشوی انشوی انشوی
اولی انشوی انشوی انشوی انشوی
و تأدیب و محسوس و زهریب و کز انشوی
اولی انشوی انشوی انشوی انشوی
اولی انشوی انشوی انشوی انشوی
باید و درین محافظه انشوی انشوی
حرف انشوی انشوی انشوی انشوی
ارسال اولی انشوی انشوی انشوی
فاد انشوی انشوی انشوی انشوی
حاجی انشوی انشوی انشوی انشوی
تکلیف انشوی انشوی انشوی انشوی
استقامت انشوی انشوی انشوی انشوی

بخصوص

بخصوص ماسور اولی و اسما
ساز اولی

اولی انشوی انشوی انشوی انشوی
ایله انشوی انشوی انشوی انشوی
و وقت انشوی انشوی انشوی انشوی
جانی انشوی انشوی انشوی انشوی
و فرما انشوی انشوی انشوی انشوی
اسما انشوی انشوی انشوی انشوی
بقا انشوی انشوی انشوی انشوی
اولی انشوی انشوی انشوی انشوی
تراج انشوی انشوی انشوی انشوی
نقل انشوی انشوی انشوی انشوی
و شریعت انشوی انشوی انشوی انشوی
حلیه انشوی انشوی انشوی انشوی
و جبهه انشوی انشوی انشوی انشوی
مجلس انشوی انشوی انشوی انشوی
و اهل انشوی انشوی انشوی انشوی
ایمان انشوی انشوی انشوی انشوی
ایله انشوی انشوی انشوی انشوی
انشوی انشوی انشوی انشوی انشوی
و بعینه انشوی انشوی انشوی انشوی
اکتار انشوی انشوی انشوی انشوی
الملك انشوی انشوی انشوی انشوی

وتمام امور مأموره هر چه مدخل عظمی باشد
 نژوی اولان تادیه دیون خصوصاً ملوانت
 عسکریه مشایخی هر قدر نژاد کوه ایله کلوب
 محکمتر بود و رعایا باستان از عای حقوق مساوی
 باید گذرند و بیچاره رعایای کوی و کند زبند و محض
 قضای بعد الاحبار خصمانه خصمانه
 جریان بدن دعوائی معصرا انقطاع و مبارزه
 منقرضه اطباء نشتان هان بادی و شویست
 صعوبت قرون واقعه ای جوده مؤدی قاطع
 الظاهر برمانه قریب نون اوله من العدم و ان
 الغرض جدید و حیث شوم ایدوب توجه دیون
 و فی شعی ایله اولدی تا رویو در حسن نظام ایله
 یافته و ورشته زرقعت حصولی شایسته ندادت
 کجیل ایله بر دستخده اولوق چند امکانه معانی
 بیاد و تقسیم شده جولان ایدوب بر عفتنا شرح
 شرحی بقیع و انراغ شمنه بقصاصیه و بعضیا
 مدعیست از عاسته نسبت ایدوب تعدیل
 ایدوب که بر صورتی و اختراع اولوب بعد کج
 و تعدیل سکر بوز سکا نکه ایله تحصیل
 و اصلاحه دفع و تسلیم و بد زبند خو بال شدی
 البقی بقیانی دیون انجا ایدوب ترک کنی بله ایدوب

دارالشرفان دن مقرر اولان علیه اشراستانت
 طلیعه و شد بدلی و انراغ اشقیاستانت بایند
 و جدید لری اولوب اولوب معتمد و هر قدر
 بر آینه و بریشان رعایای در زمانه زنده
 ازین حقیر وارد در دیوان کجی دعا غل و غیر
 ایله ملوک کجی با صرف دیوان اولوب بیچاره رعایا
 کار باستان رسید موافقت من العودانی
 العود فرج مدخله سبیه قضای ان خصایه فراد
 ایدوب سکر و مانان اولملری از افغانی کن اولوب
 جریده هفتدن کجی مقفوده در کجه در مقید
 اولدی بوز شکر کسه ایله دعا لری اولوب
 باخبار انصاف و ظنون اولان اولوب حق لری اولوب
 بقای و مذکوره اکثر با صرف دیوان اولوب بیچاره
 فالوب بویوجه فرار المشرک در انجی شدت
 و کمال دعوت لری و خصایه سینه مدعیست از انراغ
 ثابت قدم و رعایا با سرت تا ایله جان و بروک
 مرتبه سنده مغر و من العدم اولملری اولوب
 انجا کجی و خیالی ایدوب توسیع دائره ایدوب
 لازمه حال اولوب ایدوب بر تدبیر دین بر و بنوی
 بچون دیون مذکوره بر جمعی کجی قطع مسک
 دفتر لری ایله در دولت عبره ایدوب و سب انصاف

بر امر کصد و در ملوانت مذکور صاحب لری
 معرفت ایله محافظه سینه مأمور اولوب قدر ایله
 ارجح اولوب قدری نتاده فتح الاسلام و برون
 ایله افلا و شکر رعایای بینه نده اولان از ان
 قصص و فصل و بوی وضع نزاع انجی انجی
 وارد اولوب بعینه ذکر او شور انجا اولوب
 و انکاریم جامع امامد و انکاریم انجی بید
 عنایه الملك لدا نکره معالیم قوی اسیر نده
 اقدی ق نظامه مأمور انجی بید دام بیده
 و قدوق اعلاء الحقین مد رسین کر آمدن انجی
 نظامه مأمور و مولانا کریدن نظامه ایدوب
 حله و قدوق الامامد و الامان و انجی بید
 مباحثه مأمور ایله هجده مأمور نظامه انجی
 حسین زید بیده توفیق رفیع جابون و صل اولوب
 معلوم اولوب کرد علیه بوشله ده فتح الاسلام
 نایبنا عالی و رعایا باستان محض لری و بوی سده
 بر ضلعه مذکور بیار دایوبیه ضلع نر زنده انجی
 فتح الاسلام قلیله اولوب برری ذره و حره و ان
 اولدی هجده نایبنا مأمور و فتح الاسلام رعایا بچون
 قلیله نایبنا مأمور ایدوب و جاره و واقع اقدی
 طر ایدوب ذره و حره و انجی بید و بوی بوی

و ایدوب و ایدوب و ایدوب و ایدوب و ایدوب
 شرحی بی و بی و بی و بی و بی و بی و بی و بی
 شمره دین مباحثه اولوب کجی انجی بید و ایدوب
 فتح الاسلام رعایا باستان ایله قلیله و ایدوب
 از انجی بید و ایدوب کجی انجی بید و ایدوب
 ایدوب و ایدوب ایله سینه کجی انجی بید و ایدوب
 بیده طلیعه بی و رعایا باستان بیده و ایدوب
 افلاقی و ایدوب سینه بوی و ایدوب و ایدوب
 و مع او شایسته و بی و ایدوب کجی انجی بید
 و بریشان و مال و حقه دخی و ایدوب کجی انجی بید
 اوله حق انجی بید و ایدوب کجی انجی بید
 و افلاقی و ایدوب و سینه کجی انجی بید
 کجی انجی بید و ایدوب کجی انجی بید و ایدوب
 قاضی سینه مقدمه ایدوب کجی انجی بید
 دخی فتح الاسلام طرفند انجا اولان کجی انجی بید
 کجی انجی بید و ایدوب کجی انجی بید و ایدوب
 و سینه کجی انجی بید و ایدوب کجی انجی بید
 رعایا باستان و قلیله انجی بید و ایدوب کجی انجی بید
 طلیعه سینه کجی انجی بید و ایدوب کجی انجی بید
 فتح الاسلام قلیله انجی بید و ایدوب کجی انجی بید
 کجی انجی بید و ایدوب کجی انجی بید و ایدوب

فتح اسلام بود و ایدوب کجی انجی بید
 رعایا باستان ایله کجی انجی بید
 سینه کجی انجی بید و ایدوب کجی انجی بید

قیو قال وبعین باشر بر او ایچ اید اولان
احالیدن قیویش و نهن اید کفر نده بر کو کیدن ایز
واریجه ملک قلاهدن موته سوسلی و یا ایدر
و رسومات و امشاری و تودن بر اولوق و یوقه
و موشیه اصحاب اولر لرنه نمره اولر کله کله
یا نوز اقامت سلسله ایسار اید کله ندرن ما مدعا
سلسله صحره سی بریده سنده بیگ مسکن
اکی اریخده برع تر بور لدا اقطا اسی و بیگ بوز
اوتوز بر اریخده دنی مازنه و مخصیه مندیده
اولوب در دولت علیه دن مياشر و مول تبین
و شرکاء فیصل و بر لیک و اولور لرد و کو لرد
ناظر لرد بر عرق ایله علاقه و مدخل اولد یقی و تیز
صحی شرعیه اولوب و صحیه امر مالیه ادر اولد یقی
من تبعه قید لری بولوب و دیوان ها بولوب
دنی دکار ارایع اوتونده ناظر بر مکه عار شه
بیوجه اولد یقی بنای اولر بولورده اولان بنیه
صحره هدم و قطع اولوب و رما یانک و سکر
اوقاقی و بوز اریک بذر نده سد و نازقه قی
مشقل اولان موعون و مر موم و محمد سندات
موشیه موشیه لریقی بلا مشاع قطع ایدر
حالا مدینه سلسله قاضی بیخدا ایدر ایدر

دایمیلر ندرن دخی شعیب و عوفی اکی ایچان لقا
ایکین اولد یقی بعد ایشی حال سوا لبحر اوزده
اولد یقی تحقیق ایدوب مکتبه یوز و رعایا سی
بدر لریه اعلام شرعی و بر دکی نشاده صد کله
منسطور اولان مرالی سد و روظهور ایدر
اگر اولانان مو اشعاع موشیه اصحابیه نامستر
قوم سوسی و سائر بوز اریان و رعایا بیخمن شرع
حطیه کلوبه بر لری قدیم الا امدن بر اولر
موشیه لرد و ایلده و کولرد صد اولر ایز
شعبه و تضر لار نده اولد یقی اطق حد و نازقه
مشقل سندات قدیم لری اریان و خصم جا حد
مواجهه لرد و تمسبا شرع انبات ایدوب اولر
لاستحکام جید ایدر لریه صحی شریعه اعطای
اولد قد بصره بر منطوق امر مالیه بر قاضی
رو بیتی و سلسله و خرسوه و اریان اولر
حوالیده اولان اقامت سلسله ندرن کله کله
و استفسار ایدر که اریان ها ایستند و تیز
الذاریه لریه ایشیا علی انا بر محمد اقا و ابراهیم اقا
این سلیان اقا و مصطفی اقا این ایدر اقا و سلسله
متغیر ندرن سنده اریان این سنده مصطفی اقا
و محمد اقدسی اریان بعضی ایدر مصطفی اقا ایدر

و در بعضی تغییر ندرن سنده مصطفی اقا این سلیان
اقا و سوزن ندرن امین اقدسی اریان حدیسی و سلسله
اقا این سلسله بر خرسوه متغیر ندرن لریه ایشیا
ابراهیم اقا اریان اقا و مصطفی اقا اریان اقا
این مصطفی و سائر اهل قونم شهر کله ایدر
ساکن اولر لریه ندرن مایه لریه لریه اقا
در موز اریان سلسله اقا اریان اقا ایدر
ریسای بوز اریان اقا لریه جمعده عقدا و نشان بشار
شرع خطیر و حاضر اولوب اریان اسی اریان
تاریک مازنه ایدر کله مکن اقا ندرن سلسله
طونده واقع اقا اریان ندرن ایدر موشیه
و قدیم و رقیه اسی سلسله موسوم اویج
انبار کله ندرن حاصل اولوب قالد اریان
و نایه و بجز رسول و قاضی و اوسار و بجز
و اریان ایدر کله ندرن و یوز موشیه ایدر
مشقل اولان باله لرد و اولان کولر صد
اولان ماهیر رسوماتی و ذکر اولان ایدر
تیم و کله ندرن مده کون بوجه نام تهره ندرن
خبریه حاصل اولوب اولان و اوسار و بجز
و قاضی ایدر و قاضی و بوز نشان و کله
بوز نشان و جغان و سلسله و بشقول بوز

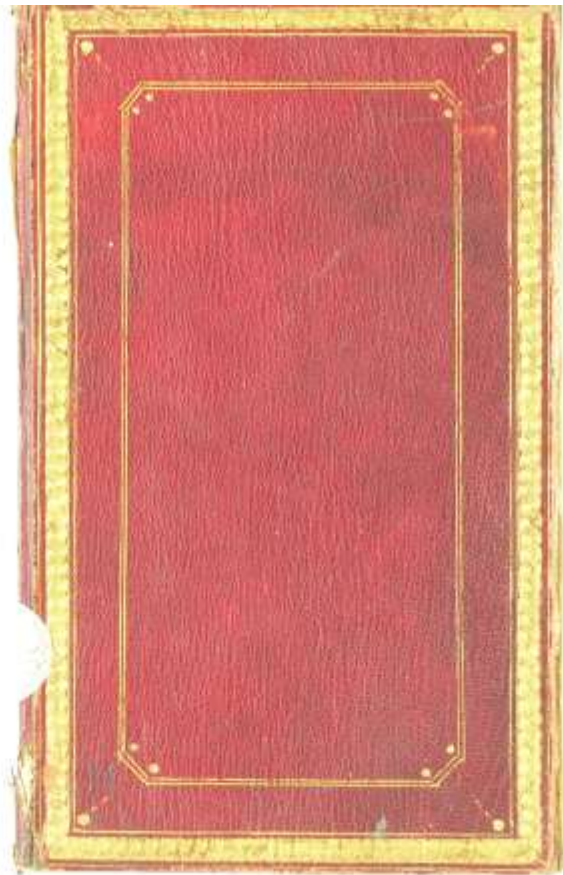
بوز و سلسله و موشیه و دور ندرن
و بوز و دایه بوز و سوسلی و خرابیه و ندرن
و در مصوفان و سائر اریان و نشان و سلسله
موسوم سندات صحیه ایدر موشیه اولان کله
اویج قطع موشیه و ایدر کله قطع موشیه
قدیم الا امدن بر اولد یقی مازنه لریه اقا
مستور لریه و بوز اریان ایدر لریه اقا
و کولرد صد اولان ماهیر و سائر رسومات
عازر لریه ندرن ایدر و بوز اولوب و ایدر اولان
و رعایا کله ایدر اقا لریه بوز لریه ایدر
قیضه مامور جمع ایدوب نامر لریه ندرن
بوز مامور جمع مده ایدر و اریان ایدر
سته دن بر و سلسله متغیر لرد و اویج
اقله مازنه سلسله ایدر متغیر لریه اولان ایدر
اوقاف مصطفی اقا ایدر ندرن کله ایدر
بر مقدار ایدر اصال دست ایدر و بوز
دست ایدر مده اولوب مکتبه موز و بوز
اولوب ایدر دخی ایدر ایدر ایدر ایدر
رته ندرن ایدر ایدر ایدر ایدر ایدر
موشیه لرد و اولان کولر صد اولان
ماهیر رسوماتی ایدر لرد و اولان سندات ایدر

موجبه اصحابه ضبط ابدا ریلویانده احداثت
 اولان عسکرین علیا لاری عده هدم اولان
 ایضا محمد نوری مشایخ هدم و قلع اولتی و مکتوب
 و قریطه و جریش از قدیم وضع اولیو سیاه لری
 قدیمی موشیه لرین محض از ویرا ایضا ضبط و قلع
 مؤدی اولقله دفع تلم و استند است لفظام جدید
 ایچون ناظر بر قوم و مریضه اولنار ذراعت و
 حرارته و مداخله و تعرضه منع اولناری باینده
 امر عالیشان استدره عسکر اولکده واقع لکالدر
 بالا اتمار و ردولت علیه بر عرض و اعلام اولکده
 باقی امر بر ایلام کدر حرکت اولنار مع اولک
 ساربع و سمان و مان و الف
 اول قلع و اوله اول قلع هدم اولنار ایله معدنیات
 بر طرف اولت صول و بر طرف قلع الاسلام مدالده
 متبیر اولوب بش عدد ناحیه کبیره دن عبارت
 اولان قوه افاده قلع واقع اولوب بر وجه شرح
 هدم اولنار ایله نیک عددی بیاف
 جدول استخاره دکلمن اوله
 ۱۸
 ۱۹
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰

درین جدولین ایله اول قلع و اوله
 نصاب اول قلع و اوله
 جدول اول قلع و اوله

جهت غریبی اولت صول و شرحی اولت صول
 ملول و عرض اولنار ایکی قضا دن عبارت اولان
 اولوق ممکنان واقع اصل اسلام مکتوب
 حدان اولنار کبری ایسه و مکتوبی با امر حال
 هدم اولقله ایله نهدمکنا عدا دی ذکر اولنار
قضا اولت ۱۰۹
قضا اولت ۱۱۸
قضا اولت ۱۱۹
قضا اولت ۱۲۰
قضا اولت ۱۲۱
قضا اولت ۱۲۲
قضا اولت ۱۲۳
قضا اولت ۱۲۴
قضا اولت ۱۲۵
قضا اولت ۱۲۶
قضا اولت ۱۲۷
قضا اولت ۱۲۸
قضا اولت ۱۲۹
قضا اولت ۱۳۰
قضا اولت ۱۳۱
قضا اولت ۱۳۲
قضا اولت ۱۳۳
قضا اولت ۱۳۴
قضا اولت ۱۳۵
قضا اولت ۱۳۶
قضا اولت ۱۳۷
قضا اولت ۱۳۸
قضا اولت ۱۳۹
قضا اولت ۱۴۰
قضا اولت ۱۴۱
قضا اولت ۱۴۲
قضا اولت ۱۴۳
قضا اولت ۱۴۴
قضا اولت ۱۴۵
قضا اولت ۱۴۶
قضا اولت ۱۴۷
قضا اولت ۱۴۸
قضا اولت ۱۴۹
قضا اولت ۱۵۰
قضا اولت ۱۵۱
قضا اولت ۱۵۲
قضا اولت ۱۵۳
قضا اولت ۱۵۴
قضا اولت ۱۵۵
قضا اولت ۱۵۶
قضا اولت ۱۵۷
قضا اولت ۱۵۸
قضا اولت ۱۵۹
قضا اولت ۱۶۰
قضا اولت ۱۶۱
قضا اولت ۱۶۲
قضا اولت ۱۶۳
قضا اولت ۱۶۴
قضا اولت ۱۶۵
قضا اولت ۱۶۶
قضا اولت ۱۶۷
قضا اولت ۱۶۸
قضا اولت ۱۶۹
قضا اولت ۱۷۰
قضا اولت ۱۷۱
قضا اولت ۱۷۲
قضا اولت ۱۷۳
قضا اولت ۱۷۴
قضا اولت ۱۷۵
قضا اولت ۱۷۶
قضا اولت ۱۷۷
قضا اولت ۱۷۸
قضا اولت ۱۷۹
قضا اولت ۱۸۰
قضا اولت ۱۸۱
قضا اولت ۱۸۲
قضا اولت ۱۸۳
قضا اولت ۱۸۴
قضا اولت ۱۸۵
قضا اولت ۱۸۶
قضا اولت ۱۸۷
قضا اولت ۱۸۸
قضا اولت ۱۸۹
قضا اولت ۱۹۰
قضا اولت ۱۹۱
قضا اولت ۱۹۲
قضا اولت ۱۹۳
قضا اولت ۱۹۴
قضا اولت ۱۹۵
قضا اولت ۱۹۶
قضا اولت ۱۹۷
قضا اولت ۱۹۸
قضا اولت ۱۹۹
قضا اولت ۲۰۰

درین جدولین ایله اول قلع و اوله
 نصاب اول قلع و اوله
 جدول اول قلع و اوله

ÖZGEÇMİŞ

20.09.1989 tarihinde Bingöl'de doğdu. İlk öğretimini ve lise eğitimini Bingöl'de tamamladı. 2008 yılında Sakarya Üniversitesi Tarih Bölümünü kazanan Gündoğdu, 2012 yılında mezun olup aynı yıl Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesine Tarih bölümünde lisansüstü öğrenimini kazandı. Özel kurumlarda idarecilik yapan Mustafa Gündoğdu Sakarya'da hayatına devam etmektedir.